PATRIOTISMU-VLADIMIRESCU

POESII

DE

ALESSANDRU PELIMON

BUCURESCI

TYPOGRAPHIA NAȚIONALE, INTREPRIND. C. N. RĂDULESCU
24 Strada Academiei 24.

1877

www.dacoromanica.ro

REGULU

«Asupra acestuĭ lucru a pus te-
«meiŭ Cartagena, de aceia pe dên-
«sul ni 'l a trimisŭ.»
REGULU tr. I. VĂCĂRESCU.

Regulu, al Romeĭ generalŭ putinte,
În Africa, 'n lupte succese-avu marĭ;
Umili barbariĭ, a 'nvins brave ginte;
Dér sórtea îlŭ dete captivŭ l'adversarĭ...

Consolŭ, oştĭ, senatulŭ, la templu Belona,
S'aduna tribunĭĭ, murmur mare fu;
Déca cu némiculŭ se va 'mpăca Roma,
Din resbelu forte care ea avu.

Cât fu alarmată cetatea 'nţeită,
Voi să tracteze să scape-un eroŭ;
Şi chiar Cartagena era mulţiămită,
În schimbŭ să primëscă braţe unŭ corpŭ noŭ;

www.dacoromanica.ro

Cŏcĭ, prinşiĭ la Roma eraŭ maistri, care
Se învêrtoşiră bun essemplu-avêndŭ,
Patrii a face un serviciu mare ;—
Annibal să 'ngâmfe peste Alpĭ călcândŭ...

— «Daţimĭ mie voie la aĭ meĭ a merge,
Regulu vorbesce la adverşĭ croĭ ;
«Saŭ în schimbŭ cu sclaviĭ mĕ daţĭ ; veţĭ alege,
«Saŭ facŭ juraminte că viŭ înapoĭ !...

Atuncĭ Cartageniĭ deslegară lanţulŭ
Sub care Romanul fuse 'mpovăratŭ.
Regulu e liberŭ, liber îĭ e braţul ;
Şi se 'ntórnă 'n Roma, de un solŭ urmatŭ.

Când îl vede-amiciĭ, soçia, copii,
Plinĭ de bucurie pentru elŭ sălta ;
Cu dorŭ de părinte îşĭ îmbraţă fii,
Regulu, în stare de plâns cum era!..

Trece uă ţi, duoĕ, şi sosi momentulŭ,
Saŭ să 'ntórne sclaviĭ către Cartagenĭ,
Saŭ elŭ se va duce, cum fu jurământulŭ,
Să pórte ear lanţul, greŭ pentru oşteni !

— «Nu vĕ faceţĭ rĕul, Romanĭ ! nu daţĭ sclaviĭ !
«Că némiciĭ nostri iaŭ forţĭ ne 'ncetatŭ,

www.dacoromanica.ro

Regulu vorbesce, să luptămŭ ca braviĭ!
«Eŭ mĕ 'ntornŭ; jurat-amŭ, şi ţiŭ ce-am juratŭ!..

— «Nu te duce!..» Roma—populu se strênge,
Senatorĭ şi lictorĭ cu armurĭ de ferŭ;
Pe elŭ staŭ cu toţiĭ; familia-ĭ plânge,
A nu pleca 'lŭ rógă pe Ḍeĭ şi pe ceriŭ.

Precum salcĭa lasă ramurile sale
Şi plângênd atinge nemişcaţĭ statuĭ,
Ast-fel braţu 'ntinde, cu ochiĭ în jéle,
Matróna romană dinaintea luĭ.

Regulu n'aude, nicĭ sémă nu ţine
Cele ce 'ĭ vorbesce scumpa sóţia sa;
Copii genuchiĭ i aŭ coprinsŭ şi 'lŭ ţine;
Cu lacrimĭ îlŭ rógă de a 'ĭ asculta.

Cartagenulŭ, solulŭ, venit pentru pace
Orĭ schimbul cu sclaviĭ, mărmuritŭ vĕḍu
Cum la ferbinţĭ lacrimĭ Regulu mutŭ tace,
Nu 'lŭ înduplecase jélea care fu...

Cărunţitŭ eroulŭ, de şi atins fórte
Pentru amicĭ, casă, fraţi 'n bătăliĭ,
Îşĭ ascunde faţia, pregătitŭ de mórte,
Ca să nu 'lŭ înmóie lacrimĭ, soţiă, fiĭ!..

www.dacoromanica.ro

Roma şi amicii şi ostirea tótă
Se alarmă, strigă pentru acestŭ bravŭ:
— «Să dămŭ prisonerii Cartageniĭ glótă,
«Numaĭ să nu fie Regulu unŭ sclavŭ!»

— «Nu faceţĭ acésta! Regulu vorbesce,
«S'avemŭ în vedere patria d'âncîĭ!..
«Ca uă Dómn' a lumeĭ, aşa se măresce,
«Făcênd sacrifice falniciĭ seĭ fiĭ!..»

Uimiţĭ Cartageniĭ, încruntaţĭ la faţiă,
Pe locŭ rĕmăseră, nu unde doriaŭ:
Prinşiĭ ceĭ la Roma, forţă şi viaţă
Nu putur' aduce patrii cum vréŭ...

Pe aĭ seĭ în lacrimĭ, Regulu, îĭ lasă,
Şi se 'ntórnă unde făcu jurămêntŭ:
Preferise lanţulŭ, mórte, ca să iasă
Mare, triumfândă Roma pre pămêntŭ!..

www.dacoromanica.ro

DAVID ŞI FIIUL SEU SOLOMON

David, ilustru rege, cu focu 'n al seŭ peptŭ,
Profetul tată, vede pre fiiu-ĭ înţeleptŭ;
Lumina sa din viaţă acest fiiŭ s'arĕta,
Solomon, către care voiosŭ elŭ se uita.

Leviţiĭ, împregiuru-ĭ, bĕtrânĭ, din seminţiĭ
Din Aron şi din Iuda, staŭ, aĭ luĭ Iacob fiĭ;
Şi 'n palatŭ, Israelul, ce 'n măririĭ strĕlucia,
Pe rege îlŭ salută când fiiuluĭ vorbia.

— «D'aĭ sci copile-ascultă! elŭ juneluĭ a ţisŭ,
La fie-care vorbă de dorŭ fiind coprinsŭ,
«Îmĭ eştĭ ca viaţa dulce! ah! Iehovah de susŭ,
«Stimatul daru dete la al seŭ servŭ supusŭ;

«Pe tine, Solomone, ca ochiĭ te iubescŭ!..»
Fiiŭ-regele atuncia, cu aerŭ blândŭ, fiescŭ,
Sorginţĭ de 'nţelepciune, cu d'auritŭ vestmêntŭ,
Rĕspunde, şi cu ochiĭ plecaţĭ către pămêntŭ:

— «Iubirea ta din sufletŭ o simtŭ, părinte-al meŭ!..
«Urmaşiĭ meĭ asemenĭ îĭ voiŭ iubi şi eŭ!..

www.dacoromanica.ro

ECHO!

«A stâncelorŭ viaţă
«Echo, care trăesce în locŭ nelocuitŭ.»
GRIGORIE ALESSANDRESCU.

Pe când mergeam prin umbra pădureĭ de sub déluri,
Ş'ale rîuluĭ unde în josŭ puteam vedea,
Unŭ sunet îmĭ vorbise din ape şi din maluri;
La fie-care vorbă rĕspuns par'că 'mĭ dedea.

Echou! dulce echo! părea că viaţ' aduce
Pe valea rĕcorósă cu rîulŭ murmurândŭ;
Dumbrava înverdĭtă suna cu 'n farmecŭ dulce;
Ca bun amicŭ echoulŭ rĕspunde rĕsunândŭ.

Prin elŭ câte suspine, ce nume 'sŭ repetate!
Miĭ dulcĭ declaraţiunĭ, şoptirĭ le spune 'n dorŭ;
Fiiŭ al singurătăţiĭ, domină stâncĭ înalte,
Şi înfrăţire cată cu cel maĭ micŭ isvorŭ.

Şi echo maĭ departe fiinţile domnesce:
Acel-ce vérsă lacrimĭ şi sufere 'ntristatŭ,
Durerea omulŭ uită rĕsunetŭ când găsesce,
Şi altuĭ de se plânge, când este ascultatŭ!

Pe când de bine Angelŭ, la fie-care 'n lume,
La faptă, la chiămare unŭ echo va lăsa,

www.dacoromanica.ro

Speranța de la dênsul cerescul nume are,
Și 'n inimile nóstre credința va afla.

Și când un popolŭ geme! și când uă tiranie
Unéltă când îșĭ face din ceĭ nefericiți,
Din luptă strigênd vocea... o! câtă bucurie!
Unu echo când va ḑice: scăpare! mântuiți!..

Progresŭ civilisare s' aștéptă cu dreptate,
S'aducă omenireĭ dòritul viitorŭ!..
Simțirea 'n fie care aprindeți-o de frate!
Cu ea rĕsune codri: Echo al tutulorŭ!..

IMPRESIUNI SI SUVENIRE

«Acolo cu sănĕtatea
«Cu odihna însoçitŭ,
«Tót'-a vieței bunătatea
«Dobândeam eŭ mulțumitŭ.
I. VĂCĂRESCU.

Colo susŭ pe acea culme
Se găsesce unŭ palatŭ;
Josŭ, un bordeiŭ fără nume,
Păstorŭ, oĭ lêngă unŭ satŭ.

www.dacoromanica.ro

Susŭ, grădinĭ, averĭ pun façiă,
Chioschiurĭ, fôntânĭ isvorescŭ;
Josŭ, rîdŭ florĭ p'între verdéţă
Şi 'n profume strălucescŭ.

Susŭ, rĕsunetŭ, lucsŭ, splendóre,
Famă titlurĭ, lacheĭ, sborŭ;
Josŭ, dumbrava cu rĕcóre,
Cântecĭ, bucuriĭ ş'amorŭ.

D'acolo, în josŭ spre maluri
Se vĕdŭ poenĭ cu-arăturĭ;
Maĭ departe nisce dealurĭ
Se rĕdică cu păduri.

Jiiulŭ în josŭ mi-ţi găsesce
Mândra lunca şi linŭ cursŭ:
Dealurile oglindesce
Cu Gilortul maĭ din susŭ.

Sórele cum luminează
Bucuria tutulorŭ,
De pe culmĭ înaintează,
Şi apune dupĕ nuorŭ.

Îndĕrĕtŭ când părăsesce
Vanităţĭ de pe pământŭ,

www.dacoromanica.ro

Cu uă rază d'aurésce
Marginea unuĭ mormêntŭ.

Séra focurĭ se arétă
Precum stele pe câmpiĭ;
Şi e inima mişcată
De tabloul peste Jiĭ.

Şi cum e scînteie luce,
De insecte în noptatŭ,
Care sbóră şi se duce
Ca un sufletŭ aripatŭ,

Omul vede, se încântă,
În uimire contĕmplându,
Precum séra se 'nvestmêntă,
Arjêndŭ stele pe pământŭ.

Acestŭ locŭ e frumuseţeĭ
Închinatŭ; să admirămŭ!
Stéoa luce-a dimineţeĭ
De aci să salutămŭ!

Pe potecă-uă fetişóră
O veḑĭ mergênd prin aleĭ,
Romăncuţa rumeóră,
Numaĭ farmecŭ ochiĭ eĭ.

www.dacoromanica.ro

Cu ce viersŭ, acea fetică,
Ca uă Ḍînă de păstorĭ,
Merge, cântă, frumuşicică,
Pe deluţu celŭ cu florĭ.

Maĭ colea păstorul june
Îĭ ia séma lîngă oĭ,
Dorul sĕŭ din fluerŭ spune, —
Valea sună de cimpoĭ.

Elŭ cu ochiĭ urmăresce
Stéoa care o zăria;
Romăncuţa o iubesce,
De la horă din vălcea.

Şi 'n colibă fericire!
Nu numaĭ susŭ la avuţĭ!..
Lucsŭ, avere, strălucire
E 'n traiŭ simplu cu virtuţĭ!

Romăncuţa când se duce
Ca să véḑă de viţeĭ,
Ea ascultă fórte dulce
Pe cioban de lîngă meĭ.

Istoriile 'ntîmplate
De pe timpĭ de fericirĭ,

www.dacoromanica.ro

Cu plăcere 'sŭ ascultate
Şi ne 'nsuflă suveniri.

Junele păstorŭ voesce
Dorul seŭ a desvĕli,
Pentru flórea ce iubesce
Flueru nu 'şĭ lenevi.

Séra către pêrîŭ vine
Fiice, păstorĭ şi copiĭ;
S'audŭ cântecĭ şi suspine,
Arzêndŭ focurĭ pe câmpiĭ.

Numaĭ cântărĭ pe movile,
Pe sub stejarĭ se 'nmulţescŭ;
Sătenĭ, vite, şi copile
Bucurie 'mpărtăşescŭ!

Numaĭ atuncĭ şi palatulŭ,
Celŭ maĭ susŭ şi strălucitŭ,—
Gustând mulţiămirĭ cu satulŭ...
Se va face fericitŭ!

www.dacoromanica.ro

HYMN LA FRUMUSEȚE

«Femeĭ! să dobândéscă c'un zîmbet aţĭ făcut!»
C. A. ROSETTI.

Ḑeiĭ chiar, odinioară,
În Olimpŭ, cum e sciutŭ,
Frumuseţeĭ se 'nchinară,
L'al femeeĭ chipŭ plăcutŭ;

Si d'atuncia fie care
Pórtă jugul eĭ voiosŭ;
Îlŭ domină c' uă cătare
De ochiŭ dulce luminosŭ!

Ba şi chiar la 'nţelepciune
Datu-i s'a forma eĭ;
Între Graţiĭ i se pune
Uă cunună de la ḑeĭ.

Cu atât e meritŭ mare
La al frumuseţeĭ dreptŭ,
Pe când ea rivalŭ nu are,
Ce să ḑic? şi pe 'nţeleptŭ.

Plaiurĭ, munţĭ, grădinĭ plăcute,
Rîurĭ, cerbi 'n văĭ cum crescŭ,

www.dacoromanica.ro

Fără dênsa ar' fi slute
Păduri tineri ce 'nverdescŭ.

Frumusețea seriósă,
L' ale ochilorŭ cătări,
E ca stéoa luminósă
Pentru nobilĭ cugetări.

Melu 'n florĭ, ce viață are!
Zefirĭ, sóre, cum se legŭ!
Rîulŭ curge frumosŭ tare
Cu vălceli și țermu 'ntregŭ.

Flórea cresce în lumine,
De la rațe ia colorĭ;
Frumusețeĭ se cuvine
Templu, tĕmîere, florĭ!

•

Armonie prin ea pare
Ca în ceriŭ ș'aicia josŭ;
Ear femeia sceptru are
Prin surisu-ĭ amorosŭ!

Ca p'un Angelŭ, ca p'uă țee
Frumusețea s'adorămŭ:
Sóciă, mama, pe femeie!
Meritul să 'ncoronămŭ...

www.dacoromanica.ro

AH! VIN RŎNDUNELE!

«Printre dênşi unul este
«Care 'i logodnicul meŭ.»
C. NEGRUZZI, — balade.

Ah! vin rôndunele! Ia le veḑĭ cum sbóră!
Câtă fericire! soro! 'ntêia óră,
Ceriul vieţeĭ mele,
Ah! le vĕdŭ pe ele!
Te uită afară,
Este primăvéră!
Dér elŭ n'a venitŭ?..

Sub straşină vino, dulce rôndunică!
Şi la noĭ te lasă fórte uşurică!
Peste ape 'ndată
Sbóră ca săgiată;
Şi la cuibŭ grăbesce
Păsĕrica cresce,
Locul ţi e umbritŭ.

Ast-felŭ cu plăcere duoĕ fetişóre
În privdorŭ eşiră, svelte, sprinteóre;
Îşĭ vorbiaŭ răpite,
Şi priviaŭ uimite
Florĭ de micşunele,

www.dacoromanica.ro

Şi, la rôndunele,
Se uitaŭ în susŭ.

Ah! ce fericire! ş'altele uă-mie,
Ḍise fiica sveltă, cu uă bucurie,
Către acea brună
Fetişóră jună:
Eată véra vine!
De cuvêntŭ s'ar ţine?
De când elŭ s'a dusŭ?..

Când astă minune ce inimĭ atinge!
Ş'ar' face cu cela care 'n suflet plânge?
D'ar' veni să 'mĭ spue
De acel-ce nu e?
Cum se 'ntórnă ele,
Aste păsĕrele?
Cât mĕ tot gôndescŭ!..

Mĕ tot uit în cale să 'lŭ vĕdŭ şi pe dênsulŭ;
Inima-mĭ doresce cu tot dinadinsulŭ.
Dér elŭ numaĭ vine!..
Unde pentru mine
Astă fericire?
Mintea 'mĭ perd simţire,
Dómne! ce vorbescŭ!..

www.dacoromanica.ro

Şi acea copilă cu uă lăcrimare
Spune tóte astea, găsind uşurare
În sorŭ credinciósă.
Pasĕrea-amorósă
Dorul dinainte
I a adus aminte,
Oh! cum ea visa!

Elŭ s'a dus, şi nue?.. Că 'n resbelŭ căduse,
Fidanţata 'lŭ plânse cum ea îlŭ creduse.
Plecând rôndunele
Într'un timpŭ cu ele
Fu a luĭ pornire;
Fiica luă scire
Despre sórtea sa.

Dér minune, soro! Unŭ bărbatŭ s'arétă,
Sub privdorŭ, şi ḑice către juna fétă:
Vino către mine!
Uite véra vine!
Venind rôndunele
Sûnt şi eŭ cu ele,
E timpulŭ plăcutŭ!

Elŭ e? elŭ? promisulŭ, mirele?.. Veţĭ spune
Cum se întêmplase, vĕduta minune?

www.edituraromanica.ro

Din resbelŭ venise, —
Mare se numise ;
Bucurie 'ndată
Pentru juna fétă
Mâna-ĭ c'a cerut.

Ah! vin rôndunele, şi cu al meŭ mire!
Ḍise juna fiică, vĕḍênd cu uimire
Ceriul vieţeĭ salle,
Óspele în cale ;
Te uită afară
Este primăvéră!
Şi elŭ a venitŭ!..

Părinţiĭ copileĭ a primit pe june
Cu îmbrăţişare cât nu se maĭ spune!..
Susŭ pe monastire,
Şborŭ cu grămădire
Nuorŭ de rôndunele.
Véra, 'n florĭ, cu ele,
Veni celŭ doritŭ!..

www.dacoromanica.ro

SOMNUL ASEMENEA CU MÓRTEA

«Mână Carul mai departe,
«O! Boute, peste polŭ.
«Vin Apolo, luminează
«Şi 'n al nostru orizon!»
FABIAN, profesorŭ.

Pe a prăpastiĭ margini, în negură, sub tunetŭ,
L'a stânceĭ surpătură munteanu stă-adormitŭ;
Păstorul şi plugarul se mişcă l'acest urletŭ
Care 'n valea adâncă cu ţiua e venitŭ.

Din afundul pădureĭ aĭ seĭ se plângŭ şi strigă,
Lumina nu deştéptă pe cel în somnŭ rĕpusŭ?
Ce feară sûnt acelea: vulpĭ şi urşĭ cari strică?
Şi pré multe pĕcate cari 'ndĕretŭ l'aŭ dusŭ?..

Aceste raţe, raţe multŭ bine făcĕtóre:
Lumina, nu'lŭ deştéptă, târţiŭ dormind sub ceriŭ?
Curênd şi gréoa iarnă, feară, torenţĭ, ninsóre,
Rîul eşitŭ din maluri l' ameninţă şi gerŭ!..

Teribilŭ cade trăsnetŭ din neguri şi pe stâncă
Lovesce mult departe cu vuetŭ tunătorŭ,
Pe valurile mariĭ cea turbure ş'adâncă
Despică atmosfera cu mŭ foc şi sumpuitorŭ.

www.dacoromanica.ro

Tempesta a mugindă, acéstă grozăvie
Cu timpul provenită, pe grijă nu l'a pusŭ ?
Scăparea e în lucru, sciinţă, energie
Ce pot ca să'lŭ rĕdice de unde e ajunsŭ !

S' apropie nopţĭ ursulŭ ; îlŭ clănţae 'n dinţĭ lupulŭ,
Şi la picióre-ĭ şérpe se pune 'ncolăcitŭ ;
Reptilele sub braţu-ĭ îĭ venineză corpulŭ,
Marĭ neamicĭ de cari elŭ este ocolitŭ !..

C'unŭ portŭ strâbun de lână, vêrtosŭ el braţu are,
D'a căruia bravură câmpiĭ şi munţĭ vorbescŭ ;
? Va sta tot ca acuma, dormind cu nepăsare,
Când relele pe dênsul mereŭ se grămădescŭ ?

A ţis elŭ, împregiuru-ĭ cătând cu ochĭ uă-dată :
— «Las' relele să umble, fearăle vin şi trecŭ !..
— «Deşteaptă-te copile !.. mama 'lŭ mişcă bărbată,
Cu românesculŭ sufletŭ cât muntele întregŭ.

Să lŭ maĭ vedeţĭ vre-uă dată, Românulŭ ! în credinţă
Deşteptŭ, cu ochiĭ fulgerŭ, cu braţul înarmatŭ !..
Luminĭ, instrucţiune, e sórele !.. putinţă
Ca maĭ curênd să 'lŭ facă să fie rĕdicatŭ !!.

---

www.dacoromanica.ro

PLUGARII

Fiind dimineaţa încă pe recóre,
Voĭ, plugul întórceţĭ, daţĭ gură la boĭ!
Şi daruri ferice, din holdĭ roditóre,
Cu braţul s'aduceţĭ c'albinele 'n roĭ.

Fiţĭ cu voie bună, copiĭ! dimineaţa,
De nópte pe lucru! pământul brăsdaţi.
Gătiţĭ consciinţeĭ repaosŭ în viaţă;
Fiţĭ ómenĭ liberĭ, cum sûnteţĭ bărbaţi!..

Sórele resare! natura re'nviue,
Surîde câmpia, păduri strălucescŭ,
Cântă păsĕrele 'n mare bucurie,
Şi florĭ în lumină juneţeĭ vorbescŭ.

Sûnt tóte 'n mişcare în câmp şi 'n cetate;
Ear plugul e viaţa, e pâine, progresŭ!
Să fiţĭ ómenĭ liberĭ prin activitate,
Voĭ, ce 'n lucru prindeţĭ fericele mersŭ.

Şi casele vóstre, femeĭ, fiĭ, argaţiĭ
Grănariĭ să umple cu braţul cărându,
În mare-abondanţă să fiţĭ toţĭ ca fraţiĭ,
Voioşĭ pentru fapte, virtutea lucrându!!.

www.dacoromanica.ro

IUBIȚI PATRIA COPII!

În verdósa a câmpie!
Dorul ţereĭ viŭ resună
Ceĭ Românĭ cu voie bună,
Pe coline când se suie,
Aşa ţicŭ la aĭ lorŭ fiĭ:
Iubiţĭ ţéra bunĭ copiĭ!..

De mărirea strămoşéscă,
Fapte, viteziĭ trecute,
Care omŭ, avênd vêrtute,
Pén' la lacrimĭ să vorbiască
Nu voesce maĭântîĭ?
Iubiţĭ patria copiĭ?.

Unde sûnt acele inimĭ
Strămoşescĭ ca uă minune?
Pentru faptele lorŭ bune
Maĭ pe josŭ nu'ĭ lasă nimenĭ:
Domnĭ, boiărĭ şi óste miĭ!..
Iubiţĭ patria copiĭ!..

Pe la munte, sus la munte!
Aŭ Românii uă credinţă,
Când e voie, e putinţă!

www.dacoromanica.ro

Junii ceĭ voioşĭ, la nunte,
Ḍicŭ, când trage danţu 'ntîĭ:
Iubiţĭ ţeara buni copiĭ!..

Către Argeşĭ, pe muscele,
Par'că plaiulŭ îţĭ vorbesce;
Cântŭ privighetorĭ, uimesce, —
Fiice mândre, 'nălticele,
Salbe portŭ, catrinţi şi iĭ.
Iubiţĭ patria copiĭ!..

Vedeţĭ pe Oltŭ, podul trece
Peste ape sgomotóse;
Romăncuţele fălóse
Către tîrgŭ la Rômnic merge,
Cu paneri,—póme-auriĭ...
Iubiţĭ patria copiĭ!..

Vedeţĭ Dunărea ce curge
Pe lîngă cetăţi şi maluri,
Ce privire l' aste valuri
Turburate cari fuge,
Purtând nave cu-avuţiĭ!
Iubiţĭ patria copiĭ!..

Şi d'aci pênă la mare,
Pe când stéoa sereĭ luce,

www.dacoromanica.ro

Când pescarul lin îşĭ duce
Luntrea sa; folos elŭ are
Pescuind ape undiĭ.
Iubiţĭ patria copiĭ!..

Şi pe ţermĭ colo departe,
Unde rîd câmpiĭ frumóse,
Holdele cele mănóse,
Unde jocurile 'mparte
Turme cu ciobanĭ sglobiĭ,
Iubiţĭ patria copiĭ!..

Şi la şeḑătorĭ vre-uă soră,
Când la focu cu furca vine
Babe şi cu fiicĭ vecine;
Cu flăcăĭ întind uă horă;
Basne spunŭ, facŭ nebuniĭ!..
Iubiţĭ ţeara bunĭ copiĭ!..

Şi la lucru şi la vite,
Când Românul ară câmpulŭ;
Tómna la viĭ când e timpulŭ,
Şi sûnt vasele gătite,
Noul vinŭ dă bucuriĭ!
Iubiţĭ patria copiĭ!

Asta-e ţéra roditóre!
Cu pămênturile bune!

www.dacoromanica.ro

Cu păduri și cu păşune ;
Datini, limba populu are
D'aĭ luĭ Traian colonii !..
Iubiți patria copii !..

LA SCHITULŬ LAINICI

«Un templu-a căruĭ cruce de nuorĭ se ruginesce.»
C. BOLIAC.

Respir aicia, și mergŭ 'nainte!..
Trecuiŭ prin ape, munți, rîpe, văĭ ;
Vederĭ ilustre se 'nscriŭ în minte :
Carpații falnicĭ cu mândre căĭ !..

Sub cele vîrfurĭ vinete, brațiĭ
Înalță furntea pênă la nuorĭ ;
Privesce ochiulŭ, din stâncĭ, formații
Ca 'n ocean valurĭ alți muntișorĭ.

Acolo neguri, păduri noptatecĭ
Rupte de fulgerŭ șerpuitorŭ,

www.dacoromanica.ro

Duce spectaclu pe culmĭ sĕlbatecĭ,
Şi disparŭ braḑiĭ sub desul nuorŭ.

Ploĭ, vijelie acolo vine,
Şi iute trece în timpŭ frumosŭ;
S'arétă véra; simte orĭ cine
Uă bucurie p'un şesŭ verdosŭ.

Aeru 'n munte acolo place,
Florĭ cu arome crescute 'n steĭ,
Şi braḑiĭ tinerĭ cum îşĭ desface
Ramurĭ întinse cu muschiŭ pe eĭ.

Maĭ josŭ de munte, în adêncime,
Jiiulŭ, cea apă pentru vitezĭ,
Curge prin valea cu stâncĭ mulţime,
Şi, cotindŭ, merge peste l'veḑĭ.

Mugindŭ se duce, şi oglindesce
Acele plaiurĭ pênĕ 'n Porcenĭ;
Unŭ schitŭ delăturĭ îlŭ mărginesce...
Laincĭ. sihastru schitŭ de moştenĭ.

Crucea străluce pe monastire!
Credinţ' acolo a adunatŭ
Pre ceĭ-ce cată la liniştire
Pace în sufletŭ neturburatŭ.

www.dacoromanica.ro

Relele-locurĭ*), cu a le sale
Chiliĭ, grădine sub steĭ rîpoşĭ,
Un schitŭ, maĭ este ca celŭ din vale,
Avênd sihastri bĕtrânĭ cuvioşĭ.

Lainici are periferie
Ca anfitheatru de munţĭ în susŭ,
Stâncĭ cu pădure;—căile suie
Drept ca la ceriurĭ, despre apusŭ.

Earŭ despre partea sóre rĕsare,
Plaiul: Bumbesciĭ, Parêngŭ faimosŭ,—
Mare câtŭ lumea în nuorĭ apare;
Trăsnetul cade de elŭ maĭ josŭ.

Numĕrând secolĭ pădurĭ crescute,
Asilŭ la feare: capre, cerbĭ, urşĭ;
Răgindŭ s'aude albele ciute,—
Prin stâncĭ rîpóse vulturĭ ascunşĭ.

Pârîe şgheaburĭ cură din stânce...
Uă barcă trece pe călĕtorŭ,
Plutind pe Jiiul cu ape-adênce,
Mugindŭ cu unda 'nfiorătorŭ.

---

*) Maĭ sus ce-va de cursul Jiiuluĭ, lêngă aĭ căruia ţermĭ este situatŭ schitul *Lainici*, spre drépta, în spatele munteluĭ, e un alt schitŭ numitŭ: *Locurile-rele*. Aceste schiturĭ sûnt fundate de moşteni locuitoriĭ plaiurilorŭ.

www.dacoromanica.ro

Sórele ḑiua în munți pĕtrunde
Cu strălucite rade mai viuĭ;
Vêntul de séră încreţindŭ unde,
Pădure fagiĭ scotŭ armoniĭ.

Când ese, nóptea, atâtea stele,
Luna ne lasă paliḑĭ luciriĭ;
Simțimŭ din sufletŭ, simțimŭ prin ele
Celŭ mai puternicŭ din suveniriĭ.

Și 'n a credință și energie
Ce are omul de viitorŭ,
În aste locuriĭ de vitezie
Cântămŭ al patriĭ sânțitŭ amorŭ!

Creațiuneĭ ast geniŭ mare,
Omulŭ, aicia, privind mereŭ,
Unŭ cultŭ găsesce de adorare,
Și 'n măririĭ află pe Dumneḑeŭ.

Pace aicia în liniștire!..
Ceĭ de la Lainiciĭ, templu, chiliĭ,
Domină inimiĭ prin rĕsplătire
În consolarea credinţeĭ viuĭ!..

---

www.dacoromanica.ro

ARBORELE DE LA TIRGU-JIULUI*)

De către orĭ-ce parte venind la Tîrgu-Jiĭ,
Unŭ arbore se vede p'unŭ dealŭ măreţŭ cu viĭ.
Unŭ suflet cum d' acolo spre călĕtorŭ vorbesce,
Din plaiurĭ, de pe Cuca, de unde se găsesce.
Să fie aniĭ nostri tot tinerĭ, cât vomŭ fi!
Ca să 'lŭ vedemŭ adesea din plaiŭ a ne zîmbi,
Ca stéoa luminósă spre ţermĭ conducĕtóre,
Ca vêntul ce priesce la nava plutitóre...
Priviţĭ, copiĭ, cu dorul acela de românŭ,
Repaosulŭ sosireĭ: unŭ arbore bĕtrânŭ,
Spre ceriŭ înălţând fruntea cu ramurile sale,
Unŭ rege al pădureĭ, speranţa nóstră 'n cale.
Acest arborŭ se vede de orĭ dincotro viĭ,
Din munte, de pe plaiurĭ, din josŭ de pe câmpiĭ;
Si orĭ-cine, vĕḑêndu-lŭ, mişcatŭ cu energie:
Tîrgu-Jiuluĭ eată!.. va ḑice 'n bucurie...

*) În marginea oraşuluĭ Tîrgu-Jiuluĭ, pe înălţimea unuĭ dealŭ, este unŭ arbore cu ramurile sale marĭ şi stufóse; care, prin posiţiunea sa dominantă, este vĕḑutŭ ochiuluĭ călĕtoruluĭ ca la 15 chilometre din depărtare, pe acelŭ vîrfŭ de dealŭ numitŭ: Cuca. Din orĭ ce parte va veni cine-va, maĭ âutîiŭ acestŭ arbore îlŭ vede, dupe care cunósce că e aprópe oraşulŭ.

www.dacoromanica.ro

OMIDA

Omida, unŭ verme, amarŭ roḍĕtóre,
Arborii despóie, e 'nveninătóre.
Se metamorfósă într'unŭ sburătorŭ,
Se resfaţă fluturŭ gingaşŭ, călĕtorŭ;
Şi, precum finĭ aripĭ în azurŭ ea scbimbă,
Ipocrită luce, şi 'ntre florĭ se plimbă.
Apoĭ când ea vede şi se vede 'n zorŭ,
Se închide 'n casa ferită de norŭ;
Să nu dea vre-uă sémă p'aci se codesce...
Sântuleţŭ s'arétă, Dómne ne feresce!

Să vedeţĭ c'acésta, cum este sciutŭ,
Sĕmênţa conservă d'unŭ rĕŭ necreḍutŭ...

Sûnt clase şi ómenĭ p'în ţeară la noĭ,
Deprinşĭ să trăiască trântorii din roĭ!..

De uniĭ c' aceia, la dreptăţĭ cum-va,
Vĕ feriţĭ şi forma când eĭ vorŭ schimba!..

www.dacoromanica.ro

ȘÓRECII CU OULŬ

Cam greŭ c'un oŭ gogoneţŭ
Pentr' unŭ șórece orĭ-care!
Fie elŭ cât de isteţŭ,
Nu 'lŭ va duce în spinare.

Suflă din nărĭ, se 'nvêrtesce,
Se tot cércă la cuibarŭ;
Cu alţĭ șórecĭ plănuesce,
Unŭ cloţanŭ maĭ gheșeftarŭ...

Bunŭ prânsŭ! ce e dreptŭ, unŭ oŭ!
Cum să'l fure e gâlciava?
Vorŭ fura apoĭ și boŭ,
Când vorŭ face-aicia tréba.

Șórecĭĭ ceĭ proștĭ, nimica
De eĭ, tot flamânḑĭ
Umblă ḑi și nopticica
P 'în gunóie, pe sub fruzĭ.

Colea la cuibarŭ, folosŭ!
Trébă cu capŭ, cum s'ar' ḑice!
Déră cum o să 'lŭ ia josŭ,
Oulŭ, și să nu îlŭ strice!

www.dacoromanica.ro

Tragemă de códă, ţine!
Eŭ că 'n braţe o să 'lŭ iaŭ...
Ḍise meşterulŭ; şi bine
Prada duseră p'în şleaŭ...

Dintr'acésta putemŭ sci,
Că uă 'nsemnată hoţie
Cam rarŭ, pênă nu vorŭ fi
Din ceĭ marĭ!.. tovărăşie.

CULÉSĂ DIN GURA POPORULUI

Vale lungă şi adêncă,
Aicĭ lupiĭ mĕ mănâncă.

Ce-am făcut n'am făcut bine,
Că arde inima 'n mine!

Cine n'ascultă de părinţĭ,
Plânge cu lacrime ferbinţĭ!..

---

www.dacoromanica.ro

POSTAŞULŬ

De simtŭ iubire în astă viaţă,
Mereŭ la dênsa eŭ mĕ gôndescŭ;
Să 'nving durerea ea mĕ învéţă,
Si dorul tînĕr pre-cât trăescŭ.

Plin de simţire, agerŭ, călare
Gonindŭ, postaşul cânta mereŭ;
Unde elŭ merge aşa de tare?
S'ascultămŭ viersulŭ şi dorul seŭ.

Sbóră se ducе, merge ca vêntulŭ,
Dorul îĭ este amarŭ cumplitŭ.
Stelele nopţiĭ rĕsarŭ; pămêntulŭ
De vĕlul sereĭ este umbritŭ.

Te maĭ opresce postaşe june!
Rĕsuflă caiĭ, puçin maĭ staĭ!
Pe érbă verde piciorul pune,
Şi 'mĭ spune dorul ce tu îl aĭ.

Sub plaiŭ, sub munte de ceia parte,
Si 'n ploĭ şi 'n viscolŭ nóptea trecea,
Postaşul, gură dând de departe,
Cailorŭ ast-felŭ elŭ le ţicea:

www.dacoromanica.ro

«Ah! am uă mamă, frate şi soră,
«Eŭ pentru dênşi mĕ lupt, trăescŭ!
«Eŭ vruĭ în casă s'aduc uă noră
«Cu chipul dulce dumneḑeescŭ.

«Ea mĕ aştéptă colo în vale
«Fără de pace şi tremurândŭ;
«Dorul m'aduce cu ea în cale,
«Me tot îndémnă s'ajungŭ curêndŭ.

«Ca uă stea dulce îmĭ strălucesce,
«Şi luminează sufletul meŭ:
«Dorul din sufletŭ mĕ chinuesce,
«Şi fără dênsa ce aşĭ fi eŭ?

«Caiĭ meĭ tineri voioşĭ mĕ duce,
«Cailorŭ, fuga! goniţi mereŭ!
«Timpul iubireĭ astă-ḑĭ e dulce,
«Dorul e tare 'n sufletul meŭ!..

Sub plaiŭ, sub munte de ceia parte,
Şi 'n ploĭ şi 'n viscol, nóptea trecea,
Postaşul, gură dând de departe
Cailorŭ ast-felŭ care 'lŭ ducea.

Şi vêntul plóie lovindul trece,
Şi frigul noptiĭ, elŭ, înfruntândŭ

www.dacoromanica.ro

Frumosŭ postaşul 'nainte merge;
Uşorŭ 'ĭ e braţulŭ, cu chica 'n vêntŭ.

Ast-felŭ îl duce, ast-felŭ gonesce
Omul în viaţă dorind ce-va;
Cum fericirea ne amăgesce,
Speranţa 'lŭ ţine, sórtea cum va!

Nu sciţĭ d'atuncia câte urmară
Cu acest june nóptea pe vêntŭ?
Codri în cale-ĭ numaĭ sunară:
Elŭ găsi sóçia, vaĭ! la mormêntŭ!..

Uă fericire vre-uă dată fuse
Deplină 'n viaţă la muritorĭ?
Iute fericea se prefăcuse
Ca ţiua 'nchisă sub negri nuorĭ.

Pămêntescĭ visurĭ: avere! nume!
Pênă la viaţă elŭ ş'ar' fi datŭ;
Cum se desparte iubiţi 'n lume,
D'atuncia este neconsolatŭ!

Trecŭ ţile, plângerĭ cu amărîre
Schimbă cântarea astuĭ postaşŭ;
Perţênd fiinţa cea cu iubire,
Dorul rĕmase 'n elŭ uriaşŭ!..

www.dacoromanica.ro

ESSECUTAREA LUI DOZSA*)

Ceĭ în privilegiurĭ, foste-uădinióră,—
S' apĕraŭ de mână, concordat lega...
Şi se puneaŭ furce, şi roţĭ cât uă móră,
Pentru iobăgimea când se rĕdica...

Garḑiĭ purtând lance, depărta mulţimea
Atuncĭ adunată pentru vr' un martirŭ.
Dozsa, ca şi Magnu!.. striga jos prostimea,
C'aŭ voit s'o scape de baron şi sbirŭ.

«C'uă coróną 'n flacărĭ fruntea să 'ĭ o lege,
«Rege să ni 'lŭ facemŭ!.. nobili-aŭ strigatŭ.
Dându-i-se sceptru arḑênd în mâinĭ, rege
Fu 'n batjocurire, Dozsa, torturatŭ...

Geme Temişóra!.. Rîdeaŭ gôḑiĭ tare:
«Facemŭ un essemplu cu rebelu 'n muncĭ!..

*) Dozsa fu conducĕtorul ţĕranilor la Temişóra. Elŭ s'a luptat cu Ioan Zapolia, pe lîngă care luă parte şi Românimea din Maramureşŭ. Căḑênd elŭ prinsŭ, fu essecutatŭ *puindu i-se* uă coróną de ferŭ arsă pe capŭ...

www.dacoromanica.ro

Fraţi seĭ un popolŭ plângea cu ohtare,
În a iobagieĭ stare pe atuncĭ.

Arde focŭ cu flacărĭ, fumulŭ se rădică.—
Alerga mulţimea la ceĭ puşĭ pe roţĭ;
Şi, lângă cortegiulŭ fiorosŭ, uă fiică
Îşĭ scălda în lacrimĭ ochiĭ pentru morţĭ.

Se ruga copila, şi compătimire
Nu afla la nimenĭ, nimenĭ n'auḑia
A eĭ durerósă şi grea suferire,
Care de la suflet amarŭ tînguia.

Ea plângea pe june în essecutare;
Şi, cum rupea păru-ĭ, ce n'ar' fi făcutŭ
Din acele inimĭ să smulgă 'ndurare,
Să scape pe Dozsa din focul celŭ crudŭ?

În Ardeal p'atuncia nu afla Românulŭ
Graţie la nobilŭ, şi 'n Banat tot focŭ!
Nobili, baroniĭ surîdeaŭ (stŏpânulŭ)
Că pe iobăgimea o va ţine 'n locŭ...

Mulţĭ vĕrsară lacrimĭ pentru elŭ, jeliră
Ca uă biată mamă cu suflet sdrobitŭ,
Luĭ Dozsa coróna arsă i o gătiră,
Şi p'a luĭ mirésă, vaĭ! cum o-a lovitŭ!..

www.dacoromanica.ro

Suferi Spartacu*), care liberase
Sclavii,—învechită lumea de pĕcatŭ;
Si Dozsa... Secuiul, şi Românĭ luptase,
Pe omŭ se rĕdice şi dreptul călcatŭ...

Dozsa căḑu ast-fel! omŭ cu abnegare,
Ochiĭ marĭ la ceriurĭ, spre fiica 'ĭ roti;
Pe tronŭ numa 'n flacărĭ îşĭ dă rĕsuflare,
Ca cum pentru fraţiĭ dĕtorŭ fu-a muri...

---

*) Spartacu, fiind gladiatorŭ sclavŭ la Romanĭ, scăpă din prinsóre cu mulţĭ asemenea infortunaţĭ. Elŭ formase unŭ corpŭ îndestul de numerosŭ dintre aĭ seĭ, cu cari se luptă în contra Romeĭ, spre a putea da acestora libertate. Elŭ triumfă bătênd în multe locurĭ generalĭ şi armatele republiceĭ; şi, fiind învinsŭ în cele din urmă de Crassu, căḑu ca unŭ bravŭ cu armele în mâinĭ.

www.dacoromanica.ro

VETERANUL KOZACŬ

«Aşa, eŭ iubescŭ Kozacul cu-acea barbă roşiolană,
«Cu al seŭ cnutŭ, cu a sa lance de oţelŭ scînteitorŭ,
«Cu aĭ seĭ micĭ ochĭ ca scîntee, ce străbat prin désa génă,
«Fugênd repede cu calul ca un fulgerŭ sburătorŭ.»

I. PONI.

Unde Donul curge sûnt petróse maluriĭ.
Înflăcăratŭ este sufletu 'n Kozacŭ;
Elŭ în notŭ despică turburiĭ trecênd valuriĭ,
Care pórtă lancea fulgerŭ în atacŭ.

Cum uă furculiţă elŭ avêndŭ bărbie,
Biciulŭ îĭ atârnă pe şoldŭ la manta;
Elŭ şi calul una merge 'n bătălie,
Orbŭ acolo sbóră mórtea a 'nfrunta!..

Ermacov bĕtrânulŭ, l'aniĭ octogenarulŭ
Veteranŭ, se 'nchină la spada din cuĭ.
Şi, când valul muge, când miscă stejarulŭ,
Ş'amintesce lupta, iurușŭ!.. doru luĭ.

Patru fiĭ alăturĭ, sûnt aĭ luĭ mlădiţe;
Vede-al bĕtrâneţeĭ în eĭ unŭ toiagŭ.
Nalţĭ sûntŭ câteşĭ patru, cu feçe plăviţe;
Căpitan e unŭ de la Don-Kozacŭ.

www.dacoromanica.ro

— «Taică! elŭ vorbesce, auḑĭ ce rĕsunetŭ?
«Ce ţipĕtŭ ear vine despre miaḑă-ḑi?..
«Suferinţa strigă ca grozavul tunetŭ;
«Fraţiĭ! dĕtorĭ sûntem pe Slavi d'auḑi!!.

«Caută eĭ jugul astă-ḑĭ să fărîme;
«Eĭ se lupt şi cere frăţescŭ ajutorŭ;
«Slaviĭ vĕrsă sânge rîurĭ, de victime,
«Şi se batŭ de mórte spre-al Dunai locŭ.

«Mergemŭ noĭ acolo!.. ḑise mult ferbinte
«Kozaculŭ şi fraţiĭ, măcar d'am peri,
«Ca să facemŭ Cruceĭ onóre, părinte,
«Să putem Crestiniĭ de a'ĭ mântui...»

Ermacov Kozaculŭ sângeră ce-aude,
Inima îĭ bate în vêrtosul sênŭ;
Pentru Slavĭ durerea amarŭ îlŭ pĕtrunde;
Şi elŭ plânge, plânge că este bĕtrânŭ.

Elŭ care la Moscva ş'adus dĕtoria;
La Cerchesĭ luptase, şi la Herivan;
Care purtă lancea prin Transilvania,
Şi 'n josŭ la Crimeea, la Carsŭ, Daghestan...

Acum numaĭ póte bĕtrânul să lupte;
Ermacov vorbesce ca unŭ vechiŭ ostaşŭ:

www.dacoromanica.ro

— «Duceţiv' acolo! Domnul să v'ajute!
«Să învingeţi monstru al Cruceĭ vrăjmaşu!

Şi 'ntr'acestea fiica-ĭ (pentru drum de mâine,
Privind pe părinte cu micĭ ochĭ plăviĭ)
Cvasu şi cu votca 'ĭ aducea cu pâine,
Să bine-cuvinte ălŭ bĕtrânŭ pe fiĭ.

S'aude d'uă-dată vociriĭ furtunóse,
Sotnia Cozaciĭ sûntŭ pe caĭ armaţiĭ,
Cu cnutŭ, cu bărbĭ spîne, cu căciulĭ flocóse;
Strigŭ: «la Beligrada! mergem pentru fraţiĭ!»

— „Mergeţi!.. Fie Christu cu voĭ Bogu 'n lupte!..“
Şi cum între trestiĭ vêntulŭ, pe un lacŭ,
Suflă şi s'aude suspiniĭ ne'ntrerupte,
Ast-felŭ gemênd plânse bĕtrânul Kozacŭ.

Din Uralĭ suflarea de vêntŭ se iuţesce,
Cu spicul de néoă Donul e lovitŭ;
Unde ca 'n Archanghel iarna geruesce,
De nĕmeţi cât munte câmpul e 'nvĕlitŭ.

Detunărĭ de voce ca în vijelie,
Scóseră Kozaciĭ, pe caĭ eĭ pornindŭ;
Eĭ ardéŭ de dorul pentru bătălie,
Ca furtuna 'n stepurĭ, în cale gonindŭ.

www.dacoromanica.ro

Turbure e Donul, furiosŭ... Donacii,
Cu caiï în spumă trecură prin elŭ.
Cu multă mirare pentru chiar Kozacii,
Ermacov bĕtrânulŭ 'i 'nsoçia 'n resbelŭ...

CONDAMNATULU DE LA VIDINU *

«On a troublé cette nation dans «ses fêtes, on l'a blessée dans ses «moeurs, contrariée dans ses ha-«bitudes.»
CHATEAUBRIAND. les Natchez.

Elŭ cânta în zurna,*) în Vidin, la maluri,—
Pe uă largă plută, de ascheri adusŭ;
Prisonerŭ la munca silnică, în valuri
Lopătându, cetatea o trecea în susŭ.

Dunărea linŭ curge. Aparŭ la distanţă
Nave, fortereţa, renumitŭ Vidinŭ.
Maluriï la stânga, promontoriu 'nalţă
Calafatŭ oraşulŭ, cu'n aspectŭ sublimŭ.

*) Unŭ instrumentŭ de musică la popoli din Orientŭ.

www.dacoromanica.ro

Calafatŭ e locului de istoricĭ urme...
Susŭ, bisericĭ, strade, fôntânĭ,—portul seŭ!
Multe orĭ acolo s'aŭ vĕḑut ca turme
Ostĭ... şi sânge curse,—sgomotŭ d'armĭ mereŭ!

Astă-ḑĭ ostilŭ bronzul cât deştéptă 'n tunetŭ,
Vrea pământului muncă, omului arţĭ dorindŭ,
Sântă armonie pentru fraţĭ din sufletŭ;
Noŭ. oraşŭ şi portu-ĭ să mérgă 'nflorindŭ!..

Vidinulŭ în faţiă Dunărea domină:
Fortulŭ,—bastione, geamiĭ musulmanĭ;
Tunurĭ, globĭ de tuciurĭ, grămeḑĭ stă 'n rugină,
Posomorît uită Genovesĭ,—Romanĭ...

Numele ilustre se vĕḑŭ imprimate
În tot monumentulŭ, în granitŭ şi ferŭ;
Din victoriĭ falnicĭ de creştinĭ purtate,
Pe Michaĭ eroulŭ nu 'l uită de felŭ!..

Oraşului conţine stărĭ orientale,
Pulbere, strêmtóre şi genuchĭ plecaţĭ;
Tîrgulŭ cu tarabe,—oştĭ, casarmĭ, spitale,
Şi penitencĭere pentru condamnaţĭ.

Totu 'n piaţă, frica înlemnindŭ isbesce
Raiaoa cu Turculŭ, că s'aŭ prins tâlcharĭ;

www.dacoromanica.ro

Orĭ decapitare, orĭ furcĭ se gătesce,
Când legaţĭ s'aduce insurgenţĭ bulgarĭ...

E Bulgarŭ acesta ce 'n zurna cântase,
În cea galiónă cu robĭ ce lucraŭ.
Dorulŭ seŭ atinse p'ăĭ de 'lŭ ascultase,—
Turciĭ păzitoriĭ în estasŭ eraŭ.

Portul seŭ pré simplu: c'uă căméşă rósă,
Uă négră căciulă, cu brâŭ roşu 'ncinsŭ;
Pe obrasŭ cu semne, c'uă mână vînósă
Ţinêndŭ în susŭ zurna, şi cântând aprinsŭ.

Cântă elŭ, şi soçiĭ tăcêndŭ îlŭ ascultă;
Orĭ-câţĭ l'auçiră lacrimĭ aŭ vĕrsatŭ.
Cântă libertatea!.. cântă 'n jéle multă,
Cŏcĭ la închisóre este condamnatŭ.

Despre România trage aerŭ dulce;
Spre Balcanĭ cu ochiĭ cată... şi 'n Carpaţĭ
D'ospitalitate aminte 'şĭ aduce,
De creştina ţeară, de primitorĭ fraţĭ.

Mare e arşiţa la Vidin; şi cheulŭ
D'arestanţĭ se lucră, pe frunţĭ curgŭ sudorĭ.—
Repaosŭ se face de nămeçlĭ, şi çeulŭ
Îndurătorŭ somnulŭ prind' ăĭ muncitorĭ.

www.dacoromanica.ro

Arestanții mâncă pâine négră-uscată,
Setea potolesce omulŭ lăcrimândŭ ;
Zurna apoĭ cântă tare înfocată,
D'ascultătorĭ cete p'împregiurŭ formându.

— «Ia ne spune, frate ? un vîslașŭ întrébă,
«Ce 'ntêmplărĭ te dete prinsŭ la ăstĭ tiranĭ ?..
«Cu Hagi Dumitru, cu Stefan, pe trébă,
«Voinicĭĭ făcurățĭ să urle Balcanĭ ??.

— «O ! rĕspunde-acestuĭ celŭ care cântase,
«Altele cu mine s'a fostŭ hotărîtŭ !
«Să 'mĭ truncheze capulŭ, așa ordinĭ dase
«În Rusciucŭ județulŭ pașia celŭ cumplitŭ.

«Dupĕ 'ntemințare, gôdea cu turbanulŭ,
«A vrut să fiŭ pildă la orĭ-ce crestinŭ ;
«Când se strênge ómenĭ cu tîrgu de-anulŭ,
«M'a trimis la mórte aicĭ la Vidinŭ.

«Pașia ce Vidinulŭ astă-ḑĭ ilŭ ascultă,
«Turc, ênsă cu sufletŭ nobilŭ, cum veni,
«Miḑloci ertarea-mĭ de la mórte crudă,
«Ca la închisóre să maĭ potŭ trăi...

«Sórtea când voesce, frate, e să fie :
«Laudă de ómenĭ ce 'n bine se urcŭ !..

www.dacoromanica.ro

«Ce te folosesce mască fățărie,
«Când nu e virtute, orĭ Crestin? orĭ Turcŭ?..

«Emigrându aĭ nostri frațĭ cu ascultare,
«Creștiniĭ, maĭ sinceriĭ!.. când toțĭ ar' lucra,
«Sânta înfrățire, din durerĭ amare,
«Din ce tristă sórte nu ne-ar' scutura??

Și elŭ zurna earăși în mâinĭ o luase,
Ca și cum durerea vrea a 'șĭ potoli;
Și, cântându cu focului care 'lŭ dominase,
Chiar pe păzitoriĭ turcĭ îĭ umili.

«Auḑĭ întêmplarea-mĭ, iubite confrate,
Reluă elŭ șirulŭ vorbelorŭ profundŭ.
Și plin de viață la a luĭ etate,
Ca granitulŭ fața-ĭ, negru, și căruntŭ.

«Eŭ trăiam în pace liberŭ și de sine,
«În vecina țéră, în comerciŭ sporitŭ;
«De uă-dată scire tristă pentru mine,
«Aflaiŭ că unŭ frate îmĭ fu omorîtŭ...

«Unŭ tiranŭ ca feară lovi frățiorulŭ,
«Fiind el la vie, la Șiștov, cu-aĭ seĭ.
«Rebelŭ!.. i a ḑis Turculŭ trântindŭ cu piciorulŭ,
«Cu pistolu 'n mână... Vaĭ! o!.. frațĭ meĭ!..

www.dacoromanica.ro

«În tot locul tigru ceream rĕsbunare;
«Ş'aicĭ, într'uă nópte, Dunărea trecuiŭ...
«Aicĭ frate, soră maltratată tare,
«Multă nedreptate pe nedrepţi vĕḑuiŭ!

«Ana cu chipŭ dulce, sora mea iubită,
«Ce era promisă,—chiar la nunta sa,
«Cum era frumósă, bună, fericită,
«Mâna cea spurcată s'a întinsŭ la ea!..

«Plâns-am pe aĭ nostri: soră, părinţĭ, frate,
«Şi 'n durerĭ amare lacrimĭ am vĕrsatŭ.
«Strigaiŭ din adêncu-mĭ: Dumneḑeŭ! dreptate!..
«Luaiŭ carabina-mĭ pe spate. — Am plecatŭ...

«Întrebasemŭ bine, cercetasemŭ tóte,
«Cine era dênsulŭ, ura m'a pĕtrunsŭ;
«Şi'mĭ fu dupĕ voie, aflaiŭ câtŭ se póte;
«Şi 'n drum pe tâlcharulŭ fugindŭ l'am ajunsŭ.

«Rĕsbunaiŭ pe frate, faptele păgâne,
«Mórtea şi ruşinea p'aĭ meĭ n'am lăsatŭ;
«Am lovit cu sete pe turbatulŭ câine;
«Tăvălitŭ în sânge, ucisŭ l'am lăsatŭ!..

«Apoĭ cu trecutulŭ schimbaiŭ a mea stare;
«Am ţinut în mine sufletu celŭ viŭ;

www.dacoromanica.ro

«Pentru détorie, şi de resbunare,
«Vruiŭ s'arĕt ce póte al Bulgariĭ fiiŭ.

«Şi atuncĭ Balcaniĭ rĕsunaŭ de arme!..
«Ceĭ maĭ voinicĭ tinerĭ sub stindardŭ sburaŭ,
«Uniţĭ pentru drepturĭ, lanţul ca să sfarme,
«Creştiniĭ să scape de sub Turcŭ juraŭ!

«Acolo cu dênşi şi eŭ luaiŭ parte;
«Cu setea de sânge, cu focul de morţĭ,
«Am lovitŭ cât ţece, semĕnat-am mórte,
«Ş'avuseiŭ un nume cu fraţiĭ meĭ toţĭ...

«Rĕsunaŭ Balcaniĭ, rĕsunară cete,
«Armele sunară de Creştinĭ în munţĭ.
«Trăsnetulŭ s'aprinde cu-a rescóleĭ sete;
«Prin încăirare cadŭ musulmanĭ crunţĭ.

«Căpitanĭ haiduciĭ înfrângeam oştire,
«Călărĭ şi pedestri ne-óspi 'nfruntamŭ;
«Duserămŭ nevoe, lipsĭ d'adăpostire,
«Făr' de ajutóre, în timpŭ reŭ luptamŭ...

«Crudulŭ acelŭ paşiă ce un neamŭ sugrumă,
«Despotŭ, tiran lacom, cruntŭ neîmblânţitŭ,
«Sfâşiă vestmêntu-ĭ, pênă maĭ în urmă
«Preţŭ a pusŭ pe capŭ orĭ-căruĭ bănuitŭ.

www.dacoromanica.ro

«Îdeșertŭ revolta vrea să năbușiască,
«Ca ucigătoru al luĭ frate-meŭ ;
«Sânge pentru sânge, rĕsplata cerĕscă
«De frațĭ, surióre n'o 'ntârdieiŭ eŭ !

«L'amŭ ucisŭ ca feară, în drum, ca pe câine !..
«Și căduiŭ în urmă în luptă rănitŭ ;
«Vĕduiŭ desperarea, și în fundŭ îmĭ remâne
«Suveniriĭ grozave de cândŭ l'am lovitŭ !

«Am vĕdut confrațiĭ scăldați în șiróie
«De sânge, și munțiĭ de eĭ lungŭ gemeaŭ ;
«Tunetŭ, neguriĭ, trăsnetŭ, vijeliĭ cu plóie,
«Pe d'asupra nóstră fiorosŭ veniaŭ.

«Acuila balcană despicase nuorulŭ,
«Ajungênd la trăsnetŭ ; Bulgariĭ, la locŭ
«Liberŭ ca și dênsa, îșĭ luară sborulŭ,
«Atingênd cu fruntea câmpia de focŭ.

«Lupta bucinată era de credință,
«Să ne scăpămŭ țéra de jeafŭ de păgânĭ ;
«Și în lupt' amară, și în suferință
«Voiosŭ eram tare cu arme în mâinĭ !..

«În scurtŭ, plin cu rane căduiŭ în prinsóre,
«La Rusciucŭ, în lanțuriĭ, întemnițatŭ reŭ ;

www.dacoromanica.ro

«Aḑĭ Vidinu-ascultă jalnica-mĭ cântare ;
«Eată istoria-mĭ, sórtea ce-o am eŭ !

«O ! déca uă crudă mórte mĕ aştéptă,
«Tot a rĕsbunării mulţiămire 'mĭ fu !
«Judece-acum lumea despre a mea faptă,
«Domnul să mĕ erte, ce se petrecu !..

Elŭ cânta în znrna, în Vidin, la maluri,
Pe uă largă plută, de ascheri adusŭ,
Prisonerŭ de munca silnică, în valuri
Lopătêndŭ, cetatea alungind-o 'n susŭ...

www.dacoromanica.ro

LA BASTIMENTUL DE RESBELŬ NUMITŬ: STEFAN CELU MARE

Nava: Stefan Domnul, cu peptul d'aramă,
Precum uă cetate, valurii sfăramă,
Şi 'n seninulŭ pacinicŭ şi 'n timpŭ furtunosŭ,
Străbate Danubiulŭ cu un mersŭ pomposŭ.
Romînĭ! mare nume, din timpiĭ d'aldată
Unuĭ Domnŭ, de care lumea fu 'nmirată!

Echipagĭ şi tunurĭ, desvĕlindŭ puterĭ,
Măreţĭ desfăşóră tricolorĭ bandierĭ.
Cînd pe a luĭ urmă dă colóne fumulŭ,
Ca un corpŭ putinte îşĭ însémnă drumulŭ;
Şi elŭ de departe, pe valurĭ venindŭ,
Mărirea străbună pare re'nviuindŭ;
Orĭ-cine îlŭ vede: Stefan, ia! celŭ mare!
Ca Domnul cu óstea sosînd despre mare,
Ţice, şi alérgă, de amorŭ pĕtrunsŭ,
La ţermĭ ca să 'lŭ védă maĭ curênd ajunsŭ.

Cînd sparge tempesta care rece suflă,
Valurĭ dinainte-ĭ ca şi munţĭ se umflă,
Fulgerulŭ înfruntă din neguri, măreţŭ
Echipagiulŭ ese, la luptă 'ndrăsneţŭ;

www.dacoromanica.ro

Orĭ şi când îlŭ vede Galaţĭ, Ismailulŭ,
Pênă 'n sus spre Pórta-de-ferŭ, Severinulŭ,
Cetăţĭ şi oraşe, forturĭ ostăşescĭ,
Trecêndŭ îlŭ salută cu forţĭ românescĭ.

Pilotul conduce bastimentulŭ, care
Ca uă lume nouă peste fluviŭ apare,
Şi îşĭ ia avêntulŭ la lumĭ să dea sciriĭ
De unŭ popolŭ june cu marĭ suveniriĭ!..

Mergĭ, o! Stefan! ast-felŭ te du înainte!
Şi la fraţiĭ noştri le adă aminte
Cele d'altă-dată laude, virtuţĭ;
Ţerişóra nóstră cum fu mare 'n lupţĭ!..
Mergĭ, Stefan! avêntulŭ falnicŭ du în valurĭ!
Voiosŭ te opresce pe Danubiŭ 'n maluriĭ...
Cu nume ilustru, du triumfătóre
Bandiera ţereĭ nóstre 'nfloritóre!!.

www.dacoromanica.ro

TUDOR VLADIMIRESCU

www.dacoromanica.ro

Uă nouă ediţiune revĕḍută şi cu multe adăogirĭ.

www.dacoromanica.ro

TUDOR VLADIMIRESCU

Narațiune istorică în versurĭ despre mișcarea Românilorŭ la 1821.

I.

«Când vĕdŭ grecimea
«Cum suge țeara, și ciocoimea
«Cum o muncesce, când vêd crudimea
«Cea păgânéscă, robiĭ în chinŭ.
CESAR BOLIAC. — *Domnul Tudor.*

Pe ceriurĭ aurora rĕsare pré mărĕță,
D'uă ḑi când România maĭ dete semn de viață:
Îĭ ia Vladimirescu c'uă mână, luptătorŭ,
De mórte, de pe chipu-ĭ unŭ vĕlŭ apăsătorŭ!..
Din ernĭ de suferință și anĭ de întristare,
Tresaltă România și splendidă apare;
Plugarulŭ cum în véră dă brațulŭ pentru plugŭ,
Românul se deștéptă să surpe greul jugŭ!

www.dacoromanica.ro

Tudor Vladimirescu privesce cu durere
A ţereĭ umilire, a patrieĭ cădere,
Şi capulŭ i s'aprinde vulcan de cugetărĭ,
Voia elŭ să profite de timpŭ şi 'mpregiurărĭ.
Rĕdică Oltenia, şi 'ncepe toţĭ să sune
De óste pădurime vitézĕ de minune;
Căta unŭ bravŭ c'acesta să scape ţeara sa,
Din relele trecute să iasă o visa...
Corumpţia cangrenă, străina uneltire,
De aurŭ lăcomie cu setea de domnire,
Uă ţeară 'ngenuchiată, poporulŭ cu păsŭ greŭ,
Zăcênd în ignoranţă precum este maĭ reŭ,
Voia Tudor d'acestea, luând putere tare,
Să cureţe, şi patriĭ s'aducă îndreptare;
Fanarulŭ şi străiniĭ cu multe uneltirĭ,
Să numaĭ fie 'n ţeară să 'naibă 'nrîuririĭ.
Dér Grecĭ-fanarioţiĭ, şi glóte-adŭnătură,
Şi multă ciocoime cu lupte 'ncurcătură,
Zavera-Eteria, c' un corpŭ de maurofurĭ,
Căḑu pe România atuncĭ cu marĭ terorĭ...
Şi chiar şi stâlpi ţereĭ, o! Dómne! ce vom ḑice?
Luat-aŭ uniĭ parte cu bandele nemice?
Ba chiar cu astia póte, notabilĭ de divanŭ,
Pĕcatele orbindu-ĭ, gonia pe ast osteanŭ.
Aŭ pus şi preţŭ pe capu-ĭ, cătând ca să 'lŭ omóre;
Cŏcĭ elŭ descrise Pórteĭ a ţereĭ desolare,

www.dacoromanica.ro

Cu ce-amărîtă stare, grecimea-ciocoimĭ
Era unŭ biciŭ puternicŭ pe spetele mulțimĭ,—
Că jeaful în turbare nesațiu potolise,
De care tot săracul și vĕduva simțise,
Și 'n lacrimĭ nedreptatea ce mult o sugruma...
În totulŭ străinismulŭ Românul blasfema!
Străini 'nfiptă clica cu aĭ țereĭ fiĭ lucrase,
Cu cele instrumente îngrozitóre trase
Să 'nsênue trădarea să 'șĭ facă dresulŭ eĭ;
Ear Tudor bărbatŭ mare ți 'ĭ jócă pe astĭ rĕĭ!..
Unŭ bravŭ și unŭ martire de luptă, de dreptate,
Suna în scutulŭ țereĭ a națiĭ libertate!..

II.

Cu sunete cântare, din baltă pênă 'n munțĭ,
Păstorĭ spuneaŭ din bucinĭ, că 'n serbătorĭ și nunțĭ,
Dedeaŭ de scire 'n țéră de ziua rĕdicăriĭ;
Rĕspunseră Româniĭ la sunetulŭ chiămăriĭ.
Din sate, munțĭ și plaiurĭ s'adun, se re'nfrățescŭ,
Cu armele d'a umĕrĭ, cu inimă vorbescŭ,
Se mișcă din tot locŭlŭ să'șĭ facă détoria
Orĭ care omŭ, și zice: să cadă tirania!..
Cloșanĭ,—Mehedințĭ, Vâlcea într'una saltă, mergŭ,
Din Gorjĭ pênă 'n Caracalŭ oșteniĭ bravĭ alergŭ,
Spuindu-șĭ fie-care durerea suferința;
Aprinde căpitaniĭ speranța și credința...

www.dacoromanica.ro

Bĕtrâne mame, sóçe, de bine le uraŭ!
Feciórele cu junii, copile ce sburaŭ
La locul despărţireĭ, de dorŭ cu jéle mare,
Cu ochiĭ plinĭ de lacrimĭ îşĭ da îmbrăţişare.
Aci un soçiŭ cu soçia-ĭ, unŭ frate cu uă sorŭ,
Unŭ june c'uă fecióră peţiţii cu amorŭ;
Unŭ tată cu alb pĕrul pe fiiulŭ sfătuesce,
Colea cuviosŭ preotŭ sătenilorŭ vorbesce;
Îndemn e totul, lacrimĭ, strênsorĭ şi 'mbrăţişărĭ,
Isbânda! mântuire!.. s'aude în strigărĭ.
Aşa mi-ţĭ fu miscată atuncĭ cea Oltenie,
În ajutor luĭ Tudor Slugeruluĭ să vie.
Şi fraţeluĭ seŭ Papa, cu care elŭ lucra,
Activŭ ca elŭ, energicŭ ăl jugŭ d'a scutura;
Îĭ dă comanda 'n parte, la luptă de a ţine,
Să nu lase să intre piciorŭ de ostĭ străine.
Şi 'n sânta acea casă şi locŭ fortificatŭ,
Unde Sântul Nicodim mereŭ e lăudatŭ,
Stindardulŭ libertăţiĭ Tismana mi-ţĭ sânţesce,
Pe murul eĭ se 'mplântă, se 'nfăşură, plutesce,
Străluce susŭ în aerŭ măreţulŭ tricolorŭ,
Surîde Românieĭ cu falnicŭ mare sborŭ!..
Aşa pe astă ţeară luci măreţulŭ sóre,
Din suferinţĭ, lupţĭ, patimĭ eşindŭ triumfătóre.
Curênd şi 'mpilătoriĭ de spaimă s'aŭ coprinsŭ,
De astă vâlvă mare, de focu celŭ aprinsŭ.

www.dacoromanica.ro

Era în totulŭ inimĭ, entusiasmŭ şi ură:
Aceĭ Românĭ blânḑĭ umilĭ în leĭ se prefăcură;
L'al armelorŭ rĕsunetŭ un focŭ, un focŭ sânţitŭ
Părea că ĭĭ deştéptă din gerŭ acel cumplitŭ...
Tudor român-odraslă, de patrie învéţă
Să scie fie-care a o servi în viaţă.
Acest copilŭ de plaiurĭ, la fapte marĭ bărbatŭ,
Umilitŭ de la légănŭ la Vladimir în satŭ,—
Unde capre păscuse, sublima-ĭ cugetare,
Era pe timpiĭ ceia uă 'naltă inspirare,
Ideĭ înaintate cu secolu celŭ noŭ,—
În ale ţereĭ drepturĭ ilustru fu eroŭ.
Servi 'n străinĭ armate; acolo elŭ pré bine,
Cât fu ostean, la regulĭ deprinsu-s'a a ţine.
În ale ţereĭ titlurĭ boiărŭ fu 'naintatŭ,—
La plaiurĭ elŭ comandă vătafu respectatŭ.
Regep Paşia d'Adacalĭ valórea-ĭ preţuesce,
Protecţia-ĭ oferă ş'amicŭ elŭ îlŭ numesce...
Dintre boiăriĭ ţereĭ, aceĭ maĭ patrioţĭ,
Îlŭ chiamă, l' încorage să lucre pentru toţĭ.
Ş'Ierarchulŭ de la Argeşĭ, Ilarion, la multe
Episcopu 'lŭ domină de fapte să 'lŭ asculte.
Adesea însuflându-ĭ luminĭ, elŭ i a vorbitŭ
De sânta détorie d'un cetăţian măritŭ,
Că timpu-e naţiunea să dea unŭ semnŭ de viaţă,
Şi meḑiĭ le-arétă, ceĭ patrioţĭ 'lŭ învéţă;

www.dacoromanica.ro

Că Domnul murind, Suțu, să 'ncete și domnii
De la Fanar grămadă pe tronul Românii!..

Și eată cum vin lucruri, din interesi opuse
Rĕsare uă dreptate, și interesŭ aduse
Ca multe ce creḑură, străini, dreptu lorŭ,
Avură atunci capĕtŭ, ș'aŭ fulgeratŭ ca nuorŭ.

Helada, țeară-ilustră, mărită, dér căḑută,—
A luminilorŭ vatră, sub jugŭ amar ținută,
Ca și Roma antică patrie l'atâți ḑei,
Din lanțŭ, din acea sórte ceruse dreptulŭ ei.
A ei stare atrase a lumei simpathie;
Urma atunci și Roma, și Roma să re'nviue;
D'a fi statŭ cunoscută cum Grecia voia,
Cătă și Romănia atunci să scape și ea
Din jugŭ fanarioticŭ!.. Promite uni l'alții,
Crestinii, să s'ajute c'uă forță precum frații;
Organici comitete acestea propaga,
Că fie-care drepturi din luptă va lua.
Să nu atingem ênsă în córde plângeróse,
Că Filheleni și Slavii, cu vorbe pré frumóse,
Când fu la lucru, 'ndată veḑutu-s'aŭ pe pasŭ
Cum fie care jaru la óla luĭ ș'a trasŭ.
Cătaŭ, avênd puterea, prin ea de a supune
Încorporând la dênși româna națiune.

www.dacoromanica.ro

D'aicĭ născu conflictulŭ: stŏpânulŭ nu voia
Să 'şĭ schimbe, cum s'ar ḑice, Românul nu dormia!..

Orĭ cum, arnăuţimea delibaşĭ, ce divanulŭ
I a fost trimis să 'nvingă să lege pe Gorjanul,
Cu toţiĭ se supune cu arme muniţiunĭ...
Şi ast-fel cea armată crescu 'n proporţiunĭ
C'a însuflat uă spaimă, şi sunetu-ĭ se duse
De Domnul, Domnul Tudor! minunĭ care făcuse;
Că elŭ însuflă spaimă cumpliţilorŭ némicĭ,
Din Cerneţĭ şi Craiova, de la divan, marĭ, micĭ!..
«Sculatu-ne-am cu arme pentru a fi dreptate!
«Pentru a ţereĭ iubire, să sfărîmămŭ păcate
«Uitate învechite, de asta ne-am sculatŭ!..»
A ḑis Vladimirescu, ş' aĭ seĭ l'a ascultatŭ.

Eată uă 'mpregiurare care-e adevĕrată,
Caracterisând omul, pe Tudor ş'a luĭ ceată:
Elŭ venia de pe plaiurĭ precum era deprinsŭ,
Către oraş a merge, armatŭ şi 'n faç' aprinsŭ.
Atuncĭ din întêmplare a fost uă iarnă dulce;
Ca nicĭ-uădată, érba rîdea verde pe lunce,
Şi arboriĭ de frunze, de şi tot despoiaţĭ,
Uşor îĭ mişca vêntul la crestetu lorŭ 'nalţĭ.
În susŭ de Tîrgu-Jiiŭ, la Cartiŭ în comună,
Uă plută era mare lêngă părîŭ; s'adună

www.dacoromanica.ro

Voinicĭ maĭ mulţĭ la numĕrŭ, sosiţĭ atuncĭ, armaţĭ,
De un căpitan ca dênsul fiind eĭ comandaţĭ.
Se pun în giurul pluteĭ, sub arboru cel mare;
Uă tabără se face, şi scot pentru mâncare
Merinḑĭ din dăsăgele. Eĭ, poposind aci,
S'aşedŭ cu căpitanul în rônd de a prânsi.
Atuncĭ un corbŭ se pune pe vîrful asteĭ plute.
Aci ghirăi cobe,—strigărĭ pré neplăcute
Îĭ sfredelia luĭ Tudor adênc auḑul seŭ.
— «Voinicĭ! îmĭ daţĭ a flintă, un semn că este reŭ!..
Cu toţĭ pandurĭĭ una luară în mâinĭ armă,
Lăsară 'n lăturĭ prânsulŭ, d'oţelĭ făcură larmă.
«Nu daţĭ! le ḑice Tudor cu viersu luĭ sonorŭ,
«Lăsaţi-mĕ pe mine s'o iaŭ c'unŭ glonţŭ din sborŭ.
«Să nu daţĭ voĭ vre-unul, că cine scie, póte
«Vĕ scapă astă cióră cu cobele eĭ tóte!»...
— «E rĕŭ semn!.. e cobire d'asupra nóstr', aŭ ḑisŭ
Pandurĭĭ într'uă vorbă, şi larma s'a întinsŭ.
— «De capul eĭ să fie!..» rĕspunde Tudor grosŭ.
Şi 'n mâinĭ luând elŭ arma, căḑu şi corbul josŭ...

III.

În Gorjĭ, la Tîrgu-Jiiu, frumos măreţŭ oraşŭ.
Ispravnicĭ duoĭ ş'un sameş, bĕtrân şi vechiŭ slujbaşŭ,
Judeţuluĭ comandă, şi birul eĭ mi-ţĭ strênge;
Eĭ n'ascultaŭ săracul la scară ce se plânge,

www.dacoromanica.ro

Ci divaniștĭ și eforĭ, cu desele poruncĭ,
Și chiar Ucigăl-tóca cu bimbași p'atuncĭ!..
Ascultă de domnie în pâine ca să 'ĭ pue,
Și dajdia pe capurĭ o scade, saŭ o suie.
Ear condicarĭ cu nume, precum și calamgiĭ,
Sub mâna lorŭ se află isteți și bunĭ zapciĭ.
Divanu orĭ ce-o ție ispravnicu 'mplinesce;
Că slujitorĭ la trébă cu biciu nu lipsesce.
Întregŭ județu-ascultă de tótă vorba sa,
Și sute armațĭ ómenĭ din Gorjĭ póte-ardica;
C'așa e stŏpânirea, și lumea se supune
La câte și maĭ câte, și 'n tun déca ne-ar' pune...

Bĕtrânul dér ispravnicŭ, lăsat în anteriŭ,
Cu șalŭ încinsŭ pe miḑlocŭ, cu fermenă pambriŭ,
Cu roșu fesu 'n crestetŭ, acel-ce aruncase
Binișulŭ pe divanu-ĭ, că multe, mult lucrase,
De grijĭ, de trebĭ uă sumă abia maĭ rĕsufla;
Vĕḑu intrându pe ușiă un omŭ în casa sa,
C'uă bundă mare largă, cu rîs și vulpĭ blănită,
Pe capŭ cu gelepéscă căciulă, găĭtănită
Dulamă purtându,—spadă la cópsă atârnându.
— «Poftescu-ți bunăḑiua!..» ĭ ție elŭ intrându.
Luĭ Oteteleșanu*) ciudat nu ĭ păruse
Vătafu de la plaiurĭ la dênsu că 'lŭ vĕḑuse,

*) Atunci Ispravnicu Gorjuluĭ: Cluceru Dinicu Oteteleșanu. L'a găsit șeḑênd în casele luĭ Vasile Moangă.

www.dacoromanica.ro

D'aceia înainte cu brațul seŭ deschis
Îĭ vine, și cu vorbă plăcută elŭ i a ḑisŭ:
— «Slugere, plecăciune!..» — «Pré bine aḑĭ îmĭ pare
«Găsindu-te acasă!.. Se află pâinĭ, mâncare,
«Boiărule, acuma la ómenĭ ca cincĭ miĭ?..
— «Glumescĭ, archon Slugere? acum de unde viĭ?..“
— «Boiărule! nu-e glumă, poruncă dă afară
«Să strêngĭ cât maĭ îngrabă făină, grâŭ, săcară,
«Că óstea mea sosesce de ceĭ panduri ca Smeĭ,
«C'apoĭ pré rĕŭ va merge cu astĭ copiĭ aĭ meĭ!..»
— «Dér bine-archon Slugere, ce vorbe, ce oștire?
«Divanulŭ nu îmĭ scrie de astă pregătire?..»
— «Ispravnice, nu-e jócă!.. curat eŭ îțĭ vorbescŭ!
«De vreĭ încredințare să aibĭ că nu glumescŭ,
«Aruncă uă privire afară 'n bătătură,
«Privesce la ceĭ ómenĭ, ce sórte eĭ avură!
«Acestia sûnt Românii cu fii, amărîțĭ
«De multă nedreptate în care 'sŭ asvêrliți;
«Te uită la eĭ bine și 'n inimĭ le citesce,
«Aceste chipurĭ stórse de lacrimĭ, le privesce,
«Și chiar că nu s'armeaza d'asurda ăĭ Românĭ!..
«M' atinge a lorŭ sórte! că jeafulŭ ș' ăĭ păgânĭ
«Ce n'aŭ, ce n'aŭ vre-uă lege, lăsatu-i-a pre dênși
«În albe pânzĭ, le smulse și inima dintrênși...
«Dér veḑĭ, tóte aŭ capĕtŭ, și ḑiua a sositŭ
«S'aducă ușurare la omulŭ obositŭ.

www.dacoromanica.ro

«Ear divaniștĭ și eforĭ, trimișĭ să iscodiască
«Comedia cea mare în Țeara-românéscă,
«Curênd eĭ aŭ să véḑă ce nu aŭ maĭ vĕḑut,
«Pĕcatele să plângă ce 'n viață le-aŭ făcutŭ.
— «De unde acea óste, Slugere, o să vie?..»
— «Mulțimea pe drum este, și intră 'n tîrgŭ uămie...»
— «Dér bine-archon Slugere, să 'ĭ țiĭ, să 'ĭ maĭ oprescĭ,
«Să pot curênd trimite lipcan la Bucurescĭ;
«Divanul ce va ḑice? să vĕḑŭ ce 'mĭ poruncesce
«Accla care țeara întrégă cârmuesce?..»
— «Boiărule, 'nțelege ostași meĭ că vin,
«Ajunge uă măciucă la carŭ cu óle plinŭ!
Vladimirescu 'ĭ spune cu vorbă românéscă:
«Colea cincĭ miĭ de pâine curênd să se gătiască,
«Și lasă gôndu-acela, te sciŭ că eștĭ Român!..»
— «Dér eŭ cunoscŭ divanul, Slugere, de stŏpânŭ!..»
— «Ispravnice, atâta și vorbă nu fă lungă,
«Că nicĭ 'n minte 'ți trece ce este să te-ajungă!..
«Așa dér de voința-mĭ curênd veĭ asculta,
«Că nu cu umilință veniiŭ a te ruga,
«S'aducĭ curĕŭd provisiĭ! Aḑĭ Tudor poruncesce;
«Că țeara îți dă pâine și bine te plătesce!..
«Acum cu plecăciune! la lucru să te apucĭ;
«Veĭ fi pus la oprială... provisiĭ să aducĭ!..

www.dacoromanica.ro

«De ce numaĭ străinul să aibă ascultare?
«Străinu să domniască? străinu şi orĭ-care
«La noĭ să 'şĭ facă dresul?.. Trecură anĭ pré mulţĭ
«De astă nedreptate? Române, mĕ asculţĭ?..

Ispravnicul atuncia nicĭ bóbă maĭ cutează
Luĭ Tudor de a ţice, şi 'n voia luĭ urmează.
Cu óstea la Tismana ispravnicul şi fu;
Şi trébă cât se póte de bună elŭ făcu.

În josŭ ce-va de Cartiu, între Vădenĭ, Stănescĭ,
Se află uă comună numită Turcinescĭ.
La capĕtul acesteĭ, uă casă este mare
De bârne construită, c'un catŭ d'asupra, care
Precum unŭ chioschiŭ s'arétă cu stilŭ orientalŭ;
Unŭ puţŭ e dinainte-ĭ, câmpiĭ, zăvoĭ şi malŭ.
Din astă casă Tudor stindardul rĕdicase,
Şi sborul Românii cu óste 'naintase.
Şi munţiĭ rĕsunară de voce 'n bucuriĭ;
Şi ca un tîrgŭ în plaiurĭ de óste, pe câmpiĭ
Sună entusiasmul, ca şi tempesta mare
Care dobóră fagiĭ să créscă nouĭ lăstare.
Aci lume-adunată cu câţĭ-va căpitanĭ,
Plăiaşĭ şi pandurime, din ceĭ maĭ bunĭ catanĭ,
Cu flamurul în frunte, Tudor, Papa, al seŭ frate,
Da ordinĭ ca să mérgă 'nainte aste-armate.

www.dacoromanica.ro

Şi cum în plaiurĭ turme conduse de păstorŭ,
Se miscă acestĭ ómenĭ, cu munţi 'n façia lorŭ.
Lăsară 'n urmă Jiiul, vălcelĭ ape-aŭ trecutŭ.
În josŭ vĕdŭ Brădicenii, Godinescĭ, locŭ plăcutŭ;
Şi intră în Tismana, cea mare renumită,
De munţĭ închisă forte cu zidurĭ ocolită,
Cetate pe stâncĭ, templu; întrînsa ăĭ Românĭ
S'aşeḑŭ bine şi tare gătiţĭ cu arme 'n mâinĭ...

IV.

Pre-cât lucraŭ Românii, în Parengu, Isvérna,
Şi din Bucegĭ vîrf mare cu néoa precum iarna,
Pe Jiiŭ, Gilort, pe Motru, şi pênă 'n Oltŭ suna
Crescênd tabăra ósteĭ Românĭ câţi s'aduna.
Şi cete arnăuţii, Albànĭ, cu şişanele,
Pistóle în sileafurĭ, cu-arginturĭ pe prăsele
Iatagan,—în cepchene, cu poturĭ şi tuslucĭ,
Înfipţĭ cu iminei în scărĭ, cu caiĭ murgĭ;
Hagi Prodan delibaşŭ, dă nuorŭ pulbere 'n cale,
Sosind către Tismana cu ordinile sale,
Conduce-astă putere, din Bucurescĭ pornindŭ,
Ş'aicia cu încetul cu tactică venindŭ.
Cu Tudor îşĭ dă mâna; atinge iataganulŭ,
Legă şi jurăminte. Şi Slavu cu Gorjianulŭ
Îşĭ înfrăţescŭ stindarde; armatele 'ntrunescŭ...
Hagi Prodan aduse unŭ trup arnăuţescŭ.

www.dacoromanica.ro

Bosnegĭ, Sêrbĭ şi grecime unindu-le cu sine.
Cu aeru rusofilu şi Machedonschi vine.—
Novac, Ienescu, Órcă şi Urdărenĭ, Cuţuĭ,
Românĭ mulţĭ şi din neamurĭ din Oltŭ şi de pe Jiĭ,
Se strêng cu toţĭ de mână, şi fraţĭ eĭ se numiră.
Cetaşiĭ, pandurimea pe arnăuţĭ primiră...
Şi mare sgomotósă, sub al Tismaneĭ plaĭ,
Ca stelele-e armata, frumoşĭ cu gătiţĭ caĭ.
Şi duoĕ tunurĭ drese din curţĭ de la domnie,
Făcea uă mare forţă la casŭ de bătălie.
Şi de aci ca plóia veniaŭ cu miĭ panduri,
Ducênd cu eĭ merinde şi arme şi securĭ.
Cu astĭ copiĭ aĭ ţereĭ, Românĭ de vitezie,
Armaţĭ pênă la unul, setoşĭ de bătălie,
Cu flinte, iatagane, cu arme luciĭ focŭ,
Cu ghebĭ găităníte, dulamă, pe miḑlocŭ
Încinşĭ cu brâu,—curele, haiducĭ cu chica lungă,
Jură Vladimirescu cu eĭ la scopŭ s'ajungă...
Sûnt iuţĭ ca căprióra ce-alérgă p'între stâncĭ,
În munţĭ ucide ursulŭ, mi-ţĭ daŭ la focŭ pe brâncĭ,
În luptă cu străinulŭ, avênd de moştenire
La carne să loviască, cu sigură ochire;
În câmpŭ ajung eĭ spaimă, crescuţĭ pe Oltŭ, pe Jiĭ,
La Dunăre mi-ţĭ merge aprinşĭ de viteziĭ!..
De susŭ din Cioclovina pe Bojorescŭ, deal mare,
Avea străjĭ aşedéte să védă-orĭ ce mişcare.

www.dacoromanica.ro

Mereŭ detună arme ca trăsnetul pe munți,
Făcênd la esserciții pandurii ș'arnăuți;
Și codri monastirei atâta rĕsunară,
Că s'auḑia departe, departe 'n lunga țeară.
Organisase Tudor cea óste de bărbați
Voinicĭ precum sûnt leii, sub căpitani cercați.
Sate, câmpia, munții aci înmărmuriră
De óstea 'mbărbătată, pe care o zăriră.
Și ordinĭ proclamații în tótă țeara da;
Din văile Tismaneĭ, pandurulŭ comanda...

Dér cine se gôndesce a sta luĭ împotrivă
La fapte patrioticĭ c'uă năsuinț' activă?
Că divanistĭ, ispravnicĭ, zapcii și arnăuți
Respect a luĭ bravură!.. Ci ăĭ maĭ prefăcuți,
Spionĭ și gôḑĭ, mi-ți trece cu fruntea înferată,
Grăbind să înmulțiască a ceată blasfemată
Ce bunul simțŭ condamnă; mișeii târâtorĭ,
Ș'atuncĭ ca tot-d'auna trăind lingușitorĭ,
Se pun lêngă stŏpânii să s'apere de mână,
Și 'n tabără în clice perfidii se adună
La intrige să țésă... Dér Tudor poseda
Credință, consciință de ceea ce lucra.
Cu focul țereĭ sale, cu dorul în pept tare,
Voia a 'ĭ da viața, croia maĭ bună stare,

www.dacoromanica.ro

Si numele-ĭ să ţie, Românilor la toţĭ,
Încununatŭ cu laurĭ din fiĭ în strănepoţĭ;
Cŏcĭ vru atuncĭ cu luptă din pulbere s'ardice
Căduta Românie, să 'ntórne timpĭ ferice
Domnia pământénă, ce sub strein peri,
S'o 'ntórne strĕlucită, măreţul omŭ dori...
Ş'aşa dupe maĭ multe succese în mişcare,
Călcase în picióre reacţia, şi care,
C'uă ură ne'mblânzită, c'uă sete de tiranĭ,
Strivise România de duoĕ sute anĭ...
Cu aste armĭ gătite, cu ochiŭ elŭ plin de fală
Mi-ţĭ caută maĭ iute să mérgă 'n capitalĕ:
Craiova, Bucurescĭĭ e tótă ţinta sa,
De unde frĕul ţereĭ să pote 'n mâinĭ lua.
Aşa unŭ falnicŭ geniŭ veghiază cu căldură
Pe ţeara sa, ş'aruncă uă dulce căutătură
La sórtea omenireĭ, sêrmaniĭ prin cetăţĭ,
Ce sufere şi geme de multe greutăţĭ!..
Acea flóre română abia june formată,
Oştirea, într'uă lună a fost organisată.
Vladimirescŭ ordonă... Se 'nalţa nuorĭ de fumŭ
Făcêndu-şĭ pregătire armata pentru drumŭ.
Tunândă fu mişcarea de ostĭ, de ostĭ voióse;
Lucia măreţul sóre în arme oţelóse,
Acelor ce jurară cu solemn jurămêntŭ
Să surpe tirania s'o arunce 'n mormêntŭ.

www.dacoromanica.ro

Cu fulgere, cu rugă, cu lacrimĭ, în unire,
Ş'al ţereĭ imnŭ pré dulce cântatŭ plin cu simţire
De preoţĭ cu aprinse făclĭĭ în mâna lorŭ,
Şi 'n bine cuvîntare, cu Domnu 'n ajutorŭ!
Stindardele măreţe cu-a acuileĭ sburare,
Pre şirurile ósteĭ treceaŭ în fluturare.
Călariĭ şi pedeştriĭ cu tunurĭ mergeaŭ rândŭ,
Trăsurĭ, provisióne, şi armăsarĭ sberândŭ;
Aşa porni a óste, a óste românéscă,
Găsinduse 'nsoçită de ceat' arnăuţiască.
Prin Godinescĭ salută, pe Bojorescŭ privindŭ,
Mi-ţĭ ia către Jiĭ calea, de la Tismana eşindŭ,
Cu albele mintene Olteniĭ, şi 'nainte
Mugia, mugia pământulŭ d'a umerŭ cu-ale flinte.
Elŭ vru ca să maĭ véḑă Closani, locul seŭ,
Vătaf unde fusese, şi ordinĭ da mereŭ.
Din óstea sa pornesce acol' uă despărţire;
În Baia-de-aramă găsi împotrivire...
Ispravnicu uă ceată, de la Cerneţĭ, porni
Să 'ĭ taie calea 'ndată orĭ unde 'lŭ va 'ntêlni.
Aci Vladimirescu cătă să înfrêneze
Reacţia maĭ iute să nu se 'ntemeeze.
Pe ţermul drept cu Jiiulŭ ţinŭ marşu ăĭ voinicĭ,
Care mórtea înfruntă în câmpŭ cu inemicĭ.
Unŭ strigătŭ dete ţeara!.. Feciora lângă cruce
Se rógă, şi salută ostaşul ce se duce.

www.dacoromanica.ro

Si elŭ spre fidanţata-ĭ cătarea ş' înturna;
În surisŭ, bucurie, durerea ş' alina.
«Te du a face trébă, cu dorulŭ mi te duce!
«Măuuchiŭ de florĭ îmĭ ţine la pept să se usuce;
«Să 'lŭ porţĭ tu, băeţele, şi ear să nu mĕ uiţĭ,
«În sânta détorie cand mergĭ ca să ascultĭ.
«Că draga a ta mamă ş' uă dulce surióră
«Se va gôndi la tine, din uă mŏnăstióră!..

Cânta acestea-uă fiică, maĭ sprintenă vióie,
Privind către iubitu-ĭ cu lacrime şiróie,
Pre cum uă inspirată, copila, 'n Godinescĭ,
Care a urmat pandurulŭ din munţĭ la Bucurescĭ.
Acéstă istorie o vomŭ vedea la rândŭ,
Precum ea se 'ntêmplase, descrisă de curêndŭ.

Spre Oltŭ îşĭ ţine ochiĭ armata panduréscă,
Acum bine 'ntărită, maĭ iute să sosiască
În a Motruluĭ luncă, rĕsună aĭ eĭ paşĭ,
Spre Ţînţărenĭ d'a merge şi 'ntins la Filiaşĭ.
Şi proclamaţiĭ sbóră pre tótă România;
Craiova, Bucurescĭĭ ş'înăduşe mânia...
Strichaia întărise cu grâŭ şi militarĭ;
La Motru mi-ţĭ învinge bătênd reacţionarĭ.
Cea tare monastire cu' n rîŭ, Motru, p'alăturĭ,
Rostogolind marĭ petre, pădure, dealŭ, de-lăturĭ,

www.dacoromanica.ro

Motru închină fruntea, turnurĭ şi arme ce-avea,
Dârdâie 'n temelie murii ce-o ocolia;
În care boiărimea, cu slugĭ ş'arnăuţime,
Se 'nchise să se lupte p'a murului 'nălţime.
Mi-ţĭ pune mŏnăstirea în blocŭ, Tudor, cu forţĭ,
Prin fóme şi cu luptă, adversiĭ se 'nchin toţĭ;
Corajŭ d'a ţine lupta de locŭ numaĭ avură,
De a luĭ Tudor faţiă, păduri, dealurĭ umplură...
Mi-ţĭ intră pandurimea în mŏnăstire-atuncĭ,
Ş'uă parte sta în taberĭ, cu veghiile pe luncĭ.
Lucra ostirea bine Slugeruluĭ, cu care
Voia să trécă Oltul la altă parte mare,
Să fulgere pe hidra, şi gaşc' a 'mprăştia,
Pe ceĭ-ce tiranie în ţéră aducea.
Sună d'aicĭ pornirea cu tobe şi fanfare,
Şi óstea fu mişcată aprinsă şi maĭ tare.

Reacţia Craioveĭ la Coţofenĭ s'a pusŭ.
Şi Tudor stătea tare la Ţînţăreni în susŭ.
Venin făcênd de mórte, din Bucurescĭ divanulŭ,
Cu ordinĭ fulgerânde, cu aurŭ, cu tot planulŭ
Pornise-arnăuţimea, sèrbime şi cu grecĭ
Cu arme, cu rĕsunet vĕrsând fióre recĭ,
Să 'n ving' aci Românulŭ. Un eforŭ, Văcărescu,
Boiarŭ român d'aĭ ţereĭ ca şi Vladimirescu,
Deplin peste armate fu împuternicitŭ.

www.dacoromanica.ro

Apoĭ trimise-un altul, Samurcaş... Aŭ venit
Delibaşĭ de tot soiul, fiind care de care
Maĭ spătos şi maĭ ţépănŭ, cu trupele călare.
Din eĭ acelŭ de frunte renumit căpitan,
Fu, între alţĭ delibaşĭ: Iordache-Olimpian.*)
Depalti, caimacamul, din Craiova, trimise
Serdarul; şi, cu trupe, Diamandi venise.
Toţĭ acestĭ pentru Tudor, să 'l prindă mort saŭ viŭ,
Capul să i 'l aducă, tratândulŭ de impiŭ.
Dér ênsă comitetul precum lucru ursise,
Cu totŭ, arnăuţimea, cu Tudor se unise...
Vladimirescu 'n cestea trimise 'n Bucurescĭ,
De a susţine dreptul armateĭ românescĭ,
Pe Vasile Crăpatu, pe Barbu Urleanu,
Şi Ioan Frunte-lată, Ioan Órcă Olteanu;
La ceĭ marĭ, să impună a sale condiţiunĭ,
De banĭ ce i se cere, provisiĭ, muniţĭunĭ...

*) Fiind Vladimirescu cu oştirea sa la Ţînţărenĭ, gata d'a porni aasupra Craioveĭ, divanul din Bucurescĭ trimise pe Căpitan Iordache Olimpie, căpitan Farmache, delibaşa Michale şi Ghencia, cu tótă arnăuţimea, ca să 'lŭ prindă, să 'lŭ aducă viŭ saŭ mortŭ. Aceste căpiteniĭ cu mulţimea arnăuţilorŭ, aŭ fost puse sub ordinile Eforuluĭ Vorniculuĭ Nicolae Văcărescu, care era Român; şi în urmă, chiămândul pe acesta, a numit în locul seŭ pe Vornicu Samurcaşŭ, dându-ĭ uă sumă mare de banĭ, prin care se pótă elŭ isbuti. Căpitan Iordache, ţinênd tabăra la Coţofenĭ, a intrat în înţelegere cu Tudor, care, precum arĕtarămŭ, era la Ţînţărenĭ; şi, dimpreună cu ceilalţĭ căpitanĭ, s'a unit cu dênsul, întrunindŭ trupele lorŭ într'un corpŭ.

www.dacoromanica.ro

La multă 'ntârdiere bărbatul nu stătuse
Să pérdă aci timpul; ci óstea 'n marşŭ elŭ puse
Spre Slatina pe cale, dând p'în Craiova 'ntîĭ,
Lăsă Tudor în spate munţĭ, dealurĭ şi cu viĭ.
Pe plutitorŭ podŭ trece la Beica-Slatinĭ Oltulŭ,
Valurĭ marĭ se rĕdică, Grădiştea mugi 'n totulŭ.
E plin curênd oraşul, cu mŏnsătirea sa,
Şi pênă 'n Clocociovul cu tabărĭ se 'ndesa.
La Slatina delósă, cam greŭ cu arnăuţĭ,
Deprinşĭ eĭ cam pe pleaşcă şi pe cruţimĭ făcuţĭ!
Cŏcĭ violărĭ pré triste şi la Pleşoiŭ n'aŭ capĕtŭ?
De câte le făcură arvaţiĭ pe un treacĕtŭ...
Şi Tudor dér Gorjianul, ţinênd ochiĭ pe eĭ,
De prăzĭ, de violare, făcute de mişeĭ,
La Slatina îndată pe ceĭ de frunte 'ĭ chiamă
La dênsul, şi le ţice: «Luaţĭ pré bine seamă,
«Că óstea n'are scopulŭ d'a face numaĭ reŭ,
«Pe lŏcuitoriĭ pacinicĭ d'aĭ necăzi mereŭ.
«Jeafŭ, neorânduială la nimenĭ să se 'ntêmple!.,
(Cu vorbe serióse de sfatŭ capu le umple)
«Aţĭ auţit? — Nu e bine! Resplata i o voiŭ da
«Aceluĭ care contra cutézză a urma!..»

V.

Din câte spun bĕtrâniĭ de faptele 'ntêmplate,
Să nu uităm̆ŭ maĭ multe ce sûnt adevĕrate,

www.dacoromanica.ro

Ca flórea Romanii în generaţiunĭ,
Junimea, să înveţe a fi patrioţĭ bunĭ.
Făcênd digresiune, în cele de noĭ spuse
Mişcăreĭ strălucite, făr' a invoca Muse,
Nicĭ ḑeĭ şi nicĭ pe demonĭ, înlaturĭ n'om lăsa
Istoria copileĭ promis' a n'o uita.
Era atuncĭ ea junĕ, Româna acea fétă :
Umane şi virtuóse lucrărĭ făcea 'n armată,
Ca 'n timpi de lumină, precum aŭ fost femeĭ,
În sânta charitate er' aplicarea eĭ.
Cu aculŭ, cu menagiulŭ, precum se deprinsese,
Scia a ţine fusul şi pânză de a ţese,
Şi pâinea frământând-o scotea pâine aleasă,
La cotlon, la tingire bună bucătărésă ;
Fiind-că, de, în lume nimenĭ póte trăi,
Fără la prâns mâncare, — ş'a nu se premeni !
Ioana dér la aste dântêiŭ se deprinsese,
Şi preţios serviciŭ în tabăr' adusese ;
Precum noĭ maĭ la vale, în timpi, ţereĭ, greĭ,
Cum parte, esplica-vom, luară şi femeĭ.
Că nu cu códă rochiĭ purtaŭ, cerem ertare
La tinere de modă, să n'aibă supĕrare !
P'atuncĭ că nicĭ modiste în ţeară se scia,
Mărama şi cu iiea un mare preţŭ avea...

www.dacoromanica.ro

Aşa dér a copilă, promisă, fu Ioană,
Să ia pentru sóçie pe ún din plaiŭ catană;
Ş'atuncĭ, cu rĕdicarea a ósteĭ ca potopŭ,
D'a merge 'ntârdiară în tîrgŭ la protopopŭ.
Cu tóte 'nsa Ioana, Meghir, ce 'l poreclise
Aĭ seĭ de: Novăceanu, din suflet ea 'lŭ iubise,
Şi jertfă pentru dênsul cu viaţ' ar' fi făcut,
Bărbatuluĭ acesta din Meghirescĭ născutŭ.
Meghir era catană, şi din Buzescĭ cu traiulŭ,
Deschis omŭ, voios, harnic, cu credinţă 'n tot plaiul;
Pe marele Vătafu servise maĭ mulţĭ anĭ,
În poteră, 'n pericolĭ ca frunte de catanĭ.
Ioana era fiică bună, tînera Ioană!
În Godinescĭ îĭ ţise ómenilĭ: năsdrăvană!
Cŏcĭ ea purta cu dênsa un cuţit ce-ascundea;
Glumă, feresce Dómne! cu toţĭ nu pré scia.
Dupĕ noĭ, ce-auţirămŭ de astă bună fétă,
Că era putem ţice Ioana cea bărbată.
Cususe ea chiar steagulŭ cu mătăsurĭ şi firŭ,
Al ósteĭ, ca să 'lŭ pórte iubitul eĭ Meghir;
Precum ş'un rând odăjdiĭ de preoţescĭ vestminte,
Tismaneĭ le 'nchinase pe strămoşescĭ morminte!
Ea mam' avea bĕtrână; care, în timpi greĭ,
Cătă să o mărite să 'şĭ facĕ rândul eĭ.
Din neam românĭ, spre munte, copila neamurĭ bune
Ş'un unchiŭ avea la Roşnov, cu-avere, cum se spune

www.dacoromanica.ro

Năltuță transilvană, copila cum era,
Cu ochiĭ, bălăióră, p'un beșleag despera.
Era ròtundă 'n față, vióie, sprintenică,
Ca lebădă cu sênul, robustă, tinerică ;
Ea n'avea supțirĭ degitĭ, ci brațe ca la stânĭ,
Voiósă lua lucrul în gingașele-ĭ mâinĭ ;
Avênd și judecata pré bună sănětósă,
Deprinsă cu nevoia, era cam seriósă.
Decĭ, fiica iubind ast-felŭ pe Meghiru, cu elŭ,
În óstea românéscă a mers și sub drapelŭ.
Am ḑis că nobilĭ dómne, în timpurĭ turburate,
Serviciu charității aduseră l' armate.
Și biată dér copílă, cu focu 'n ea fiindŭ,
Lucra ca și acasă, de soțiul eĭ țiindŭ ;
De i ar fi ḑis orĭ cine altminterĭ, n'ascultase ;
L'a inimeĭ simțire ea cugetu 'ntrebase.
La Motru dér, la lupta cu boiarul Stefan,
Care se închisese cu provisiĭ p'un anŭ,
Și slugĭ arnăuțime îlŭ păzia 'n mŏnăstire,
Ispravnic care-avuse scutelnicĭ, robĭ, ostire ;
Care să recunóscă, feréscă Dumneḑeŭ !
N'a voit pe un Tudor ce nu fu 'n rangul seŭ!
Și rĕspunḑênd cu focurĭ din aĭ Motruluĭ turnurĭ,
L'asedià oștirea bătênd murĭĭ cu tunurĭ ;
Și detunarea fórte a mers pên' la asaltŭ,
Când năvăli pandurĭĭ din capĕtu cel-laltŭ...

www.dacoromanica.ro

Acol' uă neașteptată funestă întêmplare:
Căḑu rănit Meghiru, un glonț îl lovi tare.
O! câtă desperare!.. Ioana lêngă elŭ.—
Pe brațe ea 'lŭ rĕdică, îlŭ ia încetinelŭ,
Îlŭ trage din tumultul și 'ĭ dă tot ajutorulŭ;
Legându-l, punênd leacurĭ, Meghir ĭĭ simte dorulŭ
Ș'uă inimă ferbinte, ca buna mama sa:
Un Angel care-atuncia la mórte nu 'l lăsa!
Ioana care 'lŭ plânse și la toțĭ rugăciune
Făcu ca s'o ajute, în carŭ pe Meghir pune,
Cu îngrijirĭ să 'l ducĕ la cel d'ântêĭ orașŭ,
Gerafu-acolo meșter să 'l vindece cevașĭ.
Întocmaĭ ca uă mamă de fiiŭ cu bună gardă,
Nicĭ vêntul ca să 'lŭ sufle, nicĭ sórele să 'lŭ ardă,
În Slatina, Ioana, cu carul a venitŭ,
Și 'n drum mare 'ngrijire avênd de cel rănitŭ...

VI.

Venia vuet d'uă óste cu numele: Credință...
Curgea pe a eĭ urmă durerĭ, jeaf, suferință
De Grecĭ și Slavĭ, cetatea luĭ Constantin visândŭ,
Spunênd vorbe pióse, dér gróza revĕrsândŭ.
În glóte-adunătură avea înfățișare
Neregulă pré tristă, desordinĭ, străbălare,
De peste Prut, cu semne pentru creștinĭ, atuncĭ;
La Iașĭ, — Galațĭ lovise, să curețe pe Turcĭ...

www.dacoromanica.ro

Ideea, era mare și sântă, generósă!
Că pe Creștinĭ să scape de sabia tăiósă,
D'amara tiranie, de multe rele marĭ;
Dér nu s'armonie scopul cu fapte ca Tătarĭ!..
Eĭ pun și contribuțiĭ... D'acestorŭ prădăciune
Curênd n'o să se uite, din tată 'n fiŭ va spune.
Din câte fu pe țeară durerĭ, nemulțiămirĭ,
Maĭ vine-acum și asta din partea ceĭ oștirĭ.
La frațĭ cu frate 'n ură, ce barbarĭ timpĭ aduse,
Pĕcharul cel cu fiere cu vîrf' acum umpluse.
Boiăriĭ trecŭ hotarul în țerĭ pe la vecinĭ,
Lăsând pămêntul pradă la Turcĭ și la străinĭ.
Țereanul pre câmpie la malu seŭ veghiază,
Privesce pluguleț-ĭ, să plece nicĭ visează;
Elŭ sângeră ce vede de rele nescăpându,
Străine ostĭ că intră pămêntulŭ sĕŭ umplêndŭ;
Se miră, se întrébă ce limbĭ maĭ vin în țeară?
Și ce se va maĭ face? și ce turburărĭ eară?..
Unŭ vaetŭ și nevoe maĭ mult se auḑi,
Prin sate și orașe pe fie-care ḑi...
Dér vine ia și Tudor, cu óstea sa! ardinte,
Dreptatea va aduce!.. Părea ca din morminte
Românul se deștéptă la vocea luĭ Michaĭ;
Speranța îĭ e vocea, și sórele din Maĭ
La inimă 'ncălḑindulŭ, cu óste avênt mare,
Viața îĭ renascę, fericea ușurare,

www.dacoromanica.ro

Mărirea strămoșiască, la patrie cu gôndŭ,
Că ḑiua nu departe să scape e 'n curêndŭ;
Străinul drept să n'aibă maĭ mult să 'l stŏpâniască,
Și ţeara luĭ să fie uă Ţeara-Românéscă!
Cu laptele și mierea și bunurĭ, partea luĭ,
Să nu îl dea nevoia de lupĭ să 'ndópe puĭ;
De greutăţĭ să scape, să véḑ' a luĭ copilă,
Pe tată-seŭ, pe frate scutiţĭ de gréoa silă...
Că nevoĭ ș'angarale îlŭ róse mult pe elŭ,
Străinul, nevoĭ, jefulŭ, nedreptăţĭ de mișelŭ...
Aceĭ străinĭ atuncia cu forţa violară
Case, și d'arginturĭ icóne despuiară;
Spurcatul beat de sânge familiĭ maltrată;
Vĕḑutu-s' aste fapte!.. Și Tudor protestă
În contra cestor tóte, numindule barbare;
Că asta cruciadă, c' uă crudă aplicare,
Ajunse sacrilegiu; Zavera, un cuvêntŭ,
Facênd la rele-arvaţiĭ cu nume 'n gură sântŭ.
Și lêngă deprădarea de ceĭ străinĭ urmată,
Urmaŭ și pământeniĭ corumpţia-adoptată
Să jure și să fure!!. și marele p'ăl micŭ
Să persecute 'n tóte, să 'lŭ aibă de nimicŭ...
Tâlcharilorŭ, dér, Tudor la furĭ de cele sânte,
C'un streang de gôtŭ cu noduri sciea să ţi 'ĭ descânte,
Și minte să le pue la capŭ, cu moralŭ plinŭ:
Rĕsplata dând la fapte, nicĭ mult, nicĭ pré puçinŭ!..

www.dacoromanica.ro

— »Părinte! móre soçiu-mĭ, şi cere 'mpărtăşire,
«La chinurile sale, cerésca mântuire,
«Părinte, ne fă bine, putere aĭ a'ĭ da!
Cu lacrime mult tristă, femeia se ruga
De preotul în care serman' avea credinţă,
Speranţa cea din urmă l' a omuluĭ fiinţă.
«Că nu sciŭ ce să fie! rĕsuflă fórte greŭ,
«Ajută-ne, părinte, c' aşa vrea Dumneḑeŭ!
«Cŏcĭ, uite, săracĭ suntem, în lipsă, şi mulţime
«Nevoĭ,—şi nu scim ḑiua!.. părinte, ne fă bine!..
Celŭ preotŭ venerabilŭ, cu ochiu 'ntristătorŭ
Se uită şi ascultă creştini 'n ruga lorŭ,
Şi n'are ce rĕspunde, primind şi liturghie;
Elŭ stă, şi nu alérgă precum e détorie.
Murindul zace 'n patu-ĭ, şi 'n chinurĭ şi durerĭ
Se sfâşie de setea ceresceĭ mângâierĭ.

— «Aḑĭ nópte, ḑise-ast preotŭ, biserica 'mĭ călcară
«Tălcharĭĭ!.. vase sânte din templu le furară.
«D'argint potirul nu e şi chivotul cel sântŭ,
«În care sânte taine păstrate bine sûntŭ.
«La lacrimile, Dómne! ce fii teĭ le vérsă
«Din inimĭ rugătóre, că 'n focŭ e ţeara arsă,
«Privesce-ĭ, te îndură, la rĕŭ să daĭ finitŭ,
«Că-e călcată legea-ţĭ şi templul nimicitŭ!..

www.dacoromanica.ro

Pe când celŭ preotŭ ast-fel se plânge, cu mêhnire,
Murinduluĭ nu póte să dea împărtăşire;
Sânţiţe 'n altar vase, Arvaţiĭ, n'aŭ lăsatŭ
Slatini mŏnăstireĭ, pe care o-aŭ devastatŭ.
Ear' bietul protopopu Românilorŭ se plânge,
Se vaită. suspină şi mâinile îşĭ frânge!..

Alérgă elŭ la Tudor, la casa mare 'n piscŭ;
Că 'i a furat se plânge potirul sânt şi discŭ.
Şi Tudor îlŭ ascultă, îĭ ia de sémă bine.
Pe preot să scutiască de rĕŭ, la elŭ îlŭ ţine,
Şi 'ndată şi pornesce iscóde înadinsŭ,
Să afle cine mâna prin mŏnastirĭ a 'ntinsŭ?
Dér geniu luĭ Tudor, pe furĭ de sânte vase,
Cu multă agerime de loc mi ţi 'ĭ aflase.
Un Iova şi un Christea, hoţĭ cu talent rarŭ,
Biserică mĕturase cu ce găsi p'altarŭ.
Dreptatea se şi face! — Ălŭ Tudor cum scia
Să facĕ cu ceĭ ómenĭ ce nicĭ un sânt n'avea,
Pe bimbaşi aceia la dânsul mi ţi 'ĭ chiamă.
Frumos ţi 'ĭ desarmează; de crime maĭ cu sémă,
De fiice maltratare, maĭ câte violărĭ,
Le cere socotélă cu scurte întrebărĭ.
Ear eĭ l' aşa nevoie ş' aduseră aminte
De lacrimĭ ce făcură să curgă maĭ 'nainte.

www.dacoromanica.ro

Şi Tudor aprins fórte pe astĭ nemiruiţĭ,
De gûtŭ un streangŭ le-aruncă, cu ómenĭ pregătiţĭ;
Şi 'n sacŭ le pune capulŭ... Şi ese să vorbiască
La ostĭ, la pandurime, la ceat' arnăuţiască:
— «Voinicilor! elŭ ḑice, voĭ óre osîndiţĭ
«Pe furĭ de cele sânte? rĕspundeţĭ, ce gôndiţĭ?..
— «Morţiĭ să se dea!.. óstea rĕspunde — uă-dată,
«Să móră! dupe fapte să aibă eĭ rĕsplată!..
Străini şi Românii şi deteră rĕspunsŭ,
Sentinţa pronunţată fu fórte de ajuns.
Atuncĭ Vladimirescu ordona, căpĕţîne
Acelora cu crima, a 'nfige în prăjine,
Şi vasele furate la toţĭ a le-arĕta;
Şi unul pên' la altul oştirea le purta.
Trunchiate cele capurĭ ostaşiĭ cunoscură,
Că Tudor le detese la toţĭ de le vĕḑură.
O! Iova şi cu Christea??. Un muget greŭ sună
Între mulţĭ, când oştirea plecarea rĕsună.
Precum când dă torentul din munţĭ şi 'n jos mugesce,
Un nuor ce se încruntă şi trăsnetu lovesce,
Turbează arnăuţiĭ, adênc sûnt revoltaţĭ,
Că Tudor ucisese pe bimbaşĭ aĭ lorŭ fraţĭ.
Celŭ preotŭ sânte vase primit-a. Şi elŭ vine,
Piosŭ la muribondul, cu datine creştine...
Acéstă întêmplare ca fulgerŭ sborŭ avu
În tótă România; la mulţĭ un trăsnet fu.

www.dacoromanica.ro

Şi într'uă mică căscióră era biet suferindulŭ,
Aşteptând mântuirea şi daru re'nviindulŭ!..
Ioana 'ngenuchiată, în ruga sa stătea
Atentă şi piósă cum preotul citea.
Meghir simţise bine, din acea suferinţă
În tot o uşurare, venită prin credinţă.
Străluce bucurie, e pace 'n giurul seŭ;
Pe preot elŭ privesce ca pe un Dumneḑeŭ!
Puternică morala bisericeĭ se face;
Ea dă la suflet forţă şi corpuluĭ ce zace...

VII.

Şi multe putem ḑice de timpu celor muncĭ
În callea nevoiósă a luptelorŭ p'atuncĭ!
Şi care omŭ nu simte, saŭ inimă nu bate,
D'asemenĭ că elŭ pune un capĕtŭ la pĕcate?
Prin Slatina, Craiova, la Gorjĭ şi la Cerneţŭ
Făcuse să rĕsune aşa unŭ pasŭ măreţŭ.
Când rĕul ênsă vine, cam rarŭ să vinĕ singurŭ!
Urma acum cu chila de rele să fiĭ sigurŭ.
Vladimirescu, Oltul la spatele-ĭ lăsândŭ,
Şi óstea 'n calea mare şi 'n nume triumfândŭ,
Avuse îngrijire să 'nsemne-a luĭ domnie
Puind aleşĭ ispravnicĭ în Mica-românie;
Şi 'n laturile tóte sciindu-lŭ Domn românŭ,
L'a sale proclamaţiĭ sătenĭ deştepţĭ rĕmânŭ...

www.dacoromanica.ro

Române! nu 'ţĭ fu scrisa să scapĭ numaĭ aşa
Cu timpu 'ncurcăturei ce 'n rĕŭ se 'nvîrtoşia!..
Şi ce noĭ să maĭ ţicem de trista Românie?
Perise-atuncĭ viaţa, perise bucurie,
Şi numele teribil de Turcĭ şi arnăuţĭ
Cădea ca şi un trăsnetŭ pe capul celor mulţĭ,
În astă stare tristă fusese biata ţeară,
Pe mâinile acelor maĭ înrăiţĭ ca feară!
A ţereĭ capitalĕ în doliu tânguia,
Un vĕlŭ de necurmate dureri o învĕlia.
Şi tronul vĕduvise... Divanul ţinea frêulŭ,
Ş'uă mare anarchie urla lăţia desfrêulŭ.
Acele strimte uliţĭ, cu podinĭ, cu noroiŭ.
Puteaŭ a spune multe de ceĭ tâlcharĭ ca roiŭ.
Şi tótă bărbăria, cu-tîrgul, cetăţeniĭ,
Uimiţĭ trăiaŭ în spaimă pîrliţĭ cum sûnt buşteniĭ...
Şi Pórta Suzerană, cŏcĭ Suţu Domn muri,
Un altul ea numise pe tron de a veni.
Ş'unŭ Sava arnăutul de Calimach se ţine;
Domnuluĭ noŭ serviciĭ îĭ face, şi în sine
Resplată mare-aştéptă... veghiase 'n Bucurescĭ,—
De a servi stŏpânul cu cete-arnăuţescĭ...
Luĭ nu 'ĭ plăcea mişcarea de peste Olt venită,
C' aşa noua domnie stătea înţelenită.
Din baltă pênă 'n munte când una se vorbia,
Vuindŭ ca şi torentul, schimbarea ce venia,

www.dacoromanica.ro

Mi-ţĭ umple Bucurescĭi ăl Tudor, cu ostĭ,—sate;
În popolŭ înviază dorinţĭ pentru dreptate!
Când este atmosfera împovărată greŭ,
Şi vijeliĭ şi neguri se pregătescŭ mereŭ,
Din fulgerile dese, un trăsnet care vine
Redă la atmosferă răcórea ploi line;
Aşa şi din furtuna durerilorŭ amarĭ,
Cu timpu s'aşteptase schimbare lucrurĭ marĭ.
În a sa proclamare atuncĭ, Vladimirescu,
Ferbinte atinse inimĭ, tot suflet românescu
Pe aripĭ se 'nălţase pên' la dreptăţĭ cerescĭ;
Vedea omŭ adevĕrulŭ în fapte-eroicescĭ.
La popolŭ circularea era spre luminare,
Spre a sa fericire, să salte cu toţĭ tare,
Şi 'ĭ ţice c' o să scape d'acele lipitorĭ
Ce 'ĭ smulge cu onórea şi sânge şi sudorĭ...
Cu facla luminósă pe trădătorĭ demască,
De omŭ simţire-aprinde ca om ca să trăéscă!..
Fu tare aprins Sava, ce 'n Bucurescĭ păzia
Orânduiala tîrgulŭ, — divanul când fugia.
Prin asta elŭ aprinse cardaşi 'n gelosie,
Maĭ marĭ şi de cât dênsul cari voiaŭ să fie;
Că Bucurescĭ uă nópte se deşteptase 'n focŭ,
Bătênduse-arnăuţiĭ din cel maĭ înalt locŭ,
Şi glónţele ca plóie sburaŭ din Raduvodă,
Şi din Metropolie, şi pên' la Michaĭvodă...

www.dacoromanica.ro

Ş'alŭ Calimach agentul, sosit de la Stambulŭ,
Îlŭ sprijinise Sava cu seimeni 'n destulŭ.
Ş'acele proclamaţiĭ de Tudor rĕspândite,
Pe locŭ opresce Sava, orĭ unde-eraŭ găsite;
Şi 'n vuetul de vorbe pe toţĭ 'i amenința,
Ne sciind fie-care ca ce se va 'ntêmpla.
Ear' Sava 'n capitalĕ de luptă se gătesce,—
Adversŭ noueĭ domnie în Tudor elŭ privesce.
Ceru Vladimirescu concursŭ de la Românĭ,
La fapte patrioticĭ, nu 'njosirĭ la păgânĭ!..
Şi 'n marea luĭ durere, ş'amorŭ de libertate,
Când bucina prin óste frăţie şi dreptate,
Întâmpină marĭ pedicĭ s'ajungă scopul seŭ;
Şi chiar şi patrioţiĭ se turburaŭ mereŭ...
Găsesce amarĭ lupte, şi multe-i se opune;
Voi ênsă cu forţa contrarii a supune.
Cercară turburare aĭ ţereĭ lipitorĭ;
Pandurĭĭ se ia 'n harţă cu ceĭ sugrumătorĭ!..

Atuncĭ şi Ipsilante Prutu, Milcovu trece
Cu óste şi cu glóte, ca iute torent rece
Vĕrsând pe a luĭ cale terorĭ şi silă grea;
Şi toţĭ d'a 'i se supune, să i se plece vrea...
Şi Tudor ş' Ipsilante, sosind în capitalĕ,
Îşĭ daŭ de faciă ura ş'a lorŭ neînvoială!!!

www.dacoromanica.ro

Ocupă Bucurescii armata românéscă
Cu buciume, cu surle, ear cea ipsilantéscă
Fu trasă 'n Colintina. Acolo locŭ măreţŭ,
Găsesce Ipsilante petreceri lucsŭ, ospeţŭ!..
Ilarion Episcopŭ, ca intermediŭ vorbesce;
Pe calea diplomată promisiuni găsesce;
Lucră elŭ căpitanii să pót' a 'i împăca;
Vĕḑu dér néputinţa de a 'i apropia.
Şi tristŭ prevede Tudor, prin lupta sa cea mare,
De clici şi de partide a ţerei mormêntare!—
Ocupă Bucurescii cu mâna sa de ferŭ!
Elŭ află inimi calde şi inimi ca de gerŭ;
Găsesce inimi calde ce patria iubesce,
Găsesce şi din contra... Pandurii întăresce
Numita monastire de margini. Cotrocenii,
Cu şanţuri şi cu tunuri; ear' numele Olteniĭ
Contrari 'i bagă 'n gróză!.. de fapte felurite,
Şi intrigile celor cu suflete 'nnegrite,
Şimţi nevoie Tudor să 'nceap' a aresta...
Pe cine va mai prinde cu fapte 'n contra sa,
Saŭ óstea-i că desbină, ca furi de cele sânte
I amenința mai tare cu forţele tunânde.
La greci, români, ori cine, un ce grozavŭ ḑicea!..
Reacţia de fricâ veninu ş' înghiţia...
Curat le-o spune Tudor, şi vaĭ! când la 'ntêmplare
Va fi silit ast cuget să 'l pue în lucrare...

www.dacoromanica.ro

Ilarion, ce-e dreptul, Episcopul măritŭ,
Din porniri sângeróse puternic l' a opritŭ.

Boiării atunci sumă eraŭ închiși în vale,
Sub Cotrocenĭ, pe lunca unde e casă mare.
Și divaniști notabilĭ sub mâna sa ținea,
Pre eĭ să redacteze la acte îĭ punea.
Arzmazar către Pórta*) voind de a trimite,
Subscrisŭ de ceĭ notabilĭ capacități numite,
Cari de favorĭ, drepturĭ p'atuncĭ se bucura;
În interesul țereĭ acestea elŭ lucra!..

VIII.

Primind Vladimirescu atuncia învitare
La Ipsilant d'a merge, la Colintin apare,
Însoțit d'Argeșiu Ierarchu-Ilarion.
Găsi pe Ipsilante ca cum domnia pe tronŭ,
Ca un generalisim, la scar avea suite,
Adiotanți și glóte sub arme tăbărîte, —
Noblețe-avea 'n figură; elŭ mân' a fost perdutŭ
Sub stindard cu bravură, faptul e cunoscutŭ.
Se vĕdŭ... Vorbescŭ de multe, de țeară, de Rosia,
Și, mândru Ipsilante, a ḑis că pe Turcia

*) Suplică care se trimitea de către țeară la Sultanulŭ, în care subsemna mulțime de popolŭ.

www.dacoromanica.ro

Fărîme o va face, Stambulu 'lŭ va lua,
C'aştéptă din Odesa ostaşĭ puterea sa ;
Rosia că 'lŭ susţine. Maĭ spuse de uă carte,
Minunĭ că 'n ea coprinde, (o-arétă de departe)
Ce 'ĭ scrie Capodistrĭa. Prelatu 'ĭ tălmăcia.—
Grecesce că nu scie ăl omŭ se prefăcea.
Subţire, companionul, pe Tudor îlŭ vĕdesce,
C'un semn la Ipsilante, că scie elŭ grecesce !
Atuncĭ generalisim, limbutŭ, lăudătorŭ,
Să te maĭ ţiĭ la frase tot marĭ în felu lorŭ.
Dér Tudor, în prepusurĭ, nu crede comedia...
«Vĕ rogŭ mult, Escelenţă, să 'mĭ daţĭ puçin chârtia
«Să pun să mi o citiască... Codesce a 'ĭ o da,
Nuvelĭ particulare çicênd că 'n ea era.
Şi bine Ipsilante chârtia o 'nduoesce,
Ş'o pune sub uă pernă. Maĭ umblă, şi vorbesce.
Ear Tudor tace-ascultă, şi din ochĭ nu perdu
Ilustra, Ipsilante, scrisórea ce-o făcu.
Ear elŭ dupe aceia mi-ţĭ rupe a tăcere :
«Să çicemŭ ne iubesce Rosia uă putere,
«Că totul de la dênsa avem a aştepta ;
«Dér sùnt puterĭ şi alte, e mult de a lupta !..
«Cunóscem pe Rosia!.. Popórele crestine,
«Cu ochiĭ către dênsa aştept un mare bine,
«Dér când? cum? nu se scie!., durere se vĕçu
«De când crestinătatea sub jugul turcŭ căçu.

www.dacoromanica.ro

«Rosia să o scape se póte că voesce,
«Dér pedice și dênsa pré marĭ, și miĭ găsesce!..
«De asta leulŭ prada, cu suferințĭ orĭ cuĭ,
«A o scăpa de tigru îĭ este greŭ și luĭ.
«Cu dreptul noĭ ne temem de cele ce maĭ fură,
«Cu Rosiĭ, ca să scape Crestiniĭ orĭ cât vrură...
«Apoĭ de suferința în care ne găsimŭ,
«Nevoile amare și chinul cum trăimŭ,
«Tractatele, călcate nedrepte fapte sumă,
«Și plângerile nóstre ce toțĭ le ia în glumă;
«Ŭă glumă cam grea, crede, l'al țereĭ viitorŭ;
«Ne dóre, ne desperă ne-avênd vr'un ajutorŭ
«Ca să scăpăm maĭ lesne; dreptatea astă-dată,
«Româniĭ, ca s'o aibă, s'o ia cu mân' armată!..
«Că ce sûnt aste jeafurĭ? s'ăude undeva?
«D'a țerĭ autonomie rĕmasune-a ce-va?..
«Străinul! nicĭ uă dată nu face vre un bine
«Ca fără să se uite maĭ ântêĭ pentru sine.
«Dumneḑeŭ ne ferésc㠄! Domniĭ de la Fanarŭ
«Pênă 'n gûtŭ ne 'necarcă, ne-ajunge ast pĕcharŭ!
«Destul acum, ajunge; Românul protestează
«În contra Eterii și câte se urmează...
«Așa de aḑĭ 'nainte să curme ce vedemŭ,
«Că noĭ ca 'n ceriurĭ stele nedreptățirĭ avemŭ!..
«Vĕ ḑic și eŭ din parte-mĭ, lăsațĭ pe Romănia;
«Unŭ pasŭ avețĭ să facețĭ, și colo e Turcia!..

www.dacoromanica.ro

«Acolo, vedeţĭ bine, ce este 'n adevĕrŭ,
«Cu dênsa cât vĕ place luaţi-vĕ de pĕrŭ.
«Scutiţĭ pe Romănia de intrigĭ ce se ţese,
«Că 'şĭ are socotéla ş' a sale interese!
«De jeaful eterii să scapo ăĭ Românĭ:
«De jeafŭ şi 'nşelăcinne! de intrigĭ de stŏpânĭ!..

Roşesce Ipsilante... Ear Tudor la ŭă-parte
Se dă pe lângă patu-ĭ. — Salută. — Se desparte...

Afară când mi-ţĭ ese, a ţis: «Scrisórea ia!..
«Citesce mi-o, părinte, ce flécurĭ scrie 'n ea?..
Scrisórea, Ipsilante, pe care i-o arĕtase.
Ca prin minunĭ cum este, Românu i-o luase.
Ş'atuncĭ vĕţu pré bine, din câte i a fost ţisŭ,
Era neadevĕrurĭ, nimicŭ nu fuse scrisŭ...

Ş'aşa aceste taberĭ, dintr'asta şi din multe,
Mănuşa ş'aruncară de luptă... Să asculte
Străiniĭ nu voiră, pe Tudor mi-ţĭ căta
A 'lŭ perde; dér acesta principiul seŭ urma.
Românul cu străinul o rupseră pe dată,
Stricară calimera şi 'n reŭ maĭ reŭ îşĭ cată.
Românĭ ş'arnăuţimea, d'aŭ fost vre-ŭădat' amicĭ,
O rupseră atuncia, totu 'nceteaz' aicĭ...
Iordache, ceata 'ntrégă, acum curat se vede,
Cu tót' arnăuţimea a bimbaşilorŭ cete,

www.dacoromanica.ro

Trecu la Ipsilante. Cu Tudor ce-aŭ rĕmasŭ,
Cătaŭ să 'lŭ spioneze în fie-care pasŭ.
Panduriĭ d'alde astea nicĭ vreaŭ a sci; Olteniĭ
Făceaŭ fortificaţiĭ pe dealu Cotroceniĭ.
Românul cu străinul s'aŭ declarat aicĭ,
Căpitănimea óstea, cu totul neamicĭ.
Din dealul sânt opresce ăl Tudor nedreptatea;
Essercită elŭ tonul! arétă fermetatea
Românuluĭ ce-atuncia, condus de Dumneḑeŭ,
Deschise la lumină la drepturĭ ochiul seŭ!..

* * *

De unde estĭ voinice? cum ḑice vorba ceia.
Românu-aşa respunde: de unde mi e femeia!
Meghiru, invalidulŭ să nu 'l uităm cumva,
Pe crre 'l lovi glonţulŭ ş' acuma schiopŭ umbla.
Ceva acum maĭ bine pandurul se simţise;
La Domnu Tudor ast-fel în Cotrocenĭ venise,
Să póte avea voie d'a merge la Roşnov,
Să 'şĭ caute piciorul cu doctorĭ de Braşov.
Ioana căutându-lŭ nimic ea nu cruţase,
La cea călătorie cu scopŭ şi 'lŭ îndemnase;
Şi eată ce femeia în cugetu-ĭ avea:
Mergênd cu împeţitul acasă 'n sat la ea,
Cu consângenĭ acolo, în multă bucurie,
Să céră protopopi biletŭ de cununie.

www.dacoromanica.ro

Meghiru cu Ioana în Cotrocenĭ veni.
Atuncĭ Vladimirescu, puçin cât timp domni,
Din Cotrocenĭ da ordinĭ ducênd a ţereĭ frêne,
Elŭ graniţa 'nchisese,—catanĭ o păzia bine.
Să trécă orĭ şi cine în străinătăţĭ vrea,
Urma uă subsemnare de mâna luĭ să ia...
Mi-ţĭ ţine Domnu Tudor palatu 'n Cotroceniĭ,
Mŏnăstireasca casă ce o 'ntăria Olteniĭ.
D'acolo Bucurescĭ în façiă-ĭ, ce vederĭ!
Brâncovenésca casă, delaturĭ, cu 'ncăperĭ;
În cóste cu viĭ dealurĭ, grădinĭ, fôntâne, şure,
Pletóse c' umbră sălcĭĭ; — din porţĭ câmpiĭ, pădure...
Pandurĭĭ tăbărîse cu lagărŭ de frunzarĭ;
Era pênă la Roşu, ducea 'n Cărămidarĭ.

În spaţiósa sală, cu draperiĭ ş'oglinçĭ,
Divan, paturĭ, icóne, lucind candelă 'n grinçĭ,
Stătea Vladimirescu pe divan, cam p' uă rînă,
Ţinênd de cireş lungu ciubucu seŭ în mână;
Suita împregiuru-ĭ de căpitanĭ era,
Pe cari 'nsărcinase meterezĭ a lucra.
Vladimirescu 'n dulamă, cu firŭ, cam năutie,
Cu găĭtăniţĭ cepchene, căciulă de hârşie,
Încins cu brâŭ pe miçlocŭ, din care unŭ hangerŭ
Scotea în florĭ bătute d'argintul seŭ mânerŭ.

www.dacoromanica.ro

Uă spadă arcuită, ducênd-o sub uă mână,
De șoldul seŭ se ține cu'n găitan de lână.
C'uă frunte bărbătéscă, inteligința sa
Era descrisă 'n ochiĭ, seriosŭ cum elŭ sta.
D'ostașu în timpu cela cu a sa positură,
Impunea la orĭ cine prin uă căutatură.
Și rarŭ sonorŭ cu vorba, la cugetărĭ dedatŭ,
Din a sa hotărîre era nestrămutatŭ.
Vorbind cu căpitaniĭ, arét' a sa credință,
Elŭ spune înfocata română năsuință,
D'a face cât de bine la frațiĭ, la poporŭ.
E unul dintre-dênși capabilŭ de favorŭ,
Prodan; elŭ credinciosu în tot timpu 'lŭ ținuse;
Secrete însemnate acestuĭ nu ascunse.
Și eată cam ce vorbe boiăru-avu, cu eĭ
Ce ochiĭ le jucase în capŭ ca Diavolĭ Smeĭ.
— «Nevoie e de ómeni ceĭ harnicĭ cu voință,
«Că patria aḑĭ cere la viteziĭ credință;
«Dér cât căta-vom ómenĭ, cu greŭ e d'aĭ găsi!..»
— «Boiărule! noĭ sûntem!.. Prodan ḑise, aci...»
În timpul când acestea în sală eĭ vorbiră,
Să 'ĭ dea scrisorĭ sosite catanele grăbiră,
Că Dunărea trecură cu șaicĭ Turcĭ din Vidin,
Cu pașia Silictaru, e Calafatu plin...
Îĭ scrise al seŭ frate. De astă 'mpregiurare,
Cum elŭ îșĭ frécă fruntea, de loc elŭ nu tresare,

www.dacoromanica.ro

Puçin de astă scire părea a se 'ngriji,
Şi liniştit rĕmâne ca cum nimic n'ar' fi.
Maĭ mult de sórtea ţereĭ, săracilor de pâine!
D'uă bun' administrare, şi nu de aḑĭ pe mâine
Dreptatea se 'ntârḑie!.. s' ocupă. Şi 'ĭ veni
Ş'uă suplică, pe care curênd elŭ o primi.
În mintea sa croise un planŭ de apărare;
Cetate ţeara, munţiĭ, şi monastirĭ elŭ are...
Dér ênsă elŭ nu ḑice la nimenĭ al seŭ planŭ,
Vorbind rarŭ şi în gônduri, cugetând pe divanŭ...

Coconu Alecache îl ruga mult ferbinte,
Să aibă de elŭ milă, şi multe 'şĭ da cuvinte,
Să lŭ prindĕ a 'ĭ da voe, nevasta cu copiĭ
Să mérgă 'n Austria la băĭ pe la Sibiĭ.
Ca cel care familiĭ orĭ când voiosŭ scutise,
De suplica presintă, citind-o, consimţise;
Şi ordine fu gata să dea cum se căḑu;
Familiĭ siguranţa de 'ntĭiul scopŭ creḑu.
Aşa Tudor din sênu-ĭ un peticŭ de chârtie
Ş'îl scóte, ia condeiul, şi pe genuchiĭ scrie,
Plăiaşele catane să trécă să 'nsoçiască
Cocóna 'n siguranţă pênă 'n ţeara-nemţéscă.
Ş'aci unde sciuse închişĭ maĭ mulţĭ boiărĭ,
Să fie, a ḑisŭ, liberĭ; ordónă, grăniceri,

www.dacoromanica.ro

Cu pază de catane, a 'ĭ însoçi pré bine,
Şi liniştiţĭ să trécă hotaru 'n ţerĭ vecine...
Cu astă 'mpregiurare Meghir care josŭ fu,
Îndemnat de Ioana, timp şi elŭ nu perdu.
Dér ênsă 'n timpu-acela, spre pórta acea mare
Arnăuţĭ şi Oltenii se luară 'n sfadă, care
Tumult făcu rescólă, şi ceĭ maĭ mulţĭ românĭ
Cu eĭ se 'ncăirară cu iatagane 'n mâinĭ.
Alérgă căpitaniĭ la liniste-a 'ĭ aduce,
Nu ca 'n Metropolie să dea focurĭ cu pusce.
De susŭ se şi ordonă, pe ast-fel de haiducĭ,
Cari zarva făcură, să 'ĭ pue în butucĭ.
Rĕstitŭ Tudor le ḑice: «De ce 'ntre voĭ vĕ bateţĭ?
Vĕ voiŭ vedea cu Turciĭ ce trébă o să-mĭ faceţĭ?..
Meghir cu tótă larma şi 'nchişilor transportŭ,
Găsesce timpŭ să céră şi elŭ unŭ pasaportŭ.

Era unŭ timpŭ pré dulce, frumos senin cu sóre,
April, când tot essală a arborilor flóre.
Adie uşurelul zefir rĕcoritorŭ,
Care la umbră 'ndémnă să stea un călĕtorŭ.
Pe la Pitescĭ pe Argeşĭ, pe Rîu-dómni, 'n ţeară,
Se retrăgeaŭ săteniĭ şi tîrgoveţĭ, în cară
Ducênd avere casă, şi vite şi copiĭ.
De spaimă că vin Turciĭ şi aspri Zavergiĭ.

www.dacoromanica.ro

Un om cu uă femeie p'atuncĭ călĕtoriră. —
De Câmpu-lung 'nainte spre Nĕmăescĭ sosiră,
Şi eĭ tot peste dealurĭ îşĭ ţine al lorŭ drumŭ,
Peste munţĭ, peste plaiurĭ să mérgă orĭ şi cum...

Într' astea, trecŭ şi Turcĭĭ, la Giurgiu, cu mânia
Să sting' a Eterii rĕscólă 'n România...
Grea, mare durerósă uă spaimă 'n tot lăsa;
Din pântecele mameĭ copilu chiar' ţipa!..

Vĕḑênd dér strîmtorarea, curênd şi Ipsilante
Voi s'o ocoliască, ochi la locurĭ 'nalte,
Cŏcĭ Turci 'naintase spre Bucurescĭ să 'l ia:
Al Silistrieĭ tigru, Chĭabeĭ paşia venia...
Bandele decĭ mişcară, şi munţiĭ eĭ vĕḑură;
A veche capitalĕ a ţereĭ, grecĭ umplură...
Tîrgoviscea faimósă, biserice şi sânţĭ,
De spaimă se coprinse şi umbre din morminţĭ!
De multe-acele jeafurĭ, purtare ne-omenósă,
Noui-Romĭ Patriarchul, prin péna-ĭ fulgerósă
Uă carte de blesteme a adresatŭ, de fraţĭ
Ipsilantĭ, Michaĭ Suţu*), tractându-ĭ d'apostaţĭ;
Ş'adaogă, 'n trimisa carte 'n Metropolie, —
Că totul să 'nceteze de la cea anarchie,

*) Michaĭ Suţu, domn în Moldova, care a încorageatŭ rescóla şi faptele eteristilorŭ în acea epochă.

www.dacoromanica.ro

Cea crudă devastare pe Crestinĭ, ca Tătarĭ,—
Şi nimenĭ ascultare să dea la aştĭ tâlcharĭ!
Depradă Ipsilante uă ţeară înainte,
Şi cugetă vre-uă cursă Românuluĭ a 'ntinde.
Vladimirescu 'ntr'astea mereŭ se tot lupta
Să aibă Bucurescĭi boiări 'n partea sa;
Boiărilorŭ şi ţereĭ vorbesce de armare,
De patrie vorbesce, de drepturĭ ş' apărare!..

IX.

Pompósă România! păduri, câmpie, munţĭ,
Cu ape argintine din stâncĭ cu falnicĭ frunţĭ!
Pompósă, pré avută e marea sa câmpie,
Cu holde cum surîde de spice aurie!
Pompósă când se 'nalţă pe ceriŭ luminătorŭ
Al vereĭ sóre dulce, în tóte 'nfloritorŭ!
Pompóse are rîurĭ, ce daŭ la lunci viaţă!
Pomposŭ îĭ este ceriul în orĭ ce dimineaţă!
Pompóse îĭ sûnt dealurĭ, păduri şi' livedĭ, viĭ;
Pómpósă dulce clima, şi bravĭ ea are fiĭ!
Pompós' antichitatea: acele urmĭ străbune,
De fama sa trecută adese orĭ ne spune!
Pomposŭ îĭ e Danubiul, ca ţeŭ d'averĭ noian,
Acela ce 'n cursu-ĭ numesce pe Traian!..
Pompósă e cea óste de care se mândresce,
Şi 'n sunete de arme se scólă vitezesce!

www.dacoromanica.ro

În calea mare-a țereĭ în sus către Pitescĭ,
La locurĭ strălucite, aprópe de Golescĭ,
E șesu 'ntinsŭ cu dealurĭ, cŏtune, templurĭ sânte,
Păduri și rîul Argeșŭ curgênd pe dinainte,
Cu viile pe cóste, cu prunĭ și arăturĭ,
Cu luncĭ pentru fôneață, și holdĭ semĕnăturĭ;
Sub sórele cel dulce cu plóie și căldură,
S'a nopțiĭ rĕcorósă de roă picătură,
Ŭă vergine iubită e clima astuĭ locŭ,
Și unde rosa cresce cu fația eĭ de focŭ.
Acolo duoĕ taberĭ de oștĭ se întêlniră,
Panduriĭ, Bucurescii, prin plan când părăsiră.
Precât mi-ți vede ochiĭ în josŭ peste câmpiĭ,
Un sunetŭ cât se duce în stâncile nuoriĭ,
Colóne de colóne cu tactică mi-ți vine
Oștirea românéscă, cu arme, cu machine;
De cântece rĕsună, și falnicŭ și mărețŭ
A cetelor mișcare, cum vêntul bălțăreț,
Unŭ nuorŭ părea că duce de pulbere pré mare,
În urmele oștireĭ, viind în necurmare.

Acolo Ipsilante pe Tudor adăsta
Cu scopŭ, și cu uă ură pe inima ce 'ĭ sta.
Unŭ fiiŭ de Ipsilante*) cu grecĭ ș' arnăuțime,
Ochia cum vine Tudor cu multa pandurime.

*) Nicolae Ipsilante, fratele luĭ Alexandru Ipsilante capul eteriștilorŭ. — Aștepta pe Tudor lîngă Cârcinovŭ.

www.dacoromanica.ro

A ḑis mişcat în sine: «Putem să 'lŭ aşteptămù ;
«Cu causa comună ostirea-ĭ să 'nselămŭ...
«Unind-o cu a nóstră, vomŭ ḑice c'avem óste;
«Lupta-ne-vom cu Turcii, sdrobi-i-vom în cóste;
«Se termin' atuncĭ lucru curat şi lămuritŭ;
«E fără doar' şi póte un planŭ pré nemeritŭ.
«Că sûntem Crestinĭ una, Români-or' înţelege.—
«Vomŭ face ca eĭ însuşĭ pe Tudor să îl lege!..
Vedea p'ăĭ spete late de luptă 'nverşunaţĭ,
Ce bat d'a 'ngenuchiete cu flinta, sûnt-juraţĭ
Măcar uă umplutură în vênt să nu se ducă,
Din sborŭ ia rôndunica, nemicul mi-ţi 'lŭ culcă
Colea sciĭ românesce! aşa veniaŭ Oltenĭ,
Căpitănime mândră. Gorjenĭ, Mehedinţenĭ.
Dér ênsă p'între dênşi maĭ sûnt ş'adunătură
Mulţime de ceĭ ómenĭ ce facŭ încurcătură,
De servĭ cu rĕul cugetŭ, leşinaţĭ lipitorĭ,
Servilĭ la tot Fanarul, ca elŭ de têrâtorĭ;
Greşi Vladimirescu primindu-ĭ în armată.
Discordia în óste din eĭ decurse... Eată
În tabăra opusă, sûnt negri mercenarĭ,
Numiţĭ: Legion sacru,—profesiĭ covrigarĭ;
Şi cete arnăuţiĭ, ş'uă falsă cŏzăcime...
Se vede pe penĭ corbul!.. Eĭ aŭ căpitănime :
Iordache, Pendedeca, Tanase căpitan,
Un Caravĭa, Farmachi, palicareĭ bran-Stan!..

www.dacoromanica.ro

Şi Sava Fanariotulŭ ce 'lŭ scie tot pămêntulŭ;
Jurând pe Eterie călcat-a jurămêntulŭ;
Cŏcĭ Sava se 'nchină al Turcilor ploconŭ;
Sta 'n Marginenĭ de luptă,—şi 'n urmă fu spionŭ!..
Ear' Chiabeĭ îl chiamă, caftan mare 'ĭ promite,
L'aduce 'n capitalĕ, şi lesne îlŭ ucide...
Ş'aşa sosind Românii aprópe de Golescĭ,
Acelŭ cu aroganţă din capĭ eteriescĭ,
Trimite către Tudor unŭ solŭ să 'l întêlniască,
Că are în persónă cu dênsu să vorbiască...
La tóte Tudor sincerŭ ş'acuma e bărbatŭ,
Rĕspunde şi se duce la locul destinatŭ.

La cea parlamentare cuvêntulŭ seŭ elŭ ţine;
Dér pentru Ipsilante un bimbaşă îĭ vine.
Atuncia ce spectaclu la Çârcinov se zări,
Răpită fuse mintea şi inima 'ntări!
Precum străbunii nostri Romanĭ, odinióră,
Oştirea românéscă pe câmpŭ se desfăşóră,
Şi tunurile trase de ăĭ panduri, grăbiaŭ
Să verse focŭ şi mórte, şi flintele umpléŭ;
Comandele, alarmĕ d'uă lungă óste tare,
Române inimĭ mişcă cu 'n focŭ de încruntare.
S'aleseră uă ceată din ceĭ maĭ bunĭ voinicĭ,
Pe capĭ ca să escorte, şi capiĭ neamicĭ

www.dacoromanica.ro

Putere la putere opun colea cu minte,
La ochĭ cu arma 'ntinsă veghiaŭ ostenĭ ardinte.
Ne 'ncrederea pe dênşi ca ura le era;
Din ambe părţĭ sûnt gata uă lupt' a 'ncăira...
Teribile momente avură stând eĭ façia!..
Aşa parlamentare Vladimirescu-i 'nvéţă...
Şi cele d'aĭtă-détă ce-a ḑis luĭ Ipsilantŭ,
Vorbi pe românesce luĭ bimbaş arogantŭ.
Si limpede şi verde luĭ ăl Iordache-arétă,
Că tréba numaĭ merge precum a mers uă-dată
Cu astă Romănie, să facĕ ce-aŭ făcut...
Şi, rĕsucind mustaţa, Iordache, a 'nceputŭ:
— «Comune interese şi patria ne cere,
«Românule, să facem Crestiniĭ uă putere.
«Moreea şi Vlachia c'acelaşĭ jugŭ purtă,
«Rosia protectóre concursul eĭ ne dă
«Osmanul d'a învinge. Uă mână dăm frăţiască,
«Să 'nvingemŭ Agareanul în Ţeara-românéscă;
«Cŏcĭ reŭ de uni s'alţiĭ va fi, într'un cuvêntŭ,
«Precât păgânu ţine in mâinĭ acest pământŭ.
«Trimis de l' archistratul, grăbesc aceste-a'ţĭ spune:
«Unitŭ că estĭ cu Turcul, trădare façĭ Române!..
Atuncĭ Vladimirescu ca leŭ înfuriatŭ,
La vorbe de acestea păru ca ş' un turbatŭ;
Ca trăsnetu când cade, cu vorbele-ĭ tunânde,
Mânia lasa 'n ochiĭ scîntee fulgerânde:

www.dacoromanica.ro

— «Cutezĭ să 'mĭ facĭ insultă cu vorba pên' aci?..
«Ascultă, mergĭ a spune luĭ Ipsilant d'a sci,
«În ţeara sa e liber şi drept are a face
«Resbelŭ contra Turcieĭ şi totu ce 'ĭ va place,
«Dér nu în România!.. Aicĭ nu merge-aşa!
«Avem niste tractate ce nu vrem a strica...
«Acestea ne rĕmase strĕbună legătură
«Cu Pórta Otomană; strĕbuniĭ cunoscură
«A ţereĭ stare: Mircea, Vlad, Stefan luptătorŭ!
«S'avem uă essistenţa, lucrat-a geniu lorŭ!..
«A ţereĭ dér viaţă şi a eĭ fericire
«Atârnă de la dênsa!.. S'avem uă stŏpânire
«Română, pămênténă, un domn Român noĭ vremŭ,
«Cum scrie în tractate cu Turcii ce le-avemŭ.
«Ear' nu ca pên' acuma, orĭ cine să domniască
«Pe tron sânţit de Mircea! Rescóla ne-omeniască, —
«Cum nu se doresc fapte, de beiĭ din Fanarŭ,
«Acea batjocorire de orĭ ce plăcintarŭ,
«Cu slugĭ leşinături veniţĭ dupe avere,
«Să stórcă pên' la sânge din ţeară lapte, miere,
«Românul aḑĭ opresce!.. Destul e, auḑiţĭ?
«Că nu se sinucide Românul cum gôndiţĭ!
«Cu armele în mână, cochinţĭ, volintirie,
«Făcurăţĭ totul pradă în biata Românie!
«Pustie par'că ţeara ar' fi,—sat fără câinĭ,
«Străinu 'n care umblă fără unŭ băţŭ în mâinĭ!

www.dacoromanica.ro

«Să spuĭ luĭ Ipsilante Românu ce vorbesce,
«Cu voĭ la aste planurĭ de loc nu se unesce.
«Cum ḑicĭ că vrea alţĭ populĭ din jug a se scăpa,
«Voesce şi Românu la elŭ a domina.
«Si cu-ast' aduuătură, de bine să vĕ fie!
«Deschisă vĕ e calea, eşiţĭ din Românie!
«Să treceţĭ în Turcia e pasu largŭ deschisŭ;
«D'acum de România să perdeţĭ orĭ ce visŭ!..

Se sparge parlamentul cu aste vorbe ḑise,
Pe carĭ Ipsilante de sigur le-auḑise...
Se termin' aci totul, cum eĭ nu s'aŭ gônditŭ,
Si 'şĭ sterge tălpuşiţa Iordache necăzitŭ...

X.

Pe gônduri Ipsilante, îşĭ muşc' a sale buse,
Că ce va face dênsul cu resultat ce-avuse?
Vre-uă cursă!.. se gôndesce la aceĭ desperaţĭ,
Luĭ Tudor să întindĕ prin ómenĭ revoltaţĭ.
Aşa dér conferinţa aceia ce-avusese
Cu căpitan Iordache, pretecst numaĭ fusese;
Voiră grecĭ acilea în cursă a 'lŭ têrî,
Cătaŭ încăirare şi mórte-a 'ĭ otărî...
Voiaŭ să 'ĭ taie calea 'nainte să nu mérgă.
Dér când eĭ vĕd pandurii că armele încarcă,

www.dacoromanica.ro

Comandele detună, se pórtă coragiosŭ
Românul de bătaie, lăsară gôndul josŭ
D'uă jócă ca aceia, d'a lupteĭ aţîţare,
Şo 'ntórse la 'nvoială cerênd parlamentare.
Dér ênsă cum un taurŭ ce 'l latră rĕiĭ câinĭ
Mi-ţĭ trece fără grijă pe câmpŭ peste ciulinĭ,
Şi cornul sĕŭ arétă c'uă ageră mândrie,
Acelor cari cată cu dinţi să 'lŭ sfâşie,
Aşa româna óste, mulţime ca un nuorŭ,
Se mişcă înainte în liber câmp cu sborŭ.
Cu dênsa este Tudor! ş' împarte uă simţire;
Ca la copil la carte îĭ da elŭ instruire.
Şi tare se aşédĕ; ocup' acelŭ palatŭ,
Golesciĭ, un loc falnicŭ cu Argeşu rîŭ latŭ.
Ear' ceata inamică, făcênd venin de mórte,
Se trage... Pitescĭ ţine... Pe Tudor aprinşĭ fórte
Murmură, rĕŭ murmură cochinţĭ grecĭ şi arvaţĭ,
Şi cată să 'l încurce prin bimbaşĭ revoltaţĭ.
S'acórdă Machedonschi c' Olimpie Iordache,
Cu tót' arnăuţimea, cu Costa, cu Fărmache,
Cu alţĭ cu tot bulucul şi chiar Hagi Prodan,
În care Tudor crede c' avea un bun oşteanŭ...

Cuartirul e Golasciĭ, plăcut loc de vedere!
Un chioschiŭ Vladimirescu ş'alese de şedere.

www.dacoromanica.ro

Veghează peste óste, privesce lungul şesŭ,
Ş' aude sentinela schimbând parola desŭ.
Uă ḑi strălucitóre de Maĭ, lună de véră,
Precede liniştită uă lină dulce séră.
Sclipiaŭ focóse stele pe ceriŭ, fără de nuorĭ,
Lăsa şi luna raḑe cu 'ndemn la călĕtorĭ.
C' uă linişte 'ntreruptă de zefirŭ ce adie,
Cu roa rĕcorósă căḑută pe câmpie,
Cu sgomotul de ape pe ţermĭ împrăştiatŭ,
Cu freamĕtul de frunză stejaruluĭ înaltŭ,
Cu salcia umbrósă plecată pe isvóre,
Cu cântecul cel dulce în nopţĭ privighetóre,
Repaosă oştirea, sub ceriŭ, pe verde şesŭ,
Cu armele 'ncărcate, cu tunurĭ luciĭ... Desŭ
S'aude sentinela făcêndu-şĭ dĕtoria;
Şi cete lêngă focurĭ: e mândră România
Pe fiĭ seĭ când vede bărbaţĭ a se-aduna!
Un lagăr fără corturĭ pandurĭĭ cum forma.
P'aprópe cursierul încură şi nichiază,
Se vede în câmpie, un focŭ din nărĭ fumează,
Cu ochiĭ seĭ văpaie, un roibŭ, saŭ negru corbŭ,
Cu sânge care sbĕră la mórte-a merge orbŭ,
Cu cóma pré stufósă, şi 'n locŭ bătênd pămêntulŭ,
Neastâmpăru 'lŭ domină precum se 'ncură vêntul;
Îl mângâie călariul, venind cu 'ncetinelŭ,
Să 'lŭ ţesele, să pótĕ a pune-uă şa pe elŭ.

www.dacoromanica.ro

P'aprópe lîngă ape, staŭ carăle şirŭ mare;
Şi oĭ şi vacĭ, provisiĭ, a ósteĭ de mâncare.
Cu clopotu la gâturĭ, de caĭ ergheliĭ pascŭ
Păşune fônŭ, costreiul şi florĭ ce véra nascŭ,
Aceĭ de la trăsure, la tunurĭ cari trage,
Transportulŭ, echipagiu al ósteĭ cari face.
În regulă mi-ţĭ ţine ăl Tudor căpitan
A ósteĭ tăbărîre, oştean lîngă oştean.
Stindardele sânţite de vênt se desfăşóră,
Le vede ochiul ast-felŭ, păreaŭ că 'n luptă sbóră;
Aşa fu aşedétă oştirea, la Golescĭ,
Un locŭ al căruĭ nume din nume românescĭ
Şi astă-ḑĭ se adórnă de famă!.. Nóptea pasă,
Şi dulcea liniştire la ceĭ panduri o lasă.
Ear facla cea aprinsă pe ceriŭ înaintândŭ,
Lumina sa plăcută pe dealŭ, pe văĭ purtândŭ,
Rĕsfrânge-a sale raḑe pe luncĭ şi pe oştire,
Sĕcurĭ şi puscĭ grămadă lucind în lunge şire...

Dér cine fu acela ce ca năluci trecu
Şi rândurile ósteĭ cu ochiĭ petrecu?
Acela ce veghează şi pace numaĭ are,
Părea căḑut pe gônduri, părea cu grijă mare!..
Acela umblă singurŭ, în umbră e retrasŭ;
Elŭ caută cu ochiĭ şi calcă cu-agerŭ pasŭ.

www.dacoromanica.ro

Elŭ pare că voiesce a face-uă iscodire,
Să véḑă cine dórme saŭ şéde în oştire?
Dér raḑa de la lună pe faţia luĭ căḑêndŭ
Arétă cine este. Acesta 'naintândŭ
(Ce-va şi 'ĭ prinde mâna) şi câţĭ îlŭ maĭ urmează,—
Orĭ unde se opresce pe om înfiorează;
Că scie orĭ şi cine ce póte mâna luĭ;
Cu lacrime, cu vorbe cam greŭ e să 'lŭ supuĭ.
La mulţĭ nemernicĭ viaţa în clipă le-o sburase,
Fu vaĭ! ş'uă bănuială în omŭ déca 'nsemnase!
Român, străin orĭ care, bulgar, saŭ grecŭ, pandurŭ,
Îndată ce 'lŭ va simte că 'n faptă e spergiurŭ,
Orĭ furŭ de cele sânte, cu noduriĭ uă fringhie
De gût pe loc 'ĭ aruncă, făcêndulŭ să espie
Cu ochĭ eşiţĭ cât pumnulŭ uă faptă de mişelŭ;
Şi cuĭ apoĭ ĭĭ place, maĭ facă ear ca elŭ!
Era Vladimireseu... Al ósteĭ capŭ nu cruţă
Uă crimă cât de mică, măcar d'uă părăluţă
De furĭ să nu auḑă p'între aĭ seĭ românĭ,
D'acésta elŭ jurase cu armele în mâinĭ...
Şi Tudor despre fapte sciinţă cum avuse,
D'a pune la crimĭ capĕtŭ, înscrisurĭ elŭ ceruse
La capiĭ pandurimeĭ şi fiĭ de boiărĭ,
Rĕspunderea de óste o pune p' ofiçerĭ...
Uă cerere ca asta maĭ mulţĭ din capĭ primiră,
Ear uniĭ murmurară, cu reĭ ochĭ o priviră.

www.dacoromanica.ro

Cu Tudor nu e jócă! ce ţice elŭ e sântŭ!
Ŭă-dată dând elŭ vorba cuvêntul e cuvêntŭ!
O scie pandurimea, şi greciĭ ear' o scie...
Pornind elŭ din Craiova la Bucurescĭ să vie,
Şi pasŭ luândŭ spre Argeşĭ, cu şépte miĭ panduriĭ,
Ucise-uă ceată bună pe câţĭ aflase furĭ.
Dér cine se opune la ferma luĭ voinţă?
În orĭ-care d'aceia elŭ perde-a sa credinţă.
Cum vine lucrurĭ, Órcă, Ienescu şi Cuţuĭ,
Precum şi Urdăreanu refusă 'nscrisu luĭ...
Acilea écă intrigĭ pe capĭ şi pe oştire!..
Murmura se lăţesce d'aicĭ cu 'nsênuire,
Şi ura nu 'ntârdie să intre şi 'n panduriĭ!..
P'acestia déră Tudor, în aste încurcăturĭ,
Căta să 'ĭ moralise, să nu dea de ruşine
A óste românéscă! şi eată dér pe cine
Căta la ora ceia prin tabără pâşindŭ,
Când apunea şi luna cu discu-ĭ strălucindŭ.

* * *

— «Noĭ cu Româniĭ luptă?.. mare ar' fi greşială!..
«Că altul ne e scopul, o sciţĭ fără 'nduială...»
A ţisŭ acelŭ cu mantă négră, cu ochiĭ boboşaţĭ,
Ce preşidea consiliulŭ între maĭ mulţĭ bărbaţĭ.
P'a Argeşuluĭ drépta, într'un satŭ, pe 'nnălţime,
Furnicaŭ chipurĭ şi chipurĭ uă sumă de grecime,

www.dacoromanica.ro

Pe Românĭ de aprópe ca să 'ĭ pótĕ vedea
Nóptea, unde eĭ focurĭ în tabără ardea.
— «Numaĭ Vladimirescu dintre Românĭ să péră!..
Aprobă celŭ cu mustața lungă ca și uă feară.
«Români 'sŭ bunĭ de alt-felŭ... Iordache repeta,
Precât cu Ipsilante în planŭ se consulta.
«Prin eĭ să facem totul, să nu 'ĭ lăsăm să trécă
«Oltul, că e peire 'n stratiotia gréca!
«O sciți, Vladimirescu de vultur este puĭ,
«Între stâncĭ elŭ ua-data! în munți, cum să 'l supuĭ?
«Ce ne facem noĭ cu Turciĭ și cu Români 'n spate?
«Să nu cum-va elŭ Oltul să trécă vedeți, frate!..
«Un spion noĭ căta-vomŭ chiar din oștirea sa,
«Să aflămŭ, să scimŭ tóte orĭ ce elŭ va lucra.
«Vladimirescu scrise și la Turcĭ, fórte trădare!
«E violentŭ ca tigru, pĕcate multe are!
«Vrea lumea să 'ndrepte de greșelĭ omenescĭ,'
«Abusul să stêrpéscă cu 'n chip să te 'ngrozescĭ
«În Tîrgovisce-acuma și 'n Pitescĭ, patrioțiĭ!
«Degrab copiĭ pe lucru să 'lŭ priveghemŭ cu toțiĭ,
«Să nu apuce Oltul să trécă ceĭ perfidĭ...
«Vedeți, căpitanĭ, sûntemŭ fiĭ bravĭ de Leoniḑi!»
— «Curat că o să 'nvingemŭ!..» adăogă uă ceată
Ținênd peste mânerul mâinile lorŭ pe spadă,
— «Bine! ḑicŭ căpitaniĭ, Prodan ne v'ajuta:
«Unŭ spionŭ mare lucru, chiar din oștirea sa!

www.dacoromanica.ro

«Rĕmâne pe Iordache cum va sci să lucreze;
«Elŭ singur intră 'n lagărŭ, are 'ntrevederĭ dese
«Cu căpitanĭ acolo... Complotul va trânti
«P'acest Vladimirescu; mâine vomŭ isbuti!..
«Aşa! Prodan, iubitŭ al luĭ Vladimirescu
«Ne-ajute! bună mână, şi cu Machedonescu...
«Vivat! Vivat!.. strigară căpitanii un lanţŭ.
— «Amin!.. rĕspunde altul, cu isbândă 'n Bizanţŭ!..“

* * *

— «Cine e? că daŭ? spune, rĕspunsul?..“ streaja ţise.
— «Pitescii!..» rĕspunde aprópe acel care venise
Cam despre Tîrgu-dealu, unŭ arnăut fălcosŭ,
D'a drept-eşind la lagărŭ cu altul mustăciosŭ,
Ce scurt era şi ţeapĕnŭ, cu braţu 'nnodat bine,
Cutezătorŭ cu pasul cum nu era orĭ cine.
Ca nisce umbre ambiĭ se depărtaŭ feriţi,
Să nu 'ĭ pré scie óstea, sûnt bunĭ saŭ rĕŭ veniţi.
Acelŭ maĭ scurt prorupse c'uă vorb' apăsătóre:
— «Căta-vomŭ să ucidemŭ a hidră 'ngrozitóre,
«Prodane, amic! frate! în mâna ta stă elŭ!»
— «Fiĭ sigurŭ, ĭĭ rĕspunde cu şopta 'ncetinelŭ.
«Urĕscŭ pe astă feară, de multe şi cruţime,
«De şi 'mĭ fu jurămêntul pe chiar Sânta-Treime;
«Va veni dér minutul!.. Te asigur eŭ, eŭ!»
— «Câţi a ucis d'aĭ nostri, ucide elŭ mereŭ.»

www.dacoromanica.ro

D'uă-dată 'n depărtare un alt viersŭ se aude:
— «Cine, că daŭ? Rĕspunsul?..» — «Pitéscĭ!..» —
«Bine, haĭ! dute...»
— «Luaţĭ séma! s'aude ear, iscóde vermuescŭ,
«De la contrari nostri cari nu ne iubescŭ!..»
Precum lîngă lumină se strecură uă umbră,
Precum nóptea ascunde uă căutătură sumbră
Şi cugete viclene în omul de nimicŭ,
Aşa trecur' alăturĭ némic lîngă némicŭ.
Ş'aşa Iordache trece fără a'ĭ lua de sémă
Aceste sentinele; elŭ merse fără témă
Unde-arnăuţĭ aştéptă... Prodan parola ĭ da
Eşită de la Tudor, care des o schimba...

Într'uă colibă 'n crânguri, retraşĭ, făr' de lumină
De cât la raţa luneĭ crescênd atuncia plină,
Şi fără marturĭ alţiĭ decât din clică, eĭ,
Sûnt arnăuţĭ la suflet, ca înferaţĭ de reĭ,—
Îşĭ tragŭ eĭ iatagane să jure rĕsbunare,
Şi caută cu ochiĭ aprinşĭ de ură mare;
Şi cată să nu 'ĭ simţă din tabără românĭ,
De nópte vre-uă iscódă, saŭ celŭ cu ştreangu 'n
mâinĭ.
Acolo cardaşĭ nóptea s'aŭ reunitŭ şi jură.
Şi ast-fel rĕsuflară 'n triviaĭ vorbe 'n gură...

www.dacoromanica.ro

— «Pe ferul asta!.. ḑise Prodan către arvaţi,
«Vĕ jur că vi 'lŭ daŭ mâine! legat, robŭ, să 'l luaţi!..»
— «Aşa! aşa!» Iordache maĭ iscusit, arétă
Pe Prodan care ḑice uă mare vorbă 'n ceată.
— «De sigur mâine, mâine vomŭ da unŭ căpĕtiĭ,
«Un frĕŭ la astă feară vomŭ pune maĭântiĭ.
«Pe Tudor, să sciţĭ bine ucide-l-vomŭ, saŭ prindem;
«Să 'lŭ dămŭ pescheşŭ la diavolĭ, uă cursă să 'ĭ întindemŭ...»
— «Lăsaţi-vĕ pe mine, acum e lucru meŭ!»
A ḑis Prodan fălcosul cu tot sufletu seŭ.
Ş'aşa terminând totul, Iordache, târḑiŭ fórte
De la lagăr se 'ntórnă, cutezătorŭ pe mórte...

XI.

Şi ce se maĭ întêmplă? noĭ nu ne vom mira,
Eşiră fapte 'n faţiă de unde ascunse-era?..
Urméză nóptea cursu-ĭ, şi umbre 'ntunecate
Se preluugescŭ de arborĭ de pe colinĭ lăsate;
Codru, vale, 'ntunericŭ, în drum către rĕscrucĭ,
Le dă de întêlnire un bun locŭ la haiducĭ.
D'aprópe-uă sĕptĕmână stă óstea românéscă,
Ş'activă tot într'una, e gata să primiască
Din vre-ua ḑi mişcarea a foculuĭ aprinsŭ;
Cu inima bătêndă, Româniĭ, înadinsŭ

www.dacoromanica.ro

Astéptă vre-un ordinŭ... Şi pe la strejĭ, voinicĭĭ,
Unĭĭ potoliaŭ fómca în numele vlădicĭĭ,
La focŭ, cu pâine bună de grâŭ din mŏnăstirĭ,
Cu vinŭ de Dealu-mare păstrat pentru oştirĭ...
Cu aspre figurĭ ómenĭ vâḑutu-s'aŭ umblândŭ,
Şi la un semn, uă şoptă, eşiaŭ ca din pământŭ;
Ciudaţĭ fiind cu portul, priviaŭ cu ochĭ de sânge;
Uneltele de mórte în mână eĭ le strênge...
C'uă ceat' asemenĭ, Tudor prin linii se ducea
Din locŭ în locŭ, şi semne acestora făcea.
Urmează eĭ, ţin ochiĭ la orĭ ce semn îndată,
Pe cine capul ósteĭ cu degitu l'arétă.
Pe vale aci s'aude un mugetŭ fiorosŭ!
Când luna se ascunde în nuorŭ întunecosŭ;
Mugirea răguşită curênd apoĭ se stinse
D'a vêntuluĭ suflare... La cele umbre 'ntinse
De sălciĭ, lângă şanţurĭ, maĭ multĭ din căpitanĭ
Alérgă... 'nţelenire!.. Eĭ sta ca ceĭ tufanĭ
Sub trăsnete arḑênde, de ceia ce vĕḑură.
Să 'ntrebe nu cutézĕ; arnăuţiĭ stătură
Un pasŭ eĭ maĭ 'nainte de spaimă nefăcêndŭ.
Vĕḑură d'ale sălciĭ, şi vînĕtŭ şi spumândŭ,
Un omŭ ca un tăciune de negru schidol fórte,
Luptânduse cu gróză să scape de la mórte,
Legat de mâinĭ, picióre, d'uă cracă atârnatŭ,
La raḑele din lună se svîrcolia 'nnecatŭ,

www.dacoromanica.ro

Avênd cât pumnul ochiĭ eşiţĭ sticliţĭ la stele,
Şi tót' a luĭ figură maĭ rĕŭ ca luat din Iele;
Şi nimenĭ lêngă dênsul să 'ĭ dea vr'un ajutorŭ,
Saŭ mamă de a 'l plânge. Coprinşĭ sûnt de fiorŭ
Aceĭ cari 'lŭ vĕḑură în starea 'ngrozitóre:
La tâlhăriĭ uă pildă servia astă 'ntêmplare!..
Pânze, banĭ şi borfeturĭ, furate, s'aŭ găsitŭ
L'acesta, pentru care aci s'a pedepsitŭ.
Maĭ dincolo de umbra a sălcii plecate,
Un altul, legat cobză, plângea amarĭ pâcate,
Câte făr'-delegĭ, crime acum şi le-amintitŭ,
Plângêud precum copii de mórte îngrozitŭ.
Pĕcatele şi crima pe omŭ, să facemŭ cruce!
Târḑiŭ, saŭ maĭ în grabă uă rĕsplătire-aduce!..
Că plângere la Tudor, din satele din căĭ,
Făcuseră sătenĭĭ de jeafu celorŭ rĕĭ,
Maĭ cu temeiŭ se puse d'a stêrpi elŭ hoţia,
Să 'ndrepte neajunsurĭ din tótă România!..
Uă vĕduvă săracă de la Cârcinov veni,
Furatele eĭ lucrurĭ aicĭ de îşĭ primi...
Aşa destină Tudor la duoĭ diavolĭ uă sórte,
Ş'apoĭ se depărtase mulţiămit d'a lorŭ mórte.
Să cureţe pământul de ceĭ creştinĭ ca turcĭ;
Elŭ lucru 'nţelesese cam ast-felŭ pe atuncĭ!
Se dete-afund şi ceata prin care Tudor scie
D'a înfrêna cu dênsa bandele de hoţie!..

www.dacoromanica.ro

A duoa ḑi murmura și maĭ mult a crescutŭ,
Din astă 'mpregiurare! ceĭ morțĭ s'aŭ cunoscutŭ
De óste... Și ea umblă scoțênd uă detunare
P'în ascuns făurită de ură, rĕsbunare,
Maĭ turbure-aṭâṭată, ca valurĭ fără frêŭ,
Când malurĭ debordează din ploĭ un mare rĭŭ...

Si chiar în acea nópte, Prodan, fu dĕtorie
În chioschiul de la pórta Golescilor să vie.
Acolo era Tudor cu armele la brâŭ;
Și tocmaĭ că intrase, maĭ aṭipi, târḑiŭ.
În jos aĭ sentineleĭ suna pașiĭ la scară,
Aĭ ósteĭ, cam spre ḑiuă, când caiĭ nichezară.
Deschide Tudor ochiĭ, precum ṭipia, șeḑêndŭ.
Ardea ênsă lumină în sfeșnic de pământŭ;
Ea licăria 'n perete, când ḑiorile sprâncénă
La orizontŭ făcuse; i se găsia uă cană,
Chârtiĭ de scris pe mésă, și așternut curatŭ,
Arme la un colṭŭ, laviṭĭ, ș'un divan de culcatŭ.
Acestea se vĕḑură la Vladimirescu 'n casă;
Era frugal ospĕṭu-ĭ când elŭ ședea la mésă.
În foisorŭ, elŭ ḑice: — «Prodane aĭ venitŭ?
«Îmĭ fu pré lungă nóptea, visaiŭ necontenitŭ.
«Să vedem ce 'mĭ poṭĭ spune? care-e a ta părere?
«Mĕ pot eŭ crede 'n tine ca frate de putere?..

www.dacoromanica.ro

«Rĕspunde tu, Prodane, tu sciĭ c'aşa sûnt eŭ,
«Vrăjmaş al mişelieĭ, mĕ erte Dumneḑeŭ!..
«Minutul ce v'aduce, Prodane, cine scie?..»
Prodan sta la uă parte cu pumnul în bărbie.
Era de felu-acela de ómenĭ, precum sûntŭ,
(Prodan) cari înşială ipocriţĭ la cuvêntŭ.
Vladimirescu 'ĭ crede şi neroḑia tótă;
Jura că 'ĭ este frate maĭ credinciosŭ din glótă.
Prodan îndruga multe şi par'ca se 'ncurca,
Tĕrâtă era vorba-ĭ, cu gura mesteca.
— «Porunciĭ pentru ostire? boiărule? elŭ ḑice,
«D'aci din Golesciĭ óstea cam când să s'aridice?..»
— «De asta, veḑĭ, Prodane, nimenĭ nu póte sci,
«A nóstră-e dĕtorie pregătiţĭ de a fi...
«Arme sûnt? proviante? prafŭ şi glónţe?.. m'ascultă,
«Morala ţinem ósteĭ, gătiţĭ să fimŭ de luptă!..
Tăcu apoĭ... Maĭ intră vre-uă duoĭ posomorîţĭ;
Părea că rĕŭ le merge, pe Tudor amărîţĭ.
«Ce veste? spuneţi?..» ḑise spre eĭ Vladimirescu.
— «Boiărule! ertare vĕ cerem de Ienescu,
Adăogară dênşi; Ienescu 'ntemniţatŭ,—
Că Órcă şi cu dênsul cerutu 'nscris n'aŭ datŭ...»
Mânia elŭ ascunde, şi 'n scaunŭ se aşéḑă.
— «Dreptatea dĕtoria orĭ cine s'o prevaḑă!..
«Ciocoĭ fără de saţiu! voĭ grecĭ, şi voĭ panduriĭ!
«Şi ḑi şi nópte cruce să faceţĭ despre furĭ!..

www.dacoromanica.ro

Ca cum dârdâi locul când ast-fel elŭ vorbesce,
Ca cel-ce scia ţéra precum se jefuesce...
Apoĭ în liniştire în urmă elŭ intrându,
Cătă să ia de lucru de 'n ţiua cea curêndŭ.
Plecară, părênd ceia că sûnt cu umilinţă...
«Prodane, eŭ în tine mĕ 'ncredŭ cu năsuinţă!
I a ţis luĭ Prodan Tudor. Respunde-apoĭ Prodan:
— «Boiărule, creţĭ bine?..» — «Cum nu? pe un oşteanŭ
«În arme ce jurat-a pe chiar Sânta-Treime?..»
În urmă elŭ cu ochiĭ privi către oştime...
De faţiă, ca pămêntul tăcut Prodan era.
Eşind, Prodan, minuturĭ, minnturĭ numĕra...
În corpore-arnăuţiĭ îndată ear' venise.
Îĭ ţine în picióre: la suflet îĭ citise...
Mişcarea lucra 'n taberĭ; Oltenĭĭ s'avêntaŭ
Cu ţiua 'naintată, şi unĭĭ chiar cântaŭ.

Mi-ţĭ ferbe-arnăuţimea în tabără d'uă-parte,
Mi-ţĭ ferbe şi un cugetŭ cu Diavolu împarte.
Părea că Mărulroşu, cu portul luĭ barbarŭ,
Născuse acestĭ ómenĭ din soiŭ Hun şi Tătarŭ;
Tivgă rasŭ l' e capulŭ, cu brâŭ legaţĭ,—aŭ lege
În mână cu pistóle, şi cari nu alege
Din crime vre-uă dreptate, cu care nu 'sŭ dedaţĭ,
Şi, ianiceră în pofte, umblând ca şi turbaţĭ

www.dacoromanica.ro

În cete, saŭ bulucurĭ cu micŭ pênă la mare,
Şi 'n dinţĭ cu iataganul, cerênd eĭ rĕsbunare...
Rĕsuflă eĭ, rînjiră că timpu le-aŭ sositŭ,
Şi numaĭ d'uă proformă la chioscŭ eĭ s'aŭ suitŭ.
Mi-ţĭ fulgeră şi tună şi grinţă cu mânie,
Setoşĭ de jeafŭ, de pradă, de pofte 'n mişelie,
Că Tudor nu 'ĭ slăbise, şi, fără a 'ĭ cruţa,
Cu ştreangulŭ şi cu glonţul mereŭ îĭ curăţa.
Apoĭ şi când pandurii loviţĭ asemenĭ fură?
Că 'n streangŭ pe spânḑuratu bătêndu-se 'lŭ vĕḑură,
Nemiciĭ aŭ motive şi câmp largŭ, să îĭ veḑĭ,
Pe pradă s'o înhaţe alérgă cu grămeḑĭ!
Eĭ batŭ pênă e roşu, cum ḑice vorba, ferulŭ,
În pintenĭ batŭ şi saltă ḑicênd: cu eĭ e ceriulŭ!
Şi cât de greŭ un lucru, cetatea pe terîmĭ
În sus mi-ţĭ o aruucă ş'o face în fărîmĭ.
În pintenĭ cardaşimea dedea înverşunată,
P'acest Vladimirescu să 'lŭ sfâşie pe dată.
La elŭ în chioschiŭ merseră şi năvălir' aşa;
Dér eară luaŭ séma, că lucru se 'ngroşa
Şi nu le ese bine s'o ia cu pré iuţială.
Ântîĭ cu căpitanul tăcură ca 'n sfială;
Pe urmă tot aceia, bulgarĭ şi greciĭ raşĭ,
Pânditul-a în cale, în liniĭ de ostaşĭ.
Era un chin la dênşi atuncĭ orĭ ce-amânare,
Ca maĭ curênd cu ḑiua să ia uă rĕsbunare...

www.dacoromanica.ro

Esŭ iviţĭ Machedonschi şi cu Hagi Prodan,
Şi mişuind eĭ cércă pe orĭ-ce căpitanŭ,
Să véḑă pênă unde pe Tudor maĭ susţine,
Cu cele petrecute de morţĭ şi discipline?
Ear ceĭ cu simplitate, de intrigă se 'nhaţŭ.
De locŭ nu întârḑie a da orbesce 'n laţŭ.
Eĭ murmură de Tudor şi murmură de faţiă;
Némicul prinde sufletŭ, ia limbă îndrăsnéţă...
Aŭ coborîtŭ, când ḑiua peste câmpiĭ sosia,
Cadaverul acela ce 'n cracă se găsia,
Pe care 'lŭ luminase cu focurile nopţiĭ,
Din ora care streangul l'a dat în ghiara morţiĭ.

Din ordinu luĭ Tudor oştirea însoţi
Pe mortŭ la îngropăciune, cu pompă... Se lăţi
Atuncĭ complotu 'n óste; invidia se 'ntinde,
Mi-ţĭ turbură pe uniĭ, pe alţiĭ îĭ aprinde,
Mi-ţĭ turbură ş'aprinde, şi lasă îndărĕtŭ
Pe cei cari cu mintea puţin departe vĕḑŭ...
Atuncia Machedonschi, în nópte ce lucrase,
Pe Tudor să întrebe de faţiă cutezase:
— «Să 'ţĭ daĭ cuvêntul, ḑice, de ce tu aĭ ucisŭ
«Voinicĭ atâţĭ ş'atâţia? şi carte-apoĭ aĭ scrisŭ
«La Turcĭ? s'a prins scrisórea-ţĭ!..»

— «Precum mie se cade,
«Cŏcĭ sabia încins-am, în ţeară-mĭ fac dreptate!..

www.dacoromanica.ro

A ḑis Vladimirescu şi crunt la elŭ privi;
«Abusurĭ cum şi jeafurĭ maĭ mult n'oiŭ suferi!
«Securea-e atârnată pe fie orĭ şi cine
«Ce 'n Ţeararomânéscă de pléşcă se va ţine!..

Eĭ unul către altul preumblă ochiĭ lorŭ;
Vădi atuncĭ minutul pe omul trădătorŭ!..
Pe când aceste vorbe a ḑis Tudor, cu dreptulŭ,
Părea că arnăutul îl împingea cu peptulŭ.
Cu ochĭ Vladimirescu căta lung la Prodan,
Alăturia ce stase cu mâna 'n iataganŭ.
Prodan, ce altă-dată şi orĭ-ce uitătură
De loc i o 'nţelesese, semeţă căutătură,
Uă frunte pré viclénă ş'un echiŭ posomorîtŭ,
Acum înfăçişază luĭ Tudor amărîtŭ.
Fortuna 'şĭ schimbă rolulŭ! trădarea capul scóse;
La vorbă căpitaniĭ pe Tudor mi-ţĭ descose...
— «Destulŭ! destul atâta! celŭ Tudor le-a rĕspunsŭ,
«Cunosc eŭ détoria-mĭ, cu voĭ eŭ am d'ajunsŭ!..

Atuncia Machedonschi la vorbă n'o întinse,
Tăcu. Complotu ênsă vulcan pe oştĭ se 'ncinse.
Din ce în ce tempesta peireĭ o vedea,
Pe când Vladimirescu la chioschiu-ĭ se suia.
În urma luĭ şi sbiriĭ de paşiĭ se ţinură,
Sciind cum merge lucru ce 'n tabără 'lŭ ţesură...

www.dacoromanica.ro

Rĕmâne Tudor ast-felŭ pe mâinĭ de rĕsbunărĭ,
Şi prins ca sclav rĕmâne,—păzit era la scărĭ...
Elŭ vede bine sórtea-ĭ, şi vede cu 'ntristare
Românul că nu póte să iasă din rea stare.
Îşĭ vede ast-fel sórtea, ş'aştéptă voia eĭ:
«Triumfe, elŭ îşĭ ţice, d'acum némici meĭ!!.»

Alarma se dă forte oştirea să s'adune,
Că are să 'ĭ vorbiască, şi multe are-a 'ĭ spune
Aceĭ ce isbutiră s'aducă lucru-aşa.
Uă tabără de ómenĭ veni unde-o chiăma.
— «Pe cine voiţĭ óre d'acuma înainte?..
Vorbesce Machedonschi la capete ferbinte,
La óstea adunată cu micĭ pênă la marĭ,
Sub arme fiind óstea panduri saŭ militarĭ;
Români-ascult orbesce acele vorbe scóse
Cu patimă cu ură din buse veninóse,
«S'aveţĭ capul, pe cine?.. pe Tudor celŭ tiran?
«S'aŭ vreţĭ pe Machedonschi? saŭ vreţĭ p' Agi-Prodan?..
«Orĭ spuneţĭ, vreţĭ pe Tudor acel-ce vĕ ucide?
«Ca câini luĭ vĕ ţine, şi Turcilorŭ vĕ vinde?..»

— «Noĭ vremŭ pe Machedonschi capul pe fiitorŭ!..»
Rĕspunde a mulţime c'un urletŭ mugitorŭ...
Făcur' a suna ţeara, şi Argeşul, Golesciĭ,
Să rîdĕ Ipsilante, aflând cu tot Pitesciĭ,

www.dacoromanica.ro

Şi tótă România din baltă pênă 'n munţĭ
Să gémă, cu Românĭĭ, cu petele pe frunţĭ;
Ruşinea să împarţă cu despreţŭ trădătorĭĭ,
Aceĭ cari 'lŭ vêndură la gôdĭ,—jefuitorĭĭ!
La 'nverşunat străinulŭ pe bravu lorŭ îlŭ daŭ,
La mórte de a merge, comanda 'ĭ rĕdicaŭ!..

XII.

Noĭ credem c'ar' fi timpul, ş'o credem dĕtorie,
Pe Meghirean pandurul cu tînĕra-ĭ soţie
Să scim ce se făcură, şi cum, şi unde-aŭ mersŭ?
Din Nĕmăescĭ la Rucăr în susŭ pe munţĭ cum esŭ?
E 'ndreptatŭ cu piciorulŭ? făcutu-s'a maĭ bine?
Pe la Roşnov p'alocurĭ, cu Nemţĭ cu limbĭ străine
Dedatu-s'a luĭ Tudor catană preţiosŭ?
Cu buna sa Ioană era elŭ totŭ voiosŭ?
Privimŭ întîiŭ la plaiul. Aicĭ Dumnedeirea
Natureĭ însuşit-a grandórea, strălucirea!
Acele stâncĭ nuoróse, ca nisce porţĭ de ferŭ,
Se 'nmulţescŭ, variază şi se urc pên' la ceriŭ.
Pădurile ce plaiul acopere verdosŭ,
La orizontŭ cu munţiĭ se 'nsémnă maiestosŭ.
Pripórele 'n susŭ, Colţiĭ, la Bran cari se urcă,
Încinşĭ cu potecuţe, şi 'n văĭ cari se 'ncucră,
Mi-ţĭ scóte călĕtorul sub ceriŭ, la plaiŭ seninŭ,
Peste munţĭ, maĭ departe de hotarul vecinŭ.

www.dacoromanica.ro

Măreţŭ e cât se póte p'a Dîmboviţeĭ cale,
Cristalŭ unde ea curge pe petre albĭ la vale!..
Dér ce contrast domină tablou-atingĕtorŭ?
Mulţime aci de ómenĭ fugŭ şi cerŭ ajutorŭ?
Băjenie, saŭ gónă, rea împrimăvĕrare!
De tremurânḑĭ fiinţe în munţĭ cătând scăpare.
Tot una fugŭ săraciĭ, precum şi ceĭ avuţĭ,
Lăsând patrie, casă, cu capu 'n jos, desculţĭ.
Ce focŭ pentru astĭ ómenĭ fugiţĭ, plângêndu-şĭ sórte,
Că i aŭ sosit peirea, focŭ, sabie şi mórte?..
Infortunĭ refugiţii sta în frigŭ, tremura;
Acéstă turburare la graniţă era...
Pandurul cu 'mpeţita-ĭ străpunşĭ fu din putere,
Vĕḑând atâţia ómenĭ cu jéle şi durere!
În Bran sûnt eĭ, şi trece de graniţă în susŭ.
S'arétă munţiĭ falnicĭ ca semicercŭ spre-apusŭ!..
Oştire-austriacă pe graniţă 'nşirată,
Cu tot felul de armă sta zidŭ şi nemişcată,
Păzind pasulŭ ca Turciĭ să nu trécă spre eĭ...
Satele de prin pregiurŭ primescŭ ómenĭ şi femeĭ,
De Turcĭ, goniţĭ, Zaveră, refugiţĭ ce intrară...
Meghir şi cu Ioana călca 'n vecina ţeară.
Roşnovu, uă cetate din timpiĭ depărtaţĭ,
Isbi a luĭ vedere, (închisă pe stâncĭ 'nalţĭ)
Elŭ vede un satŭ mare, ca tîrgurĭ pe sub munte,
Cu case liniate, cu piaţa sa în frunte,

www.dacoromanica.ro

Stabilimente publicĭ, ş'un templu, la Roşnovŭ,
Ce i se păru de mare cât cel de la Braşovŭ.
Găsi prin împeţita-ĭ, elŭ, fraţĭ şi 'mbrăţişare;
Acolo românimea de consângean îl are!
Trecu dupe aceia în satul Cristian,
Înşiratŭ tot sub munte ca Braşov şi ca Bran.
Sosit-a cu Ioana la Braşov, maĭ în urmă,
Privind cu ochi 'n laturĭ câmpiĭ şi sate-uă sumă.
Braşovul între dealurĭ, isbesce mintea luĭ:
Casarme, strade, case, pe culminĭ cetăţuĭ,
Admiră totu, locul, poziţie frumósă,
C'uă climă dulce véra şi fórte sănĕtósă.
Dér ênsă şi mirare pré multă i a căḑutŭ;
A ţereĭ boiărime c'acolo o-a vĕḑutŭ,
Şi chiar Metropolitu cu evgheniştĭ de frunte,
Un altŭ Bucurescĭ par'că plantaseră sub munte.
Dér cum şi ce viaţă boiăriĭ petreceaŭ?
Maĭ mulţĭ eraŭ în jéle, străini 'ĭ sărăciaŭ!..
Dér când vĕḑu pe uniĭ sosind scăpaţĭ cu fuga,
Prin păduriĭ cu nevoe, şi 'n nópte ca năluca,
Prin plóie şi noróie, şi gingaşe cocóne
În trenţe şi desculţe, o! ce de lucruri, Dómne!
Din Buzĕŭ şi din Rômnicŭ, de cochinţĭ maltrataţĭ,
Jefuiţĭ pên' la pele şi 'n stare rea lăsaţĭ,
Acestea când le vede, Meghir, par'că turbează,
Din suflet, de mânia ce-afund îlŭ revoltează·

www.dacoromanica.ro

Apoĭ acele nume de case boiărescĭ
Cu stărĭ, proprietarĭĭ avuţĭ din Bucurescĭ,
De frunte cele nume şi bine cunoscute,
În ţilele nefaste se ruinaŭ pe 'ntrecute,
Umblându-ĭ fie căruĭ p'în minte, ca copiĭ,
Să dea avere totul în intrigĭ de domniĭ!..
Meghir când le aude acestea şi le vede,
Uimitŭ elŭ se tot miră, şi nu 'ĭ venia a crede;
În rea străinătate, în starea asta grea,
Aşa pĕcătoşie pe boiarĭ, s'ar' putea??

Uită atuncĭ durerea şi starea sa uitase.
L'ajunse dorŭ de ţeara pe care o lăsase.
Aminte elŭ ş'aduse de Tudor, de Buzescĭ,
De locŭ unde născuse, la satul Meghirescĭ;
La Tudor se gôndesce ca bunul seŭ stŏpânŭ,
Pe care 'lŭ cunoscuse adevĕratŭ românŭ
Şi verde ca stejarulŭ, vitezŭ îlŭ cunoscuse,
Şi nicĭ uă 'nşelăciune în viaţă nu făcuse.

Elŭ ţice, fórte 'n pripă, Ioaneĭ: «scumpa mea!
«Iubescu-te ca viaţa pe tine, séma ia!
«Mĭ e dorŭ, cu tine ênsă, să fiŭ ca altă-dată
«La Godinescĭ, pe luncă, în a Tismaneĭ ceată...
«Acum mĕ simt pré bine; să mergemŭ înapoĭ!
«De gróza, turburare să nu ne tememŭ noĭ!

www.dacoromanica.ro

Ioana ce ş'atuncia voi a 'ĭ fi Ioana,
Iubita luĭ din viaţă, ĭĭ arĕta icóna,
Şi 'n templu ca să mérgă, în facia luĭ Christosŭ
Să lege însoçire, cum e cuviincosŭ.
Ş'atuncia cum va ḑice bărbatul, cum voesce,
Vorŭ serbători nunta cu cale când găsesce.
Meghir eĭ i se plécă, Ioaneĭ, cum a ḑisŭ.
Şi 'n Roşnov, la capelă, cu dênsa, cum fu scrisŭ,
Depune jurămêntulŭ, ca de oştean al-dată,
D'a iubi cu credinţă pe a sa fidanţată.
Gătire strălucită urmă de conmesenĭ,
Urărî, felicitare de la ceĭ consângenĭ,
Cu mare bucurie, cu danţŭ de fericire;—
Meghir ca tot-d'a-una stătea în liniştire.
Ioaneĭ ce ĭĭ vine, în cursulŭ bucurii,
Să 'ĭ cânte acelŭ cântecŭ ca la Tismana, 'ntĭĭ
Când elŭ plecă cu óstea şi 'n Motru se lovise,
Unde 'n cea bătălie căḑu şi se rănise.

Trecuseră din ḑile de când era 'nsuratŭ,
Meghir, ce cu piciorul umbla tot schiopătatŭ.
Minune êns' atuncia, în asta 'mpregiurare,
Un omŭ cu frunte-uscată, cu chipu macru apare,
Pe nume ĭĭ vorbesce, cu ochiĭ către elŭ,
Şi 'n vested rîsŭ pe buse, ĭĭ ḑise 'ncetinelŭ:

www.dacoromanica.ro

— «Cunoscu-te, Meghire, cunoscu-te pré bine!
«Ți aducĭ și tu aminte din alte-dăți de mine?
În fațiă-ĭ cu mirare Meghiru se uita,
Și par'că l'ar cunósce, cu elŭ de vorbă sta.
«Sûnt eŭ, Stefan, acela, urmă 'n voce slăbită,
Din barbă clătind omulŭ cu fația 'ngălbenită;
«La Motru!.. ce de lucrurĭ trecut-aŭ ca un șir!..
Piciorul îĭ arétă atuncia și Meghiru...

«Cunoscŭ eŭ de la sufletŭ c'am fost în rĕtăcire!
«Mĕ plângŭ de nebunésca acea împotrivire!..
Ș'așa stergêndu-șĭ ochiĭ vorbia boiărŭ Stefan,
Vĕdênd în emigrare la Roșnov un Gorjan.
Acasă pe boiărul Meghiru însoțesce,
Ș'ascultă fórte bine acele ce 'ĭ vorbesce.
«Meghirule, catană celŭ harnic credinciosŭ!
«Trecuta mea greșială să'mĭ curățŭ sunt voiosŭ.
«Din câte îmĭ rĕmase, eŭ aur îțĭ daŭ,—ține!
«Să m' ușurez la cuget c'aĭ suferit prin mine!..
«Îțĭ fac ș'uă rugăciune, de mĕ asculțĭ cum-va,
«Te du, frate, la Tudor să 'lŭ rogĭ a mĕ erta,
«Cu dênsul c'altă-dată, din câte se urmară,
«Purtâtu-mam maĭ aspru, maĭ rĕŭ ca și uă feară.
«D'atuncĭ cele trecute în timpŭ s'aŭ lămuritŭ;
«Român că este Tudor o sciŭ, neprețuitŭ!

www.dacoromanica.ro

«Şi elŭ că prin sudóre luptatu-s'a, cu sânge,
«Trufiea fanarĭotă pe un hotar a 'nfrânge.
«Aceĭ ênsă cu patimĭ orbiţĭ, n'aŭ înţelesŭ
«Mişcarea că 'i e sântă, şi mare al luĭ mersŭ!..
«Străini în toţĭ timpiĭ, ne aŭ pus în desbinare;—
«Ne-aduse moleşire, scârbósa desfrênare;
«Ceru Vladimirescu dreptate de a fi;
«Cine nu 'l înţelese, târdiŭ îlŭ va dori!..
«Scimŭ, intrige străine adusune-a smintele,
«Şi patimĭ egoismul ne-aŭ cufundat în rele!
«Prin intrige d'acestea Brâncoveanu-a căḑutŭ,
«Şi Radu peri 'n Rômnic de l' Afumaţĭ născutŭ.
«S'ar căḑea Românismul să afle întărire
«În ceĭ marĭ cu avere, cu rangŭ, cu moştenire;
«Patriĭ, fraţilor noştri găsimu-ne détorĭ
«Cu toţi pên' la unul să fimŭ sprijinitorĭ...
«Din parte-mĭ, cerŭ ertare c'am fost în rĕtăcire!
«La ora mea din urmă îmĭ fac mărturisire.
«Arĕt eŭ dintr'un suflet tot ce sciŭ şi voescŭ,
«Icóna vĕḑ în cuget ce 'n mine o sânţescŭ.
«De mormênt sûnt aprópe!.. Spune astuĭ om mare,
«A mea ferbinte stimă, fapteĭ luĭ închinare!..
«Te rogŭ nu în uitare să laşĭ ş'acest cuvêntŭ,
«Că remuşcarea 'mĭ vine de fapte pe pământŭ!..
«Când dulcea nóstră ţeară va fi 'ntr'uă ḑi 'nălţată
«La drepturĭ, ş'orĭ ce faptă în mare,—judecată;

www.dacoromanica.ro

«Saŭ când din fii nostri pe tronu-ĭ va domni...
«Mişcăreĭ luĭ de astă-ḑĭ Români-omŭ détori!..
«Te rogŭ! te jurŭ, Meghire, pe Dumneḑeu! mare,
«Din parte-mĭ spuneĭ astea, şi 'mĭ cerŭ cu foc ertare!!.
Stefan aceste vorbe din suflet le ḑicea
Şi 'n ochi luĭ scînteie a morţiĭ strălucia.

Românu 'şĭ lasă omul, în cea confesiune;
Şi elŭ către soçie că va pleca îĭ spune.
Ioana îlŭ ascultă; ea earăşĭ a cântatŭ
Cântarea din Tismana când óstea a plecatŭ.
O! ea 'l îmbrăţişază, pe şociul eĭ mângâie,
Ioana tot-d'una e dulcea-ĭ bucurie.
Şi eat' acea cântare ce ea tot repeta,
Cu vorbele acestea ce 'n dorŭ se termina:
«Că draga a ta mamă ş'uă dulce surióră,
«Se va gôndi la tine din uă mŏnăstióră!..

Să 'şĭ calce elŭ cuvêntul?.. cam greŭ s'ar fi putut,
D'a nu merge în ţeara de dorŭ ce l'a umplut?
Creḑênd elŭ că îngrabă veni-va timpŭ de pace,
Ideĭ de fericire cu sóçĭa luĭ îşĭ face.
Când totul bucurie în viaţă le-aducea,
Când fie ce secundă plăcere le ḑicea,
Frumos când liliacul, acaţia înflorise,
Şi rumenile rose de véră 'mbobocise,

www.dacoromanica.ro

În aerŭ ciocârlia în dimineţĭ cânta,
În nopţĭ privighetórea dumbrava desmierda,
Plecă atuncĭ ostaşul; logodnica elŭ lasă,
Promiţênd fericire că elŭ v'aduce 'n casă.
Când eĭ se despărţiră în lacrimĭ şi ohtărĭ,
Ca turturela tristă, ea 'ĭ da îmbrăţişărĭ;
Cu ochiĭ dupe dênsul, apoĭ ea singurică
Rĕmase ca să plângĕ, nemângâiata fiică!

Ş'aşa plecă pandurul; pe scumpa luĭ lăsa,
Ferbinte şi 'ĭ promise reînturnarea sa.
În lacrime femeia din suflet îĭ vorbesce
Multe multe 'n credinţă la tóte 'lŭ sfătuesce.
Şi elŭ ca tot-d'a-una rĕspunde simţitorŭ;
Săgete sûnt în peptu-ĭ acele vorbe 'n dorŭ.
Că pentru a luĭ ţeară se cade, se cuvine
Să mérgă când se cere, cu focŭ cu sânge 'n vine!

Ca şi în munţĭ vulturul, trecu elŭ la Pitescĭ;
De şi schiop, înainte făcênd paşĭ voinicescĭ...
Acolo ce 'ĭ se 'ntêmplă, ce vede ochi luĭ?
Şi petrelorŭ s'ar plânge, dér cuĭ să spuie? cuĭ?..
Sosi Meghiru 'n ţiua aceia 'ngrozitóre,
Când strĕjuiaŭ panduriĭ pe Tudor în prinsóre...
Vĕţu la Golescĭ lucrurĭ de care-a 'nmărmuritŭ;
Decât aşa viaţă, maĭ bine ar' fi muritŭ!..

www.dacoromanica.ro

* * *

Încalecă Iordache pe calŭ, ş'arnăuțime
Tîrasce dupe dînsulŭ cu tropotu mulțime.
Acuma Machedonschi, Iordache, din Pitescĭ,
Triumfă clica tótă venită la Golescĭ.
Pe Tudor mi-ți 'l are o trénță în picióre,
Pe care să 'şĭ rĕsbune c'uă sete de teróre,
Ca feara cea turbată adversi mi-ți sosia;
Pe Tudor, cum ḑiserăm, la sigurŭ îlŭ păzia.
Ca leulŭ când s'aruncă cu ochiĭ plinĭ de sânge,
Şi 'n ghiarĭ a sa victimă cu furie o strînge,
Aşa Iordache cade pe Tudor... Tudor, prinsŭ,
Nicĭ fruntea nu îşĭ plécă spre gôdele aprinsŭ.
— «Tu, Vlachule! Iordache, cu vorbă de insultă
Începe să îĭ ḑică, mândria ta cea multă
«Şi vorbele, ți minte?.. acum unde 'ți sûnt?
«Maĭ scriĭ la Turcĭ acuma? rĕspunde? dăți cuvêntŭ?
«A ta e subsemnarea? Te uită, veḑi-o bine?
«A ta scrisórea asta ce țiŭ acum la mine?..
— «A mea!..» rĕspunde Tudor din patu-ĭ liniștitŭ;
Şi grecu 'n ochĭ îĭ cată din minte ca eșitŭ.
— «Nu tremurĭ? haĭ! nu tremurĭ de ast' a ta trădare?
«Nu tremurĭ? nu 'ți e fricâ d'uă aspră rĕsbunare?

www.dacoromanica.ro

«Cu Turcul te 'nțeles-aĭ, și căruia i aĭ scrisŭ?..
«Privesce astă carte pe care noĭ am prinsŭ...»
— «A mea e!.. Am cuvinte destule!.. dér tăcere!..
«Îmĭ da-voiŭ eŭ cuvêntul maĭ sus când se va cere...
«De a muri ostașul e détoria luĭ!..
«Sus judele... e colo!.. de faptele orĭ cuĭ...»
— «Eĭ bine te gătesce, și fără 'mpotrivire
«Să mergĭ unde te-om duce. — Privesce-a ta oștire,
«Ca trădătorŭ te are! aĭ fost al eĭ tiranŭ!..»
— «Cunoscŭ!.. atuncĭ elŭ ḑice cu ochiĭ pe Prodan,
«Mișeilorŭ! uă cursă întinsu-mi-aț̦ĭ voĭ mie!..
«Prin mórtea-mĭ o să scape iubita-mĭ Românie!..
«În stare voĭ nu sûnteț̦ĭ cu Turcĭ a vĕ lupta,
«Ci numaĭ cât în intrigĭ la intrigĭ a lucra!
«În peptul vostru zace spurcata cugetare,
«La faptă mișăléscă vitezĭ îmĭ sûnteț̦ĭ tare!..»

Și Tudor se desarmă pe-loc de ceĭ străinĭ,
Puindu-ĭ vĕlul morț̦ii, pe capŭ cununĭ de spinĭ,
Ș'așa mi ț̦i 'lŭ têrasce de susŭ pênă la scară,
Să 'lŭ véḑă să se mire aceĭ ce-eraŭ afară.
Se uită la elŭ bine atuncĭ Românĭ sĕĭ,
Lăsându-lŭ a fi pradă acestor ómenĭ rĕĭ.
Unŭ calŭ i se aduce, pe care 'ncălică;
Și óstea-ĭ n'a ḑis bóbă d'aci pênă plecă...

www.dacoromanica.ro

Scînteie de simţire ca cum n'a maĭ rĕmasŭ
În inima de pétră a ósteĭ în esstasŭ;
Ca cum blestem fusese!.. ca cum sè destinase
De Sórt' a luĭ cădere, şi ora îĭ sunase.
Aceĭ voinicĭ cu plete, precum şi ceĭ cărunţĭ,
Oştire 'n câmpu falnicŭ, — maĭ multe miĭ, spre munţĭ,
Uitase Români meĭ, că Tudor fu un tată;
Pe acuilă străpunse cu miĭ săgeţĭ d'uă-dată;
Ucise viitorul la ceĭ-ce suferia,
Şi ţeara o-aruncase în stare fórte greŭ!..
A! plângeţĭ, panduri, Ţeara ce-uădată socotélă
De Tudor vĕ va cere!.. Române, ce smintială
Adusu-ţi-aĭ de sine, — românuluĭ poporŭ?
Voĭ, plângeţĭ mame, fiice p'al ţereĭ luptătorŭ!
Fecióre şi junĭ! plângeţĭ uă patrie română!
Şi 'n cântece cunună de florĭ purtaţĭ în mână,
C'a Ţereĭ libertate şi drepturĭ elŭ ceru,
Lucéferŭ de lumină în ţi care-apăru!
Şi românimea tótă să scie, să 'lŭ măriască,
C'a rĕdicat nouĭ ere în Ţeara-românéscă!..
Cântaţĭ şi daţĭ cunună erouluĭ martirŭ,
Vladimirescu Tudor, s'aveţĭ în suvenirŭ!
Cŏcĭ elŭ să scape ginta-ĭ lucră cu energie
Să iasă tot Românul din cruda letargie!..
Şi elŭ mergênd la mórte de patrie cânta,
Ca lebăda ce cântă, cu voie s'arétă.

www.dacoromanica.ro

O! Tudor! o! martire! bărbaţilorŭ marĭ sórte
Avuta-aĭ, ş'aĭ teĭ însuşĭ vêndutu-te-aŭ la mórte!..
Îndarn vĕ fu căirea, aceia ce aţĭ plânsŭ
Îndată a luĭ mórte;—străinul jugŭ v'a strênsŭ!..

Tresaltă Ipsilante de astă 'mpregiurare,
Pe Tudor că victimă sub mâna sa îl are.
Grecĭ, Slavi 'n România, părut-aŭ triumfândŭ,
Pĕcharele închină, Bizanţiu, rĕsunândŭ...
Ca cum eĭ împlinise ce-avură d'a maĭ face,
Ca cum eĭ învinsese, ca cum resbelŭ saŭ pace
Făcu cu România, în una toţĭ câ..ta,
Adversu lorŭ cel mare în Tudor l'arĕta...
D'atuncia îlŭ purtară din locŭ în locŭ, să 'lŭ vĕḑă
Fanatici aceia, turbarea lorŭ să caḑă
Cu tótă greutatea de vorbe de 'njosirĭ,
Să 'lŭ judece, să 'lŭ pérḑă pe crude mâinĭ de sbirĭ,
Acelorŭ ce credinţă în fapta lorŭ n'avură,
Şi numaĭ pentru jeafurĭ în România fură!
La ast-fel de dreptate saŭ ómenĭ mi-ţĭ lăsă,
Românĭĭ, căpitanul pe care 'lŭ condamnă.

Eĭ, fără 'ntârḑiere de unde 'lŭ rĕdicară,
La Tîrgovisce 'lŭ duce,—prin Pitescĭ îlŭ purtară,
Şi 'n vechia capitalĕ a mareĭ Românĭĭ
Îlŭ duseră să péră, scârbit de infamiĭ...

www.dacoromanica.ro

Ucisŭ clŭ fu atuncia!.. Tîrgoviscea 'lŭ vĕḍu
Erou luptând cu Sórtea, şi 'nvinsŭ;—dér îlŭ creḍu
Că geniul seŭ planează la noĭ, din erĭ trecute,
Să 'nsufle 'n generaţiĭ patriotismŭ virtute!!.

Curênd româna óste greşiala 'şĭ cunoscu,
Ş'a sa desfiinţare de sine ş'o vĕḍu...
Păcatele străbune, blestemul, espiere
Tot êncă nu luase, şi cupa de durere
Deşértă nu fu êncă, ci plină cu veninŭ,
Să sufere Românul mereŭ de la străinŭ!..

Când nu e capŭ! cum sună uă veche ḍicĕtóre,
E vaĭ de călĕtoru şi d'a le luĭ picióre!
Aşa păţiră fraţiĭ atuncia fără capŭ;
Eĭ duc nevoĭ şi câte în minte nu încapŭ...
Sub Órcă Ioan, dusă oştirea românéscă,
Se maĭ cercă să 'nfrângă năvălirea turcéscă;
Dérŭ desorganisată, morală neavêndŭ,—
În viĭ şi pe la hrame eĭ chiuindŭ şi bêndŭ,
Amară rĕtăcire la fapta seriósă!
Greşală ca acésta adênce rane lasă!..
S'a măcelărit fórte, în josŭ de Zevedenĭ...
Acolo şi Meghiru căḍu între Oltenĭ...

Dér ce capĕtŭ avură şi bandele acele,
Grecĭ, bulgarĭ, ş' arnăuţiĭ armaţi cu şişanele?

www.dacoromanica.ro

Şi chiar şi Ipsilante ce tot s'a încercatŭ
Cu Turcii a da peptulŭ?.. Bătut şi sfărîmatŭ,
Avu către finitu-ĭ uă fórte tristă sórte;
Peri la închisóre c' uă crud' amară mórte...
Oştire-adunătură, cu Turcĭ atacŭ făcêndŭ,
Perdut-a echilibru, de intrigĭ nescăpândŭ.—
La Drăgăşanĭ se 'nvinse!.. Acele sânte case:
Cozia, Şerbănescĭ, Bradul, Nucetul, le formase
Refugiu pentru arme; dér rupţĭ, împrăştiaţĭ,
Din ce maĭ rĕmăsese din stavroforĭ armaţĭ,
Se 'nchid în aste locurĭ... Din câte lupţĭ avură
Grecimea, maurofori pe rôndŭ şi le perdură.
Vomŭ plânge pe victime!.. Eĭ mulţĭ scăpare catŭ
În sênul astuĭ popolŭ pe care l' a 'ncălcatŭ.
Acésta este sórtea a ómenilorŭ!.. multe,
Prin sânge, eĭ spălară atâtea fapte crunte!..

N'omŭ scăpa din vedere a plânge cu mêhniţĭ,
Pe aceĭ cari geme, pe ceĭ nefericiţĭ!
Uă lacrimă vĕrsată, ca tributŭ la credinţă,
Păstra-vomŭ pentru inimĭ în a lorŭ năsuinţă,
Ca celeĭ închinate, în acea tristă ţi,
Amoruluĭ de care ea nu se despărţi!..
D'uă scumpă pietate în a femeĭ simţire,
Lăudămŭ simţimêntul ş'a eĭ compătimire;

www.dacoromanica.ro

Tótă ea fuse 'n lacrimĭ, cu doru acel viŭ
Ca mama care geme la mormênt pentru fiiŭ...
Femeĭ! pên' la sânţire nu uitaţĭ a eĭ sórte,
Si ce fidelitate avu ea pên' la mórte!
Ioana, căḑênd soçiu-ĭ în lupţĭ, cum auḑit,
La maicĭ în monăstire repaos ş'a găsitŭ...

FINELE TUDOR VLADIMIRESCU.

www.dacoromanica.ro

ROSELE

Suflă zefirii, și 'n senin cresce
Sub rața dulce de primăveri,
Rosa frumósă! cum ea zîmbesce,
În suflet nasce scumpe plăceri!

A dimineței flóre iubită,
Din suvenirea nóstră ântîi,
Numĕrămŭ anii cu ea 'nflorită:
Maiŭ al viețeĭ de bucurii!

Cum o desmérdă vêntulŭ de séră,
Sórele, roa pe frunzi ușorŭ,
Iubirea așt-felŭ, din primăvéră,
Se desvelesce cu 'ncetișorŭ.

Privighetórea voiósă 'n lunce
Cântă, audul a desfăta, —
Când e lumina stelelorŭ luce,
Farmecul roseĭ va 'mprumuta.

Și la 'ntuneric, când se jelesce
În focul tînĕr mângâietorŭ,
Rose, pădurea par'că vorbesce,
Și daŭ profumul îmbătătorŭ.

www.dacoromanica.ro

Florile rose și păsĕrele,
Ne ușurează la întristărĭ;
Ne îndulcesce nevoĭ mult grele,
În a le lumeĭ nesiguri stărĭ.

Ș'ast-fel cu ele uă bucurie,
Rosele véra să aștéptămŭ,
Plăcerĭ sânțite 'n copilărie,
Ca nicĭ uă-dată să le uitămŭ!

Ḑilele nóstre tinerĭ, senine,
Cu aste rose să le gătimŭ;
În mângâierea ce ne maĭ ține
De fericirea care-o dorimŭ...

Patrii nóstre renume pune,
Palat de Ḑîne, pe munțĭ,— și 'n drumŭ;
Mândruțe fiice, la florĭ s'adune,
Rosa dorită cu-al eĭ profumŭ.

Copile june cununĭ ornează, —
La vre-uă virtute de pe pămêntŭ!
Vedeți uă flóre! ea nu 'ncetează
Să ne console și la mormêntŭ!.

www.dacoromanica.ro

NOȚIUNI ISTORICE

Bărbaților celebri cari i a avut România în cursul secolilorŭ cată a fi cântați, și națiunea este détóre a înălța monumente în memoria numeluĭ și a faptelor lorŭ.

Fără aceste monumente popolul îĭ uită; și elŭ, în locŭ d'a lua de essemplu faptele cele marĭ, virtuțile, iubirea patrieĭ pênă la abnegare precum lucrară aceĭ bărbați, are dinaintea ochilorŭ seĭ numaĭ corumpțiunea actuale: pe speculatorĭ, pe desfrênați, înfine societatea cu tótă perversitatea eĭ.

România cată a'șĭ aduce aminte de eroiĭ eĭ celebri: marele Mircea, Alessandru cel bunŭ, Stefan cel mare, Michaĭ Bravulŭ, Tudor Vladimirescu, și pênă și eruditiĭ George Lazarŭ, și Ioan Heliade Rădulescu. Toți acestĭ luptară, lucrară pentru binele și essistența patrieĭ; eĭ ajutară la conservarea naționalității ș'a religiuneĭ, la regenerarea și înflorirea Românismuluĭ pentru posteritate...

Unĭĭ disputară gloria pe câmpulŭ luptelorŭ, alțiĭ suferiră martiriulŭ bine cuvêntându înălțarea Românilor la demnitate și mărirea Patrieĭ; alțiĭ, asemenea Aposto-

www.dacoromanica.ro

lilorŭ, instruiră p'acest popolŭ d'a sci cuvêntulŭ luĭ Dumneḑeŭ ş'a se cunósce pe sine; eĭ de uă potrivă încununaţĭ cu laure, geniurĭ încongiuraţĭ de uă aureolă sacră, aŭ rĕdicatŭ ţeara de câte orĭ se afla căḑută şi rupseră vĕlulŭ morţiĭ când îĭ învĕlíse chipulŭ. România uă verginĕ suferindă, sub ameninţarea şi jugul străinismuluĭ, uă mamă sfâşiată de durerea ce o cercă fii eĭ, îngenuchiată de îngreuerea timpilorŭ de barbarismŭ şi ignoranţă, sângerândă de atâtea lupte şi loviriĭ, privi totd'a-una pe fii şi eroi eĭ ca pe nisce luceaferĭ purtătorĭ de viaţă şi de lumină, ca nisce mesageriĭ aĭ Ceriuluĭ, trimişĭ spre rĕdicarea şi salvarea eĭ. — Acestora Româniĭ sûnt détorĭ adorare, bine-cuvêntărĭ şi înălţarea monumentelorŭ spre lauda lorŭ.

De a menţiona dér Românilorŭ despre faptele erouluĭ lorŭ din revoluţia de la 1821, de abnegarea sa într'un timpŭ când lumina êncă nu pĕtrunsese, şi marea idee a naţionalităţiĭ ş'a libertăţiĭ popolilorŭ era êncă nedesvoltată, când patria sa era sugrumată gemênd sub jugul Fauarioţilorŭ, când Românul zăcea în letargia cea de mórte; şi elŭ, numaĭ elŭ, dete semnalulŭ deşteptăriĭ, făcênd să fluture între Românĭ stindardulŭ renascereĭ şi bucină cu atâta energie libertatea şi dreptatea, ne vomŭ servi de uă simplă espresiune, arĕtândŭ că, Tudor Vladimirescu, acel copilŭ născutŭ în comuna Vladimiru, în Gorjĭ, crescutŭ în casa Glogoveanuluĭ, şi eşitŭ la lumină din stâncile Plaiuluĭ-Cloşaniĭ, unde elŭ servise ţereĭ ca Vătafŭ de plaiŭ, şi învestitŭ cu boiărie: Slugerŭ, fu cel maĭ mare patriotŭ, Românul cel maĭ ardinte, cu inimă plină de bărbăţie şi de virtute; elŭ fu martirulŭ căruia

www.dacoromanica.ro

toţĭ îĭ détorimŭ cnnunĭ, lacrime şi adoraţiune!

Pênă a nu descrie aceste amĕnnnte ale vieţeĭ sale, cată maĭ întîiŭ a spnne starea în care se găsia atuncĭ România, spre a putea cine-va înţelege scopu luĭ, dorinţa şi amornlŭ de care era dominatŭ, şi să dea preţŭ luptelorŭ sale în miḑlocnlŭ calamităţilorŭ şi în faeia unorŭ inemicĭ, ca aceĭ de cari se găsia înconginratŭ. Eată ce ne vorbesce istoria şi ce putnrămŭ afla din gura acelora cari l'aŭ cunoscutŭ.

Maĭ mult de unŭ secolŭ România gemuse sub apăsătornl jugŭ al Domnilorŭ trimişĭ de la Constantinópole. Tóte drepturile ţereĭ fură nimicite de dênşi: Românulŭ era căḑntŭ. Ţeara se afla prada jeafurilorŭ şi a cruḑimilorŭ ce săvêrşiaŭ aceĭ tiranĭ; şi pe lîngă tóte, corumpţiunea înrîurită în clasile societăţiĭ cât şi în clerŭ, o punea în starea cea maĭ de plânsŭ. Fie ce Domnŭ Fanariotŭ, devotatŭ intereselorŭ Turcieĭ, cum şi al seŭ propriŭ, tîra cu sine pe toţĭ Grecii din Constantinopole şi din Rumeli; că, în Moldova şi în Ţéra-românéscă, în aniĭ ceĭ din urmă p'atuncĭ, se aflaŭ într'unŭ nnmĕr fórte mare; şi acestia, împreună cu Bulgariĭ şi cu Sêrbi scăpaţĭ de prin revoluţiĭ, fugiţĭ de sub jugulŭ Turcilorŭ, şi cari aŭ aflat refugiu aicĭ, formaseră uă oştire mercenare (arnăuţĭ şi ciohodarĭ) cei-ce încongiuraŭ tronulŭ şi essecutaŭ pe capulŭ Românnlnĭ nedreptatea, împilarea şi impositele cele neleginite... Românilorŭ li se cedase de către Grecĭ numaĭ dreptul de a păzi garanţia şi a prinde pe tâlharĭ prin sate şi prin pădurĭ.

În ḑilele luĭ Nicolae Alessandru Suţu, făcênduse în Bucnrescĭ propaganda grecéscă pentru liberarea Heladeĭ

www.dacoromanica.ro

de sub jugulŭ Turciei ; şi, îndată după mórtea acestuia, pe care capi eteriei îlŭ înveninase ca să nu denunţe Turciei complotul acesta, — rĕdicânduse Greciĭ în contra Turcilorŭ la Galaţĭ şi în tótă Moldova, Tudor Vladimirescu, Român din Gorjĭ, cum maĭ arĕtarămŭ, profită de ivirea acestorŭ împregiurărĭ, şi înălţă stindardulŭ libertăţiĭ Române, ca să uşureze ţeara de jugulŭ şi greutăţile cu care o împovărase Domniĭ şi slugile lorŭ.

Greciĭ voiseră să facĕ din elŭ unŭ instrumentŭ al lorŭ, pentru ca să înrădĕcineze puterea-le şi maĭ mult în pămêntulŭ acesta. În propaganda şi cluburile ce se făcuseră, unŭ consulŭ jucase uă fórte mare rolă ; şi se ţice că, şi chiar pe Tudor, maĭ 'nainte de marea sa întreprindere, l'ar' fi vĕdutŭ mulţĭ mergêndŭ la acelŭ consulŭ. Cu tóte acestea Vladimirescu doria fericirea Românilorŭ, şi luă parte în acea mişcare, numaĭ şi numaĭ cât privia îndeplinirea scopuluĭ ce avuse. — Elŭ dejucase planurile străine.

La 17 Ianuarie 1821, murind Suţu de uă mórte cum maĭ ţiserămŭ, Vladimirescu plecă din Bucurescĭ, însoţitŭ de câţĭ-va arnăuţĭ, cu scopŭ d'a revolta Oltenia, şi acésta o şi făcu, precum este cunoscutŭ.

Din nefericire nu se găsesce la nimenĭ portretulŭ adevĕrat al luĭ Tudor Vladimirescu.

Am visitatŭ mŏnăstirile, am cercetatŭ pe la particularĭ, şi abia la mŏnăstirea de peste Oltŭ, Polovracĭ, aflaiŭ uă schiţă de tabloŭ, făcută de cine scie ce zugravŭ de biserică, în care se represinta mişcarea aceleĭ epoce ; dér vĕ puteţĭ închipui de ce spiritŭ fu dictată mânsgălirea aceleĭ pânze, în a cărĭĭ frunte se vedéŭ eroĭ

www.dacoromanica.ro

cu fesurĭ şi fustanele, ear Tudor şi cu pandurĭi seĭ sûnt lăsaţĭ la uă parte într'unŭ colţŭ, şi cu nisce figurĭ ce aprópe nu séměnă a ómenĭ. Asemenea ni se spune că şi la biserica din comuna Preajna, plaiulŭ Cloşaniĭ, se găsesce unŭ portretŭ ţisŭ al luĭ Tudor; ênsă numaĭ îmbrăcămintea îĭ e adevĕrată.

Eată ce ni se spune de către bĕtrâniĭ compatrioţi: elŭ era omŭ d'uă talie miţlocie, în etate ca de 40 anĭ, smeadŭ la chipŭ, cu un semn pe obrasŭ în jos sub ochiul stângŭ, ca cum 'ĭ ar' fi picat uă lacrimă; al căruia aerŭ dovedia unŭ caracterŭ fermŭ şi mare capacitate militară; portul seŭ: uă dulamă, pantaloniĭ leşescĭ, ce era de modă p'atuncĭ, încinsŭ cu brâŭ peste miţlocŭ, cu uă bundă mare îmblănită, cu uă căciulă 'naltă gelepéscă de hârşie, şi armatŭ de uă spadă ce o purta atârnată de nisce găitane pe dupe gûtŭ, cu pistóle la cingătóre etc. Vocea sa era tunătóre; impunea respectŭ şi chiar gróză prin severitatea sa. Era bărbatŭ dreptŭ, şi maĭ mult militarŭ de cât politicŭ. — Pedepsia cu mórte pe toţĭ aceia ce se abăteaŭ de la détoriile lorŭ şi s'arĕtaŭ în contra ordinilorŭ sale.

Tudor Vladimirescu dete uă proclamaţie către popolul Românŭ, şi care fusese fulgerătóre în contra Grecilorŭ fanarioţĭ şi a boiărilorŭ; şi maĭ ales trimisese la Pórta Otomană uă suplică subsemnată de toţĭ cetăţeniĭ, prin care arĕta abusurile ce făceaŭ ceĭ de maĭ sus, şi ceru emanciparea tronuluĭ ţereĭ de sub jugul fanarioţilorŭ, cât şi menţinerea drepturilorŭ eĭ după tractate.

Greciĭ se umpluseră de furie asupra-ĭ, precum şi uă parte dintre boiărĭ.

Tóte acele glóte de străinĭ, şi maĭ alesŭ ceĭ-ce veni-

www.dacoromanica.ro

seră de prin Moldova şi Basarabia cu Alessandru Ipsilante, generalul eterieĭ grece, făceaŭ mulţime de necuviinţe prin Ţeară, deprădaŭ casele, jefuiaŭ şi violaŭ familiile, despuiaŭ templurile, desbrăcaŭ icónele de argintu de pe dênsele, desvĕliaŭ bisericile de plumbu cu care eraŭ acoperite, (precum făcură la metropolia de la Tîrgovisce şi altele) sub pretecstŭ că le trebuia plumbu de a fabrica glónţe, şi eĭ apoĭ îlŭ vindeaŭ pe la Jidovĭ; essecutaŭ prin maĭ multe judeţe ţeara de birŭ şi de tot felulŭ de contribuţiunĭ, şi uă sumă alte cruḑimĭ şi nelegiuirĭ, la care fapte începuseră a se cam da şi chiar unĭĭ dintre ostaşiĭ luĭ Tudor Vladimirescu. Elŭ, essasperatŭ, spre a putea pune rĕuluĭ unŭ capĕtŭ, spre a putea ţine uă disciplină între panduri şi tótă oştirea ce o avea sub dênsulŭ, începu de la Românĭ şi pênă la străinĭ, a aplica legea marţiale, criminalilorŭ; ba êncă şi maĭ multŭ, că sugruma însuşĭ cu a sa mână pe toţĭ aceia ce essercitaŭ sus ḑisele fapte, şi acéstă urmare, acéstă asprime a luĭ, făcu să se recéscă de dênsulŭ uă mare parte a oştireĭ.

Elŭ adunase de prin judeţele Românii-micĭ şi pe unde trecuse, maĭ multe miĭ de românĭ armaţĭ, şi cu ceia ce maĭ avea din contingentulŭ străinŭ, (arnăuţiĭ) însuma unŭ totalŭ ca la ḑece miĭ ómenĭ.

Descriind mişcarea naţionale de la 1821, găsimŭ multă asemĕnare cu aceia de la 1848.

Politica fu una ş' aceiaşĭ, împregiurările şi ómeniĭ tot asemenĭ; prin urmare 1848 fu al duoilea actŭ al tragedii ce represintă România.

Vladimirescu şi cu Românii, la 1821 protestară la

www.dacoromanica.ro

Pórtă pentru abusurile Fanarioţilorŭ, ear capiĭ revoluţiuneĭ la 1848, împreună cu toţĭ Româniĭ ceĭ de inimă, protestară în contra abusurilorŭ regulamentare, lepădară privilegiile şi desfiinţară sclavia!..

Vladimirescu fusese în cât-va în înţelegere cu Înalta Pórtă*); şi, din scrisorile ce le scrisese elŭ paseĭ de la Silistra, s'aŭ prinsŭ unele de către ómeniĭ luĭ Ipsilante. Din acéstă causă, Greciĭ adveniră inemiciĭ luĭ mortalĭ.

Elŭ i a somatŭ că, déca vorŭ să tréc̆ă Dunărea în Turcia sûnt liberĭ, dér în România să înceteze cu essecuţiile şi cu deprădarea.

Elŭ ocupase, dupe ce trecu Oltul şi venise în Bucurescĭ, uă mŏnăstire de lêngă margine-ĭ: Cotrocenii. Se vedeaŭ pênă maĭ deunăḑĭ şanţurile de care o încongiurase, fortificând-o; şi astă-ḑĭ êncă se maĭ cunoscŭ, pe dealurile cu viĭ d'alăturĭ, lucrările de pământŭ pentru artileria sa.

Cât a stat elŭ în Bucurescĭ, a avut uă întrevedere cu Ipsilante, cel-ce trăsese cu oştirea sa la Colintina; cu care n'a ţinutŭ de loc bună casă amênduoĭ, cât fuseră eĭ aprópe. A avut maĭ multe întruniriĭ cu Metropolitulŭ, cu Episcopi şi cu boiărĭ. — Pe ceĭ ce îĭ găsise de rea credinţă, i a fost arestatŭ.

Sosind dér şi armata Otomană, sub comanda luĭ Chehaia-beĭ, paşa de la Silistra, care intră în Bucurescĭ,

*) Acéstă politică adoptată de Românĭ, mântui ţeara din cele maĭ critice împregiurărĭ ce a venitŭ pe dênsa; şi cu atât maĭ mult este de laudă Vladimirescu, că, elŭ, armând-o, a sciutŭ să se gôndéscă ca să scape patria din calamităţile ce ar' fi adus asupră-ĭ p'aceĭ timpĭ furia Turcilorŭ.

www.dacoromanica.ro

elŭ se retrase cu trupele sale spre Pitescĭ. La Cârcinovŭ avu uă parlamentare cu Căpitan Iordache Olimpie, unul dintre căpitaniĭ Grecĭ precum se scie. — Acolo s'aŭ petrecutŭ nisce scene, cari făcu pe adversariĭ sĕĭ a o cam băga pe mânică.

De aci, se aşeдă cu trupele sale la Golescĭ; şi Greciĭ, fiind uă-parte la Tîrgovisce, pe care eĭ o ocupase maĭ de multŭ, şi uă-parte la Pitescĭ, îlŭ observa de aprópe, temênduse de mişcările luĭ.

Elŭ ênsă în drumulŭ ce făcuse pênă la Golescĭ, ucisese pe maĭ mulţĭ panduriĭ pentru comiterea unorŭ jeafurĭ. Mórtea acestora causă uă murmură între connaţionaliĭ seĭ. Nisce bulucbaşĭ arnăuţĭ, precum unŭ Machedonschi şi unŭ Hagi Prodan, făcură intrigă, şi desbinară óstea, în nisce momente delicate pentru Românĭ, care se rĕcise despre dênsul, pentru mórtea sus-ţişilorŭ câţĭva panduriĭ şi câţĭ-va căpitaniĭ. — Greciĭ şi arnăuţiĭ se folosiră de nisce asemenea împregiurărĭ, şi începură a ursi unŭ complotŭ în contra luĭ.

Infortuna şi fatalitatea isbutiră! — Greciĭ vorbiră nefericiţilorŭ Românĭ, lipsiţĭ în aceĭ timpĭ cu totulŭ de luminĭ şi de cunoscinţa adevĕruluĭ, le ameţiră şi maĭ mult capetele aţiţate şi aprinse de rĕsbunare, prin amăgitóre linguşirĭ; şĭ, acestia, părăsiră în cele din urmă pe căpitanul lorŭ, lăsândulŭ prada intrigeĭ şi a rĕsbunărĭĭ străinuluĭ, neamiculŭ românismuluĭ.

Tudor fu rĕdicatŭ din miĭlocululŭ ósteĭ sale la Golescĭ, de către aceĭ Grecĭ şi arnăuţĭ, şi fu maltratatŭ ca unŭ inemicŭ al lorŭ mortale. Eĭ îlŭ purtară prin Pitescĭ şi îl duseră la Tîrgovisce; unde, Ipsilante, vĕrsêndu-şĭ tot

www.dacoromanica.ro

veninulŭ şi ura ce o avea asupra-ĭ, formă proformă unŭ felŭ de tribunalŭ, de câţi-va trădătorĭ, ceĭ-ce 'lŭ judecară şi îlŭ condamnară la mórte...

Plângeţĭ Românĭ! plângeţĭ perderea acestuĭ mare bărbatŭ şi bine cuvêntaţĭ memoria luĭ! pentru că elŭ, pênă la ora sa din urmă, făcu a i se auḑi vocea sa tare, protestându cu energie în contra abusurilorŭ făcute de lipitorile străine în ţeară; şi muri liniştitŭ şi împăcatŭ că a împlinitŭ cea maĭ sacră détorie către patria sa!!.

Din acea epochă, Domnia Fanarioţilor încetă de pe tronul Românieĭ; şi i se restitui vechiul drept d'a avea Domnŭ pământeanŭ, precum în timpiĭ anterioriĭ aĭ istorii ţereĭ nóstre.

Acelŭ întîiŭ care a venit la tronŭ, domnindŭ părintesce, şi memoria sa va fi binecuvêntată de naţiune, ca acelorŭ cari aŭ lucratŭ şi lucrézŭ pentru binele comunŭ, Grigore Ghica, fu numit Domnŭ în Ţeara românéscă, într'un timpŭ când fu şi Ioan Sandu Sturzia la Moldova.

Prin voinţa a Tot Puterniculuĭ Dumneḑeŭ, popoliĭ se rĕdicŭ şi statele se mărescŭ! Ţerile române, maĭ târḑiŭ, se unescŭ şi se formează într'un siugurŭ statŭ, cu legĭ constituţionale; şi care aḑĭ este domnitŭ, dupe cerinţa şi votul generale al Românilorŭ, de Măria Sa Domnitorulŭ Carol Întîĭ.

FINE

www.dacoromanica.ro

TABLA DE MATERIE

	pag.
Regulu	3
David şi fiiul seŭ Solomon	7
Echo!	8
Impresiunĭ şi suvenire	9
Hymn la frumuseţe	14
Ah! vin rôndunele	16
Somnul asemenea cu mórtea	20
Plugariĭ	22
Iubiţĭ patria, copiĭ!	23
La Schitu Lainici	26
Arborele de la Tîrgu-Jiiuluĭ	30
Omida	31
Şórecĭ cu oulŭ	32
Culésă din gura poporuluĭ	33
Postaşul	34
Essecutarea luĭ Dozsa	37
Veteranul Kozacŭ	40
Condamnatu de la Vidin	43
La bastimentul de resbelŭ numitŭ: Stefan cel mare	52
Tudor Vladimrescu	58
Rosele	143
Noţiunĭ istorice	145

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro